

Creating care

PR4 - Školení o komunikačních dovednostech a strategiích v procesu náboru pěstounských rodin.

Číslo projektu: 2021-1-AT01-KA220-ADU-000028452

Vedoucí partner za školení

KMOP - Centrum sociálních aktivit a inovací

Partneři

Univerzita v Innsbrucku, Rakousko (koordinátor projektu)

KMOP - Centrum sociálních aktivit a inovací, Řecko

Compass GMBH, Rakousko

AFEJI, Francie

Mise Hero, Česká republika

Amadora Inova, Portugalsko

Aproximar, Cooperativa de Solidariedade Social, Portugalsko

San Giuseppe Onlus, Itálie

EaSI - Evropská asociace pro sociální inovace, Rumunsko

Autoři

Theodora Morou, KMOP

Elli Doufexi Kaplani, KMOP

Marina Lepage, Afeji

Léa Audollent, Afeji

Annamaria Agueli, San Giuseppe

Angela Maria Loporchio, San Giuseppe

Olcay Belli, Compass GmbH

Erol Yıldız, Univerzita v Innsbrucku

José Fernandes, Amadora Inova

Neuza Simões, Amadora Inova

Anastasia Sirbu, Aproximar

Teresa Sousa, Aproximar

Daria Badescu, EaSI

Sorina Maria Cocei, *EaSI*

Mise HERo team

Obsah

Úvod	6
Přehled modulů	7
Modul 1: Zvyšování povědomí o pěstounské péči o nezletilé bez doprovodu	8
Úvod	8
Vzdělávací aktivity	9
Modul 2: Boj proti stereotypům/předsudkům a jejich dopadu	17
Úvod	17
Vzdělávací aktivity	18
Modul 3: Efektivní spolupráce s potenciálními pěstouny	27
Úvod	27
Vzdělávací aktivity	28
Přehled literatury o systému pěstounské péče a stereotypech a předsudcích týkajících se pěstounských rodin a dětí bez doprovodu v systému pěstounské péče.	34
Úvod. Význam pěstounské péče se zaměřením na její úlohu pro děti bez doprovodu a odloučené děti.	35
Definice	35
Statistiky dětí v pěstounské péči ve srovnání s ústavní péčí a vývoj těchto počtů	36
Statistiky EU	36
Skutečnost partnerských zemí	38
Stereotypy a předsudky o pěstounské péči, pěstounských rodinách a dětech bez doprovodu a odloučených dětech a jejich dopad na proces náboru	44
Právní a institucionální rámec pěstounské péče	47
Právní rámec partnerských zemí	47
<i>Rakousko</i>	47
<i>Řecko</i>	48
<i>Rumunsko</i>	49
<i>Portugalsko</i>	51
<i>Francie</i>	52
<i>Česká republika</i>	55
<i>Itálie</i>	56
Instituce a organizace nabízející služby související s pěstounskou péčí	58
<i>Rakousko</i>	58

<i>Řecko</i>	59
<i>Rumunsko</i>	59
<i>Portugalsko</i>	60
<i>Francie</i>	61
<i>Česká republika</i>	62
<i>Itálie</i>	63
Oslovení a komunikace s kandidátskými pěstounskými rodinami	64
Typy kandidátských pěstounských rodin.....	64
Obtíže, s nimiž se potýkají kandidátské pěstounské rodiny, a jejich potřeby	65
<i>Rakousko</i>	65
<i>Řecko</i>	66
<i>Rumunsko</i>	66
<i>Portugalsko</i>	67
<i>Francie</i>	68
<i>Česká republika</i>	69
<i>Itálie</i>	70
Řešení potřeb kandidátských pěstounských rodin.....	71
Přístup k dětem a komunikace s nimi	73
Obtíže v procesu pěstounské péče, kterým děti čelí, se zaměřením na děti bez doprovodu a odloučené děti.....	73
Řešení potřeb dětí. Přístup zaměřený na děti.....	75
Strategie náboru	76
Odborníci na pěstounskou péči. Obtíže, se kterými se potýkají profesionálové v oblasti pěstounské péče, a jejich potřeby.....	76
<i>Rakousko</i>	76
<i>Řecko</i>	77
<i>Rumunsko</i>	78
<i>Portugalsko</i>	78
<i>Francie</i>	79
<i>Česká republika</i>	80
<i>Itálie</i>	81
Na cestě k novému přístupu k náboru	82
Dovednosti, které by měli pěstouni rozvíjet	82
Úloha odborníků při demystifikaci mýtů o pěstounské péči. Praktické strategie zaměřené na pěstounskou péči o děti bez doprovodu a odloučené děti, ale nejen na ně.	83

Praktický nástroj pro odborníky k zapojení všech rodin a zvýšení povědomí v komunitě o potřebě pěstounů a deinstitucionalizaci.	84
Praktické nástroje, jak mohou odborníci na pěstounskou péči sledovat a hodnotit pěstouny po rozhodnutí o pěstounské péči.	92
Odkazy	94

Úvod

Vítejte na vzdělávacím kurzu navrženém partnery projektu Creating Care. Tento dokument zahrnuje moduly a aktivity pro odborníky v oblasti péče o děti, které jim mají poskytnout praktický nástroj a zvýšit jejich dovednosti při zapojování všech rodin a zvyšování povědomí ve společnosti o potřebě péče o děti a deinstitucionalizaci nezletilých bez doprovodu. Vytvořené moduly obsahují strategie pro zvýšení jejich odbornosti a efektivitu při získávání péčovských rodin jejich přímou implementací v pracovním prostředí. Součástí vzdělávacího programu je také doprovodný přehled literatury, který školitelům pomůže při realizaci aktivit.

Přehled literatury slouží jako základní zdroj, který nabízí komplexní porozumění teoretickým základům, osvědčeným postupům a přístupům založeným na důkazech relevantním pro každou zemi tohoto projektu (Rakousko, Řecko, Francii, Českou republiku, Portugalsko, Itálii a Rumunsko). Důkladným přečtením a pochopením této části získáte cenné poznatky a hlubší porozumění kontextu a odůvodnění těchto aktivit.

Zde se dozvíte, jak můžete maximalizovat výhody tohoto dokumentu:

- **Moduly:** Začněte tím, že prozkoumáte činnosti popsány v modulech. Každá aktivita je navržena tak, aby byla praktická, realizovatelná a přímo použitelná pro vaši práci.
- **Přehled literatury:** Po seznámení se s aktivitami prostudujte přehled literatury. Tato část obsahuje základní informace, podpůrný výzkum a teoretické rámce, které jsou základem aktivit.
- **Propojení teorie s praxí:** Využijte poznatky z přehledu literatury k lepšímu pochopení toho, proč jsou jednotlivé aktivity strukturovány právě tak, jak jsou. To vám nejen pomůže efektivněji realizovat aktivity, ale také přizpůsobit je vašim specifickým potřebám a kontextu.
- **Aplikace:** Při začleňování těchto aktivit do odborné praxe si vyhradte čas na reflexi výsledků a zvažte, jak teoretické znalosti ovlivňují vaše praktické zkušenosti.

Tímto komplexním přístupem nejen obohatíte svou odbornou praxi, ale také přispějete ke kultuře neustálého učení a zlepšování v rámci své organizace, mezi kolegy, v rámci profesní sítě atd. Doporučujeme vám, abyste tyto zdroje co nejlépe využili, a těšíme se na jejich pozitivní dopad na vaši práci. Děkujeme vám za váš závazek k profesnímu rozvoji a za to, že jste se rozhodli zapojit do našich modulů.

Přehled modulů

Modul	Aktivita	Potřebné materiály
1: Zvyšování povědomí o pěstounské péči o nezletilé bez doprovodu	Brainstormingová schůzka k informovanosti o pěstounské péči	Dokumenty Psací potřeby
	Vytvořme si vlastní kampaně!	Tištěný leták Psací potřeby
	Faktory, které pomáhají dětem k jejich "bezpečí", "stabilitě" a "pohodě".	Tabule a psací potřeby na tabuli
2: Boj proti stereotypům/předsudkům a jejich dopadu	Pěstounská péče. Srovnání perspektiv	Velký bílý plakát Psací potřeby Barevný post-it Tištěné materiály
	Hra s párátky	1 krabice barevných samolepek 1 kompletní balení párátek 3 kulturní karty
	Bennettův model mezikulturní citlivosti	Karty vysvětlující jednotlivé fáze Bennettova modelu
3: Efektivní nábor a komunikace s potenciálními pěstouny	Co byste udělali, kdyby...?	Tištěné materiály (offline pilotáž) Materiály v samostatných wordovských dokumentech (online pilotáž)
	Jak efektivně získávat potenciální pěstouny	Papír Značky Samolepící bloček
	Komunikační plán	Vytištěný nástroj nebo sdílený soubor Excel

Modul 1: Zvyšování povědomí o pěstounské péči o nezletilé bez doprovodu

Úvod

Nezletilí bez doprovodu přicházejí do cizí země bez rodičů nebo zákonných zástupců, což je řadí mezi nejzranitelnější cílové skupiny. Často čelí jedinečným výzvám a nejistotám, a proto je nezbytné, abychom jako společnost podnikli proaktivní kroky k zajištění jejich bezpečnosti, pohody a integrace.

Cílem tohoto modulu a přehledu literatury, který vám bude poskytnut, je vybavit vás znalostmi a nástroji potřebnými k pochopení kritických otázek týkajících se nezletilých bez doprovodu, právní a etické odpovědnosti spojené s péčí o ně a způsobů, jakými mohou jednotlivci a komunity přispět k jejich úspěšné integraci. Posilováním smyslu pro informovanost a empatii můžeme společně významně ovlivnit životy těchto mladých lidí a poskytnout jim péči, podporu a příležitosti, které si zaslouží.

Pro tento modul je důležité dodržovat aktivity v pořadí, v jakém vám byly předloženy. Po jeho dokončení by účastníci měli být schopni:

- Porozumět základním principům účinných kampaní na zvyšování povědomí.
- Vyvíjet inovativní strategie zvyšování povědomí.
- Využívat znalosti k vytváření kampaní na míru pro potenciální pěstouny, děti a širokou veřejnost.
- Navrhovat klíčové prvky cílených kampaní.
- Využívat komplexní sdělení při každodenní práci s cílem zvýšit bezpečnost, stabilitu a pohodu dětí.
- Zaměřit se na faktory, které přispívají k bezpečnosti, stabilitě a pohodě dítěte, a na dovednosti efektivního naslouchání.
- Analyzovat běžné chyby při naslouchání a zlepšit tak své dovednosti.

Celková doba trvání: 2h:15m.

Vzdělávací aktivity

1.1 Brainstorming o informovanosti o pěstounské péči

Název činnosti	Brainstorming o informovanosti o pěstounské péči
Doba trvání	45 minut
Cíle učení	<p>Sdílet různé zkušenosti a strategie zvyšování povědomí mezi odborníky na pěstounskou péči.</p> <p>Porozumět základním principům vytváření účinných kampaní na zvyšování povědomí.</p> <p>Vyvinout inovativní strategie zvyšování povědomí přizpůsobené institucím účastníků.</p>
Materiály	Papír, psací potřeby
Pokyny	<p>Úvod (5 minut):</p> <p>Přivítejte účastníky a stručně představte cíle zasedání. Zdůrazněte význam kolektivního učení a spolupráce při vytváření účinných osvětových kampaní.</p> <p>Fáze 1: Sdílení zkušeností (15 minut):</p> <p>Iniciujte kruh sdílení, v němž se zkušení odborníci podělí o své úspěchy a problémy při zvyšování povědomí o pěstounské péči. Povzbudte je, aby diskutovali o strategiích, které se osvědčily.</p> <p>Fáze 2: Seznámení se zásadami kampaně (10 minut):</p> <p>Představte klíčové koncepty tvorby osvětových kampaní: cíle, cílová skupina, sdělení, kanály a hodnocení. Podělte se o reálné případové studie úspěšných osvětových kampaní o pěstounské péči, které zdůrazňují jejich dopad a strategie.</p> <p>Fáze 3: Brainstorming a tvorba strategie (15 minut):</p> <p>Požádejte účastníky, aby v malých skupinách uspořádali brainstorming a vytvořili inovativní strategie zvyšování povědomí, které budou přizpůsobeny jejich institucím. Podpořte kreativní myšlení a myšlení mimo rámec.</p> <p>Sdílení a reflexe ve skupině (5 minut):</p> <p>Vyzvěte účastníky, aby se s větší skupinou podělili o své vybrané strategie a klíčové prvky.</p> <p>Otevřete prostor pro krátkou zpětnou vazbu a postřehy z publika.</p>

<p>Tipy pro facilitátory</p>	<p>Vytvářejte inkluzivní a podpůrné prostředí, které podporuje aktivní účast.</p> <p>Udržujte diskusi soustředěnou a povzbuzujte účastníky, aby se podělili o osobní příhody a příklady z praxe.</p> <p>Používejte otevřené otázky, abyste podnítli hlubší rozhovory.</p> <p>Efektivně hospodařte s časem, abyste zajistili dostatečné pokrytí každé fáze.</p>
<p>Podklady</p>	<p>NEUPLATŇUJE SE</p>
<p>Přizpůsobení pro online prostředí</p>	<p>Využívejte videokonferenční platformy pro panelové diskuse, kruhy sdílení a skupinové diskuse.</p> <p>Využívejte místnosti s přestávkami pro interakci menších skupin.</p> <p>Sdílejte videa s případovými studiemi nebo prezentacemi pro online prohlížení.</p> <p>Vytvářejte společné dokumenty nebo online tabule pro brainstorming a tvorbu strategií.</p> <p>Cílem tohoto brainstormingu o pěstounské péči je využít společné odborné znalosti odborníků na pěstounskou péči a podpořit živou výměnu nápadů a strategií. Na konci zasedání budou účastníci vybaveni poznatky a plány, jak posílit úsilí o zvyšování povědomí ve svých institucích.</p>
<p>Odkazy</p>	

1.2 Vytvoření vlastní kampaně!

Klíčové pojmy pro tuto činnost

Při přípravě komunikační kampaně je třeba vzít v úvahu následující skutečnosti¹ :

Cíl kampaně	Cíl kampaně se týká toho, čeho chcete dosáhnout. Vaše cíle by měly být realistické, měřitelné a jasně definované ještě před zahájením přípravy kampaně. Vaším cílem může být například zvýšení počtu telefonátů potenciálních pěstounů za účelem získání informací o 20 %.
Publikum	Měli byste také definovat své publikum a jeho klíčové charakteristiky. Pokuste se zjistit zvyky, chování, přesvědčení, obavy a další charakteristiky, které je užitečné znát pro dosažení optimálních výsledků. Pokuste se shromáždit další informace o způsobech, jakými rádi přijímají informace, o jazyce, který používají, a o místech, kde pravděpodobněji vyhledávají nebo přijímají informace a jsou vnímaví. Například můžete nastínit, kam se spíše obrátí lidé, kteří uvažují o tom, že by se stali pěstouny, ale zdráhají se, abyste mohli šířit příslušné plakáty.
Zpráva	Sdělení se vztahuje ke klíčovému(ým) konceptu(ům) a myšlenke(kám), které chcete propagovat. Musíte se ujistit, že zvolené sdělení je relevantní pro vaše publikum, dokáže podnítit jeho myšlenky a pocity a rezonuje s jeho potřebami. Musíte také používat vhodný jazyk a výrazy. Pokud je například vaše publikum ve věkovém rozmezí 30-40 let, můžete používat výrazy, které používají v běžném životě, a vyhnout se slangu, který běžně používají mladší ročníky.
Posel	Osoba, která sdělení předává, musí být důvěryhodná a mluvit stejným jazykem jako vaše publikum. Musí to být někdo, komu vaše publikum může věřit a komu může důvěřovat, ať už se jedná o organizaci nebo jednotlivce. Při výběru posla byste se měli zamyslet nad tím, zda ho publikum bude považovat za relevantního a bude mu chtít naslouchat. Například můžete chtít zapojit pár, který je pěstounem ve věku vaší cílové skupiny.
Média	Média, která použijete ke sdělení svého sdělení, by měla být běžně používána cílovou skupinou k přijímání informací. Měli byste prozkoumat, zda používají online nebo offline platformy, a upřesnit, které z nich preferují. Optimální je, když si také ujasníte, jaká média používají ke komunikaci, protože umístění vaší kampaně v nich může podnítit publikum ke sdělení vašeho sdělení a přispět k multiplikačnímu efektu. Například vaše publikum může být obeznámeno spíše s Facebookem než s TikTokem.
Akce	Vaše kampaň by měla obsahovat výzvu k akci adresovanou vašemu publiku, která bude rezonovat s jeho emocemi a bude snadno pochopitelná. Výzva k akci by měla přímo souviset s cílem vaší kampaně

¹ Na základě modelu RAN GAMMMA+: https://home-affairs.ec.europa.eu/system/files/2019-12/ran_cn_academy_creating_implementing_effective_campaigns_brussels_14-15112019_en.pdf.

	<p>a měla by být přizpůsobena platformě, kterou budete používat. Doporučujeme, aby byla jednoduchá, přímá a snadno proveditelná a obsahovala silná rozkazovací slovesa. Pokud je například vaším cílem zvýšit počet telefonátů s žádostí o informace, vaše výzva k akci by mohla znít "Zeptejte se nás!".</p>
Doba trvání	<p>Při rozhodování o délce kampaně myslíte na své zdroje a na to, jak dlouho může být vaše sdělení relevantní a aktuální. Mezi věci, které můžete chtít zvážit, může patřit například doba, po kterou bude fungovat call centrum poskytující informace, a kolik peněz můžete utratit za reklamy na platformě.</p>
Monitorování a hodnocení	<p>Monitorování a hodnocení lze rozdělit do čtyř fází:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Před zahájením kampaně, kdy je třeba shromáždit všechny potřebné informace o různých výše uvedených aspektech a stanovit měřitelný cíl. 2. Testování různých prvků a případné úpravy. 3. Během kampaně vyhodnotit pokrok v oslovování publika a dosažení požadovaného cíle. 4. Po skončení kampaně, kdy je třeba shromáždit výsledky a změřit, jak blízko jste se přiblížili svému cíli, a také navrhnout poučení pro budoucí akce.

<i>Název činnosti</i>	Vytvořme si vlastní kampaně!
<i>Doba trvání</i>	45'
<i>Cíle učení</i>	<p>Po dokončení této aktivity budete schopni:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Používat získané znalosti a tipy k vytvoření kampaní na míru pro tři skupiny obyvatel: potenciální pěstouny, děti a širokou veřejnost. ➤ Navrhnout klíčové aspekty cílené kampaně. ➤ Určit způsoby, jakými mohou být vytvořená sdělení využita v jejich každodenní práci.
<i>Materiály</i>	Tištěné materiály, psací potřeby
<i>Pokyny</i>	<p>Poté, co se účastníci seznámí s hlavními aspekty tvorby osvětových kampaní a proberou je, požádejte, aby si na 2-3' zavzpomínali na všechny okamžiky, kdy mluvili o významu a výhodách pěstounské péče - ve formálním i neformálním prostředí - ať už s potenciálními rodiči, přáteli a rodinou, nebo se samotnými dětmi.</p>

	<p>Rozdělte účastníky do tří skupin a řekněte jim, že na základě jejich zkušeností a rolí je jejich nadřazení vybrali, aby navrhli osvětovou kampaň. Jedna skupina byla vybrána, aby vypracovala kampaň o výhodách a významu pěstounské péče, která bude určena potenciálním pěstounům, jedna dětem a jedna široké veřejnosti. Rozdejte jim šablonu pro tvorbu kampaně, kterou najdete v části s podklady této aktivity, a požádejte je, aby na úkolu pracovali 20'.</p> <p>Každá skupina si vybere zástupce, který bude činnost prezentovat v plénu. [5' na skupinu, 15' celkem]</p> <p>Během prezentací pokládejte skupinám podnětné otázky, které jim pomohou zamyslet se nad tím, co by mohlo fungovat lépe.</p> <p>Po skončení aktivity stručně shrňte zmíněné klíčové body a vyzvěte účastníky, aby vytvořená sdělení využili ve své každodenní práci. Shromážděte několik myšlenek, jak by se to dalo udělat, a vyzvěte je, aby se nad tím zamysleli po skončení školení.</p>	
<p><i>Tipy pro facilitátory</i></p>	<p>Během přípravy kampaní obejděte všechny tři skupiny v tom, že jim odpovíte na otázky, krátce s nimi prodiskutujete jejich nápady a povzbudíte je k práci na dalších krocích.</p> <p><i>Facilitátor se musí seznámit s následujícími kapitolami přehledu literatury a zaměřit se na svůj národní kontext:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Úvod. Význam pěstounské péče se zaměřením na její úlohu pro děti bez doprovodu a odloučené děti.</i> • <i>Právní a institucionální rámec pěstounské péče</i> • <i>Oslovení a komunikace s kandidátskými pěstounskými rodinami</i> • <i>Přístup k dětem a komunikace s nimi</i> • <i>Strategie náboru</i> <p>Facilitátor musí představit relevantní informace v závislosti na tématech a problémech, které účastníci nadnesou při vytváření plánů kampaně. Pokud například staví kampaně na statistikách, musí facilitátor poskytnout informace o statistikách relevantních pro národní kontext. Respektive, pokud je kampaň postavena na zákonných právech pěstounů, musí zavést relevantní informace. Facilitátor je zodpovědný za poskytování informací na základě odpovědí účastníků.</p>	
<p><i>Podklady</i></p>	<p>Cíl kampaně (<i>čeho chcete dosáhnout?</i>)</p>	
	<p>Publikum (<i>kdo bude cílovou skupinou tohoto úsilí? - buďte co nejpřesnější</i>)</p>	

	Poselství (<i>jaká budou klíčová sdělení kampaně?</i>)	
	Posel (<i>kdo bude zprávy šířit?</i>)	
	Média (<i>jaká média budou využita pro šíření?</i>)	
	Akce (<i>jaké akce budou pro kampaň vytvořeny, aby bylo dosaženo stanoveného cíle (cílů)?</i>)	
	Doba trvání (<i>jak dlouho bude kampaň trvat?</i>)	
	Hodnocení (<i>jak a kým bude kampaň hodnocena?</i>)	
<i>Přizpůsobení pro online prostředí</i>	Pokud je aktivita prováděna online, rozdělte tři skupiny do místností a pravidelně do nich vstupujte, abyste podpořili postup a odpovídali na otázky.	
<i>Odkazy</i>	Aktivitu vyvinul KMOP - Centrum sociálních aktivit a inovací.	

1.3 Faktory, které pomáhají dětem v jejich "bezpečí", "stabilitě" a "pohodě".

Název činnosti	Faktory, které pomáhají dětem v jejich "bezpečí", "stabilitě" a "pohodě".
Doba trvání	45 minut
Cíle učení	<ul style="list-style-type: none"> • Vytvořit si seznam faktorů, které pomáhají dětem v oblasti bezpečnosti, stability a pohody. • Připomenout si faktory, které pomáhají dětem v jejich "bezpečí", "stabilitě" a "pohodě", a efektivní dovednosti naslouchání. • Porozumět faktorům, které pomáhají dětem v jejich "bezpečí", "stabilitě" a "pohodě", a efektivním dovednostem naslouchání. • Analyzovat nejčastější chyby při poslechu a zlepšit tak poslechové dovednosti.
Materiály	Tabule a psací potřeby na tabuli
Pokyny	<p>V prvním kole školitel neprozradí cíl školení, kterým je zdůraznění významu efektivního naslouchání. Školitel pouze rozdělí celou skupinu do dvojic a požádá je, aby o tématu hovořili. V každém kole začne jedna osoba z dvojice mluvit o níže uvedeném tématu, zatímco druhá osoba bude poslouchat. Cokoli se stane, bude později sdíleno ve skupině. Dvojice si během rozhovoru povídají o svých zkušenostech s poslechem a mluvením, co by mohlo být lepší, které body byly dobré.</p> <p>Téma</p> <p>Pěstounská péče hraje důležitou roli při zajišťování bezpečnosti, stability a pohody dětí. Dvojice budou hovořit o tom, jak lze zajistit základní potřeby pěstounských dětí - Bezpečnost, Stabilitu a Pohodu, dvojice budou hovořit o těchto faktorech.</p> <p>Ve druhém kole se bude cvičit 5 kol (dvojice zůstanou stejné) a budou se procvičovat následující body pro efektivní poslech: Školitel tyto body představí a stručně vysvětlí.</p> <p>Bod 1: Postavte se čelem k řečníkovi a udržujte oční kontakt.</p> <p>Bod 2: Buďte otevření.</p> <p>Bod 3: Poslouvejte slova a zkuste si představit, co mluvící říká.</p> <p>Bod 4: Počkejte, až se řečník odmlčí, abyste mu mohli položit upřesňující otázky.</p> <p>Bod 5: Nepřerušujte a nevnučujte svá "řešení".</p>

	<p>Bod 6: Poskytujte řečníkovi pravidelnou zpětnou vazbu.</p> <p><i>Po skončení poslechu si dvojice povídají o svých zkušenostech s poslechem a rozhovorem a zdůrazňují rozdíly oproti prvnímu rozhovoru. Páry představí kritéria základních potřeb pěstounů: Bezpečí, Stability a Pohody, a školitel tato kritéria vyjmenuje.</i></p>
Tipy pro facilitátory	<p><i>Pro druhé kolo může facilitátor poskytnout několik tipů a příkladů na 5 kol cvičení (body k efektivnímu naslouchání). V prvním kole by se neměl zmiňovat o efektivním naslouchání, které je také hlavním cílem aktivity.</i></p> <p><i>Facilitátor se musí seznámit s kapitolami "Přístup a komunikace s kandidátskými pěstounskými rodinami" a "Přístup a komunikace s dětmi" z přehledu literatury a zaměřit se na národní kontext.</i></p>
Podklady	NEUPLATŇUJE SE
Přizpůsobení pro online prostředí	<i>V případě online prostředí může školitel rozdělit účastníky do menších skupin pro diskusi a diskusi lze realizovat v přestávkových místnostech.</i>
Odkazy	https://www.forbes.com/sites/womensmedia/2012/11/09/10-steps-to-effective-listening/?sh=3e8033b93891

Modul 2: Boj proti stereotypům/předsudkům a jejich dopadu

Úvod

Mnoho lidí má o fenoménu pěstounské péče jen malé znalosti, což v nich vyvolává řadu předsudků, jak vyplynulo téměř ze všech cílových skupin provedených v partnerských zemích. Předsudky, falešné mýty a přesvědčení týkající se pěstounství jsou četné a různé. Vyplynávají z nedostatečné znalosti tématu, kulturního dědictví, zázemí a z toho, že pro mnohé je obtížné představit si rodičovství nesouvisející s držením. To vede některé lidi k předpojatým soudům, jako například: "Co bude dělat, až se dítě vrátí natrvalo do původní rodiny?" nebo "Dítě nikdy nebude skutečně vlastní, kdo ho k tomu nutí?". Pěstoun nevykonává pěstounskou péči z touhy vlastnit, ale z touhy dávat lásku a pomoc dítěti a jeho rodině, navíc s vědomím, že konec pěstounské péče vůbec neznamená konec vztahu s dítětem nebo jeho rodinou, vztahu, který, když se vytvoří a upevní, jako každý citový vztah nekončí přerušáním právního závazku.

Pro tento modul není důležité dodržovat pořadí, v jakém vám byly aktivity předloženy. Po jeho dokončení by účastníci měli být schopni:

- Vytvořit dialog, který umožní porovnat pohledy na pěstounskou péči a odstranit předsudky a stereotypy.
- Získat znalosti v oblasti mezikulturní komunikace, identifikovat mezikulturní rozdíly a uvést příklady.
- Získat schopnost posoudit kulturní povědomí člověka pozorováním jeho schopnosti přizpůsobit se různým reakcím.
- Podporovat otevřenější přístup uznáním existujících kulturních rozdílů a jedinečnosti každé situace.
- Získat představu o Bennettově modelu mezikulturní citlivosti.
- Prozkoumat a analyzovat faktory, které přispívají k nejčastějším (převládajícím) stereotypům.

Celková doba trvání: 2h

Vzdělávací aktivity

2.1 Pěstounská péče. Srovnání perspektiv

Název činnosti	Pěstounská péče. Srovnání perspektiv
Doba trvání	45 min.
Cíle učení	Vytvořte dialog, ve kterém porovnáte různé pohledy na pěstounskou péči. Analyzujte a vyhodnoťte předsudky a stereotypy týkající se pěstounské péče a vytvořte sdílený model pro aplikaci.
Materiály	velký bílý plakát, psací potřeby, barevné nalepovací bločky, tištěné materiály.
Pokyny	<p>Přečtěte si případovou studii "Amelia"</p> <p>Rozdělte se do 5 skupin</p> <p>Každá skupina si přečte svůj vlastní obsah.</p> <p>Brainstorming</p> <p>Každá skupina napíše své nápady na lístečky a umístí je na plakát.</p> <p>Komentář k výsledkům</p>
Tipy pro facilitátory	<p><i>Facilitátor se musí seznámit s následujícími kapitolami přehledu literatury se zaměřením na svůj národní kontext:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Právní a institucionální rámec pěstounské péče</i> • <i>Oslovení a komunikace s kandidátskými pěstounskými rodinami</i> • <i>Přístup k dětem a komunikace s nimi</i>
Materiál	<p>ČTENÍ PŘÍPADU:</p> <p>Amelia je sedmiletá italská dívka. Její otec je Polák a vrátil se sám do Polska, když byla Amélie malá. Její matka se jmenuje Monika a je to žena, která má problémy s drogami. Když bylo Amelii šest let, její matka po zneužívání drog spadla ze schodů a malá Amélie zavolala o pomoc. Sociální pracovníci na příkaz soudu pro mladistvé dívku chrání ve výchovné komunitě pro nezletilé. Matka se rozhodne jít do léčebny kvůli problémům s drogami, je na detoxu. Po čtyřech měsících je Amélie svěřena do rodiny, objevilo se mnoho kritických problémů a obav.</p> <p>ROZDĚLENÍ PODLE SKUPIN:</p> <p>SKUPINA/PERSPEKTIVA 1- AMELIA</p> <p><i>Čtení:</i></p> <p><i>Jsem Amelia, je mi sedm let a chodím do školy. Už půl roku bydlím v nové rodině, u Sofie a Luky, ale moc mi chybí maminka. Řekli mi, že Sofie a Luca</i></p>

mi budou pomáhat a budou šťastní, ale já nechci nové rodiče, už mám svou mámu.

Jednou týdně můžu mámě zavolat na video a ona se strašně snaží, protože jednoho dne se k sobě vrátíme. Ve škole se mi líbí, ale ve třídě mi pořád říkají, že mě máma opustila a že teď mám novou mámu a nemůžu mít dvě! Jsem moc smutná, protože Sofie je hodná, ale já už mám maminku! Často k nám chodí sociální pracovníce, a když jim řeknu, co mi říkají spolužáci, odpoví mi, že mě máma má moc ráda a že Sofie a Luca mi chtějí jen pomoci, abychom se s mámou uzdravily.

Věřím tomu, ale trochu se bojím.

Otázky/Brainstorming

Pochopila Amelie plně smysl života v pěstounské rodině?

Vysvětlila sociální pracovníce Amélii jednoduchými slovy, co je to pěstounská péče??

SKUPINA/PERSPEKTIVA 2- MATKA AMELIE

Čtení:

Jsem Monika, je mi 40 let a žiji v léčebně pro lidi s drogovými problémy.

Udělal jsem mnoho chyb, ohrozila jsem život své dcery, a proto se ode mě vzdálila. Uvědomila jsem si, že jsem udělala chybu, a léčím se. Udělám cokoli, abych se k Amélii vrátila.

Dnes žije moje dcera v nové rodině, s čímž nesouhlasím. Bude je milovat víc, jsou bohatší než já.

Sociální pracovníce mi řekla, že mě nikdo nechce nahradit, ale holčička má právo žít jako všechny děti v rodině, a ne v ústavu.

Otázky/brainstorming

Jaké jsou předsudky ohledně péče o matku?

Obdrželi jste dostatek informací o projektu pěstounské péče?

SKUPINA/PERSPEKTIVA 3- PĚSTOUNSKÁ RODINA

Čtení:

Jsme Sofie a Luca, máme již dvě děti a rozhodli jsme se pomáhat dalším dětem v nesnázích.

<p><i>Naši přátelé nám říkají, že Amelie u nás nebude moci zůstat navždy, protože se chce vrátit ke své matce.</i></p> <p><i>Bojíme se, protože matka ví, kde bydlíme, a my nechceme mít problémy.</i></p> <p><i>Není snadné Amelii pomáhat, považuje nás za zlé cizince, ale my ji máme rádi.</i></p> <p>Otázky/brainstorming:</p> <p><i>Vysvětlil sociální pracovník dobře cíle a časový plán péstounské péče?</i></p> <p><i>Souhlasila rodina se spoluprací s Ameliinou matkou?</i></p> <p><i>Jaké jsou předsudky nebo stereotypy v projektu péstounské péče?</i></p> <p>SKUPINA/PERSPEKTIVA 4- SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK</p> <p>Čtení:</p> <p><i>Jsem sociální pracovnice, která vede Ameliin případ.</i></p> <p><i>Po čtyřech měsících v ústavu jsem začala mluvit s Amelií a péstounkou.</i></p> <p><i>Vím, že existuje mnoho obav a předsudků, společně jsme definovali cíle mezi dítětem, matkou a péstounskou rodinou.</i></p> <p><i>Projekt péstounské péče potrvá do doby, než se Améliina matka uzdraví a bude připravena žít mimo léčebnu, mít práci a domov. Péstounská rodina je k dispozici, aby Amelii přijala, aniž by přerušila pouto s její matkou.</i></p> <p><i>V rámci projektu Foster probíhá mnoho týdenních setkání s pomocí psychologa, který rodinu doprovází.</i></p> <p><i>Matka někdy překáží.</i></p> <p>Otázky/brainstorming</p> <p><i>Pracoval sociální pracovník dostatečně na cílech projektu péstounství?</i></p> <p><i>Může chování matky souviset se špatnou komunikací o cílech rodinné péče?</i></p> <p><i>Navrhněte účinnou komunikační strategii, která bude působit na předsudky týkající se opatrovnictví.</i></p> <p>SKUPINA/PERSPEKTIVA 5- ŠKOLA</p> <p>Čtení:</p> <p><i>Jsem Ameliina učitelka. Holčička je hodná, ale občas pláče.</i></p>
--

	<p><i>Víme, že žije v nové rodině, protože její matka je v léčebně pro drogově závislé.</i></p> <p><i>Často nevíme, jak se chovat. Například když je Den matek, Amélie je smutná, protože prý neví, jestli má napsat dopis své matce, nebo nové matce.</i></p> <p><i>Rádi bychom, aby nám sociální pracovníci také vysvětlili, na co máme odpovědět a co máme dělat. Je nám líto, že Amélie nemůže být se svou matkou, a je nám líto, že i ona bude muset jednou opustit svou novou rodinu.</i></p> <p>Otázky/Brainstorming</p> <p><i>Je důležité zvýšit povědomí o problematice pěstounské péče ve školách a zapojit do projektu pěstounské péče učitele?</i></p> <p><i>Mohla by škola uspořádat setkání s rodiči, na kterých by se řešily předsudky týkající se pěstounské péče?</i></p>
Přizpůsobení pro online prostředí	<p>SKUPINA/PERSPEKTIVA 1- AMELIA</p> <p>SKUPINA/PERSPEKTIVA 2- MATKA AMELIE</p> <p>SKUPINA/PERSPEKTIVA 3- PĚSTOUNSKÁ RODINA</p> <p>SKUPINA/PERSPEKTIVA 4- SOCIÁLNÍ PRACOVNÍK</p> <p>SKUPINA/PERSPEKTIVA 5- ŠKOLA</p>
Podklady	NEUPLATŇUJE SE

2.2 Hra s párátky

Název činnosti	Hra s párátky
Doba trvání	30 minut
Cíle učení	<ul style="list-style-type: none"> Tato aktivita poskytne účastníkům znalosti, protože budou schopni pochopit, co je to mezikulturní komunikace. Kromě toho budou schopni <i>uvést originální příklady</i> mezikulturních rozdílů, které mohou vzniknout při diskusi s osobou z jiné kultury. Umožní jim také rozvíjet nové dovednosti, protože budou schopni posoudit, zda si člověk uvědomuje kulturní rozdíly, a <i>zjistit</i>, zda je schopen se přizpůsobit tím, že reaguje na reakce druhého člověka. V neposlední řadě jim poskytne otevřenější přístup, protože získají znalosti o existujících kulturních rozdílech a budou schopni si připomenout, co jim každá osoba sdělila, aby <i>si uvědomili</i>, že všechny situace jsou odlišné, a že je proto nutné udělat krok zpět.
Materiály	<p>1 krabice barevných samolepek</p> <p>1 kompletní balení párátek</p> <p>3 kulturní karty</p> <p>→ Kulturní karty jsou připraveny předem. Jedná se o kartičky, na kterých je napsáno kulturní specifikum spojené s danou zemí. Karta popisuje chování, které je v dané zemi kulturně vnímáno jako urážlivé, zatímco jinde tomu tak není.</p>
Pokyny	<p>Nejprve rozdělte účastníky do tří skupin tak, aby neslyšeli, co se říká v ostatních skupinách.</p> <p>Každá skupina dostane barevné samolepky, které si může nalepit na bundu, aby se odlišila (například zelená skupina, modrá skupina atd.).</p> <p>Každý účastník dostane párátko, která musí držet v pravé ruce. Tato párátko bude dávat ostatním hráčům. Jeho levá ruka musí zůstat prázdná, aby si mohl ponechat párátko, která dostane.</p> <p>Každá skupina obdrží kulturní kartu. Jedná se o kartu, kterou předem připraví vedoucí hry a na které je uvedeno kulturní specifikum. Toto specifikum odpovídá zvyku určité skupiny, konkrétně chování, které je v dané zemi považováno za urážlivé. Například: "V Japonsku je nepřípustné dívat se druhému člověku neodbytně do očí".</p> <p>Dejte každé skupině kulturní kartičku a požádejte je, aby si ji přečetli a zamysleli se nad tím, jak se podle ní mohou chovat (například pokud se v</p>

	<p>jejich zemi nesluší dívat se někomu naléhavě do očí, jak se budou chovat, když budou s někým mluvit?).</p> <p>Jakmile se všechny skupiny seznámí se svými kartami, shromážděte je a požádejte je, aby diskutovali se členy ostatních skupin. Neexistují žádná pravidla, kromě toho, že nesmí říkat nic, co se týká jejich kulturních specifik, a že nesmí prozradit svá specifika.</p> <p>V průběhu diskuse se někteří lidé urazí, protože budou konfrontováni s odlišnými zvyklostmi (například člověk se při rozhovoru dívá druhému do očí).</p> <p>Kdykoli je někdo uražen chováním druhého člověka, protože je považuje za neuctivé, podá mu párátka jako symbol svých rozpaků. Cílem všech účastníků je získat co nejméně párátek, a tedy odhadnout kulturní specifika ostatních skupin, aby je neurazily.</p> <p>Po patnácti minutách se účastníci přeskupí do svých skupin a spočítají párátka, která získali (ta, která mají v levé ruce). Skupina s největším počtem párátek je považována za poraženou a skupina s nejmenším počtem párátek je považována za vítěze, protože to znamená, že se dokázala lépe přizpůsobit kultuře druhé skupiny.</p> <p>Poté se každá skupina musí dohodnout na kulturní specifčnosti ostatních skupin a každá skupina provede odhad. Jakmile všechny skupiny provedou svůj odhad, každá skupina odhalí svou kulturní kartu a účastníci o ní mohou diskutovat a říci, zda jim připadala zřejmá a jak se cítili, když diskutovali s lidmi z této skupiny.</p>
<p>Tipy pro facilitátory</p>	<p>Zpočátku se účastníci mohou stydět, proto neváhejte a nechte je diskutovat ve dvojicích. Pokud chtějí dva lidé z modré skupiny diskutovat se dvěma lidmi ze žluté skupiny, je to v pořádku.</p> <p>Na konci hry se můžete účastníků zeptat, co pochopili o mezikulturní komunikaci a zda jsou všechna kulturní specifika snadno postřehnutelná.</p> <p>Pokud máte pocit, že účastníci chtějí diskutovat, můžete navrhnout bonusovou aktivitu.</p> <p>Dobrovolní účastníci mohou vyprávět o situaci, kdy se setkali s problémy v mezikulturní komunikaci. Například když se někdo vydal na cestu do jiné země a dlouho mu trvalo, než si uvědomil, že gesto, které ve své kultuře považoval za urážlivé, v této zemi urážlivé není, nebo naopak že gesto obvyklé v jeho zemi je v navštívené zemi vnímáno velmi špatně.</p>
<p>POdklady</p>	<p>3 kulturní karty, které potřebujete:</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • V Japonsku se nedoporučuje dívat se někomu naléhavě do očí a neměli byste na člověka, se kterým mluvíte, zírat. • V Laponsku musíte mezi jednotlivými větami nechat ticho. Přerušovat někoho nebo odpovídat příliš rychle se nesluší. Než odpovíte, musíte si vzít několik vteřin. • V Rusku se úsměv na cizího člověka nesluší a úsměv od někoho, koho neznáte, může být vykládán jako pokrytecký nebo dokonce samoučelný. Úsměvu nebo smíchu se musíte vyvarovat. <p>Zde je dokument, který můžete použít k vytištění 3 karet.</p>
Přizpůsobení pro online prostředí	<p>Hlavní aktivitu nelze přizpůsobit pro účastníky online, protože lidé se musí vidět tváří v tvář, aby mohli zachytit reakce svého partnera, a tedy odhadnout, zda mu byli nepříjemní.</p> <p>Bonusovou aktivitu však lze provádět i s účastníky online, protože spočívá ve vyprávění příběhů o mezikulturní komunikaci. Pokud jsou všichni účastníci shromážděni u počítače (počítačů), mohou se o své příběhy podělit všichni bez ohledu na to, kde se nacházejí. Důrazně doporučujeme, abyste si na bonusovou aktivitu udělali čas, pokud se lidé účastní setkání online.</p>
Odkazy	<p>Zde jsou zdroje, pokud by někdo chtěl prozkoumat historii těchto (skutečných) kulturních specifik.</p> <p>Les cultures de la conversation (scienceshumaines.com)</p> <p>Proč jsou Rusové horší než Západoevropané (huffingtonpost.fr)</p> <p>Dix erreurs à éviter au Japon - L'Express (lexpress.fr)</p>

2.3 Bennettův model interkulturní citlivosti

Název činnosti	Bennettův model mezikulturní citlivosti
Doba trvání	45 minut
Cíle učení	<ul style="list-style-type: none"> • Porozumět Bennettovu modelu mezikulturní citlivosti • Porozumět faktorům stereotypů. • Analýza nejčastějších stereotypů
Materiály	Karty vysvětlující jednotlivé fáze Bennettova modelu
Pokyny	<p>V tomto cvičení bude představen Bennettův model interkulturní citlivosti. Před představením modelu školitel rozdělí účastníky do malých skupin (4,5 účastníků) a požádá je, aby:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Napsali vlastní definici mezikulturní citlivosti.

	<ul style="list-style-type: none"> • Popsali osobu ve svém okolí, která je podle vás velmi citlivá na mezikulturní otázky. • Popsali osobu, se kterou se setkali a která se chovala necitlivě k mezikulturním otázkám. <p>Poté se účastníci pokusí seřadit šest fází Bennettova modelu do správného pořadí.</p> <table border="1"> <tr> <td>Fáze - Minimalizace</td> <td>Jedinec navenek uznává kulturní rozdíly, ale v zásadě považuje všechny kultury za podobné.</td> </tr> <tr> <td>Fáze - Obrana</td> <td>Jedinec reaguje na ohrožení jinými kulturami tím, že je očerňuje (negativní stereotypy) a prosazuje nadřazenost své vlastní kultury.</td> </tr> <tr> <td>Fáze - Integrace</td> <td>Jedinec rozšiřuje a začleňuje známé světonázory do svého vlastního světonázoru.</td> </tr> <tr> <td>Fáze - popření</td> <td>Jedinec popírá odlišnost nebo existenci jiných kultur tím, že staví psychologické nebo fyzické bariéry v podobě izolace a oddělení od jiných kultur.</td> </tr> <tr> <td>Fáze - Přijetí</td> <td>Jednotlivec akceptuje a respektuje kulturní rozdíly, pokud jde o chování a hodnoty. Akceptovat však neznamená "souhlasit".</td> </tr> <tr> <td>Scéna - adaptace</td> <td>Jedinec rozvíjí schopnost posunout svůj referenční rámec na vybrané kulturně odlišné pohledy na svět prostřednictvím empatie a plurality. Přizpůsobit se však neznamená "přijmout"!</td> </tr> </table> <p>Facilitátor požádá účastníky, aby porovnali své odpovědi s Bennettovým modelem ve správném pořadí, a zeptá se na zkušenosti účastníků.</p>	Fáze - Minimalizace	Jedinec navenek uznává kulturní rozdíly, ale v zásadě považuje všechny kultury za podobné.	Fáze - Obrana	Jedinec reaguje na ohrožení jinými kulturami tím, že je očerňuje (negativní stereotypy) a prosazuje nadřazenost své vlastní kultury.	Fáze - Integrace	Jedinec rozšiřuje a začleňuje známé světonázory do svého vlastního světonázoru.	Fáze - popření	Jedinec popírá odlišnost nebo existenci jiných kultur tím, že staví psychologické nebo fyzické bariéry v podobě izolace a oddělení od jiných kultur.	Fáze - Přijetí	Jednotlivec akceptuje a respektuje kulturní rozdíly, pokud jde o chování a hodnoty. Akceptovat však neznamená "souhlasit".	Scéna - adaptace	Jedinec rozvíjí schopnost posunout svůj referenční rámec na vybrané kulturně odlišné pohledy na svět prostřednictvím empatie a plurality. Přizpůsobit se však neznamená "přijmout"!
Fáze - Minimalizace	Jedinec navenek uznává kulturní rozdíly, ale v zásadě považuje všechny kultury za podobné.												
Fáze - Obrana	Jedinec reaguje na ohrožení jinými kulturami tím, že je očerňuje (negativní stereotypy) a prosazuje nadřazenost své vlastní kultury.												
Fáze - Integrace	Jedinec rozšiřuje a začleňuje známé světonázory do svého vlastního světonázoru.												
Fáze - popření	Jedinec popírá odlišnost nebo existenci jiných kultur tím, že staví psychologické nebo fyzické bariéry v podobě izolace a oddělení od jiných kultur.												
Fáze - Přijetí	Jednotlivec akceptuje a respektuje kulturní rozdíly, pokud jde o chování a hodnoty. Akceptovat však neznamená "souhlasit".												
Scéna - adaptace	Jedinec rozvíjí schopnost posunout svůj referenční rámec na vybrané kulturně odlišné pohledy na svět prostřednictvím empatie a plurality. Přizpůsobit se však neznamená "přijmout"!												
Tipy pro facilitátory	<p>Facilitátor se musí seznámit s následujícími kapitolami přehledu literatury se zaměřením na svůj národní kontext:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Úvod. Význam pěstounské péče se zaměřením na její úlohu pro děti bez doprovodu a odloučené děti. • Oslovení a komunikace s kandidátskými pěstounskými rodinami • Strategie náboru 												
Podklady	Nejsou relevantní												
Přizpůsobení pro online prostředí	V případě online prostředí může školitel rozdělit účastníky do menších skupin pro diskusi a diskusi lze realizovat v přestávkových místnostech.												
Odkazy	https://organizingengagement.org/models/developmental-model-of-intercultural-sensitivity/												

Modul 3: Efektivní spolupráce s potenciálními pěstouny

Úvod

Sociální pracovníci hrají zásadní roli v pěstounské péči a při propojování systému s rodinami. Kromě toho, že se sociální pracovníci věnují rodinám, zajišťují také prověřování a školení pro rodiny, které mají zájem stát se pěstouny, a snaží se emocionálně podporovat rodiče a děti při adaptaci na nové rodinné prostředí. V souvislosti s náborem pěstounských rodin by tedy odborníci měli pěstovat následující kompetence:

- Empatie a citlivost
- Efektivní komunikace
- Spolupráce a týmová práce
- Odolnost a zvládnání stresu
- Efektivní zapojení

Po dokončení tohoto modulu by účastníci měli být schopni:

- Uplatňovat základní zásady komunikace s potenciálními pěstouny.
- Pomáhat potenciálním pěstounům při řešení dotazů týkajících se pěstounské péče.
- Poskytovat podporu v krizových situacích potenciálním pěstounům.
- Vypracovat účinná náborová oznámení, která přilákají potenciální pěstouny.
- Vytvořit a účinně realizovat komunikační plán.

Celková doba trvání: 2h:15m.

Vzdělávací aktivity

3.1 Co byste udělali, kdyby...?

Název činnosti	Co byste udělali, kdyby...?
Doba trvání	1 hodina
Cíle učení	Po dokončení této aktivity budete schopni: <ul style="list-style-type: none"> ➤ Uplatňovat základní zásady komunikace s potenciálními pěstouny. ➤ Podporovat potenciální pěstouny při řešení dotazů týkajících se pěstounské péče. ➤ Podporovat potenciální pěstouny v krizových chvílích.
Materiály	Tištěné materiály (offline pilotáž) Materiály v samostatných wordovských dokumentech (online pilotáž)
Pokyny	<p>Seznamte účastníky s tímto modulem a vysvětlete jim, že bude zaměřen na nábor a komunikaci s potenciálními pěstouny. Stručně zrekapitulujte hlavní body modulu 2 o stereotypch a předsudcích o pěstounství, které mohou zhoršit zájem a ochotu potenciálních pěstounů. [5']</p> <p>Seznamte účastníky s aktivitou, která se soustředí na komunikaci odborníků s uchazeči. Vysvětlete, že odborníci musí být připraveni odpovídat na otázky a řešit případné krizové situace, jako jsou obavy potenciálních rodičů z postupu nebo byrokratické překážky, a vždy se snažit bojovat s možnými stereotypy a zdůrazňovat výhody pěstounské péče. Vysvětlete, že na tomto sezení budou účastníci realizovat aktivitu hraní rolí, a požádejte je, aby vytvořili tři skupiny. Skupiny A a B budou tvořit tři účastníci školení - dva budou potenciálními pěstouny a jeden odborníkem na pěstounskou péči; skupina C bude složena ze dvou účastníků školení - jeden bude jedním potenciálním pěstounem a jeden odborníkem. [10']</p> <p>Rozdejte skupinám scénáře uvedené v příslušné části a vysvětlete jim, že budou mít 10 minut na rozdělení rolí a přípravu na realizaci svého scénáře. [10']</p> <p>Každá skupina bude mít 5 minut na prezentaci svého scénáře v plénu a 5 minut na diskusi s týmem. [10' na skupinu 30' celkem]</p> <p>Během diskuse můžete položit některé z následujících otázek:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Je něco, co byste udělal jinak?

	<ul style="list-style-type: none"> • Cítíte se na takovou situaci v reálném životě připraveni? Pokud ano, jak byste se mohli lépe připravit? Pokud ne, co byste potřebovali, abyste se cítili lépe připraveni? • Existují nějaké zdroje a/nebo materiály, které by vás v takových situacích mohly podpořit? • Existují nějaké změny, které byste po provedení/svědectví scénářů mohli zavést do své každodenní práce, abyste zlepšili svou praxi? <p>Po dokončení tohoto procesu shrňte hlavní body, které zazněly během diskusí, a zaměřte se na přípravné kroky, které mohou odborníci podniknout, a na změny, které mohou zavést, aby lépe komunikovali s potenciálními pěstouny.</p>
<p><i>Tipy pro facilitátory</i></p>	<p><i>„Bylo by přínosné vytvořit QR kód pro zprávu o přehledu literatury, která obsahuje důležité informace o projednávaných tématech, aby ji účastníci mohli naskenovat a přečíst si ji vlastním tempem.“</i></p> <p>Facilitátor se musí seznámit s následujícími kapitolami přehledu literatury se zaměřením na svůj národní kontext:</p> <ul style="list-style-type: none"> • Úvod. Význam pěstounské péče se zaměřením na její úlohu pro děti bez doprovodu a odloučené děti. • Právní a institucionální rámec pěstounské péče • Oslovení a komunikace s kandidátskými pěstounskými rodinami • Přístup k dětem a komunikace s nimi • Strategie náboru
<p><i>Materiál</i></p>	<p>Scénář - skupina A</p> <p>Do vaší kanceláře přijdou dva zájemci o zařazení do systému pěstounské péče. Během rozhovoru máte podezření, že jejich motivy mohou být finanční, protože se neustále ptají na příslušné dávky. Co uděláte?</p> <p><i>(Odborník může problém dále prošetřit, a pokud se jeho podezření ukáže jako správné, pár nebude do systému zapsán.)</i></p> <p>Scénář - skupina B</p> <p>Jeden pár byl jmenován pěstounem dítěte, které se zdá být vzdálené velké skupině dětí ve vaší službě. Přestože víte, že je to důsledek odloučení dítěte od biologických rodičů a jeho uprchlického původu, uvědomujete si, že pěstouni mají obavy a obavy, jak k dítěti přistupovat. Co uděláte?</p> <p><i>(Odborník by mohl poskytnout informace o UAM a jejich potřebách a o tom, jak k dítěti přistupovat).</i></p>

	<p>Scénář - skupina C</p> <p>Na vaši kancelář se obrátí zájemce o informace o tom, jak se může stát pěstounem. Poté, co si uvědomí byrokratické překážky, je zmatený a začne plakat. Jak reagujete?</p> <p><i>(V ideálním případě by se měl odborník snažit postupy zjednodušit).</i></p>
<i>Přizpůsobení pro online prostředí</i>	<p>Pokud školení probíhá online, můžete účastníky rozdělit do místností a požádat je o provedení scénářů v rámci online sezení. Scénáře se zasílají prostřednictvím zpráv z místností pro rozdělení.</p>
<i>Odkazy</i>	<p>Aktivitu vyvinul KMOP - Centrum sociálních aktivit a inovací.</p>

3.2 Jak efektivně získávat potenciální pěstouny

Název činnosti	Jak efektivně získávat potenciální pěstouny
Doba trvání	30 - 45 minut
Cíle učení	<i>Na konci této aktivity budou účastníci schopni navrhnout účinné náborové oznámení a použít ho k získání potenciálních pěstounů.</i>
Materiály	<i>Papír, fixy, lístečky.</i>
Pokyny	<p><i>Krok 1. Rozdělte účastníky do týmů po 3-4 lidech.</i></p> <p><i>Krok 2: K vytvoření účinného náborového oznámení budou týmy vyzvány, aby používaly 5 W: Proč, Kdo, Kde, Co a Kdy.</i></p> <p><i>Proč vytváříte toto oznámení? Určete své cíle.</i></p> <p><i>Koho se snažíte oslovit? Buďte konkrétní. Přemýšlejte o svém publiku z hlediska demografie, geografie, psychografie atd.</i></p> <p><i>Kde budete své oznámení inzerovat? K dispozici je několik možností - televize, rozhlas, tisk, digitální média, venkovní prostory a další. Cíle, které jste si stanovili ve svém "Proč", vám pomohou určit, který kanál použít. Měli byste se také zamyslet nad svým publikem a nejlepším místem, kde ho oslovit. (Poznámka: Pro tuto konkrétní aktivitu se zaměříme na tisk a digitální média).</i></p> <p><i>Jak bude vypadat vaše oznámení? Musíte se zamyslet nad textovými informacemi a také nad vizuálním doprovodem.</i></p> <p><i>Kdy - určete časový plán oznámení. Pokud používáte digitální kanály, jako jsou sociální média, zvažte, kdy je vaše publikum nejlépe online.</i></p>

	<p><i>Krok 3: Po diskusi na základě 5 W vytvoří každý tým oznámení. Mohou nakreslit nebo popsat, co by chtěli, aby bylo ve vizuální části, a zapsat informace do oznámení.</i></p> <p><i>Poté, co budou všechny týmy připraveny, každý tým postupně představí své oznámení a ostatní mu poskytnou zpětnou vazbu (zda něco přehlédli, kdo by to mohl vylepšit, jaké jsou silné stránky atd.).</i></p>
<p>Tipy pro facilitátory</p>	<p><i>Poskytněte účastníkům dostatek času na diskusi a vymýšlení nápadů. Dejte jim tipy, pokud se zaseknou, a nabídněte jim povzbuzení. Vyvarujte se výroků typu "to není dobré", místo toho nabídněte účastníkům nový pohled na to, čeho se snaží dosáhnout. Můžete jim také předložit příklady dobrých a špatných náborových inzerátů.</i></p> <p><i>Facilitátor se musí seznámit s následujícími kapitolami přehledu literatury a zaměřit se na svůj národní kontext:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Úvod. Význam pěstounské péče se zaměřením na její úlohu pro děti bez doprovodu a odloučené děti.</i> • <i>Právní a institucionální rámec pěstounské péče</i> • <i>Oslovení a komunikace s kandidátskými pěstounskými rodinami</i> • <i>Přístup k dětem a komunikace s nimi</i> • <i>Strategie náboru</i>
<p>Podklady</p>	<div style="border: 1px solid black; padding: 10px;"> <p>Team:</p> <div style="display: flex; justify-content: space-between;"> <div style="width: 45%; background-color: #d9ead3; padding: 5px;"> <p>Why</p> <p>Why are you creating this announcement? Identify your objectives.</p> </div> <div style="width: 45%; background-color: #f4cccc; padding: 5px;"> <p>Who</p> <p>Who are you trying to reach? Be specific. Think about your audience in terms of demographics, geographics, psychographics etc.</p> </div> </div> <div style="display: flex; justify-content: space-between; margin-top: 10px;"> <div style="width: 45%; background-color: #fce4d6; padding: 5px;"> <p>Where</p> <p>Where are you going to advertise your announcement? There are several options available – television, radio, print, digital, outdoor, and more. The objectives you identified in your "Why" will help you determine which channel to use. You should also think about your audience and the best place to reach them. (Obs for this particular activity we will focus on print & digital)</p> </div> <div style="width: 45%; background-color: #f4cccc; padding: 5px;"> <p>What</p> <p>What is your announcement going to look like? You will need to think about the text information and also about the visual accompanying it.</p> </div> </div> <div style="margin-top: 10px; background-color: #d9ead3; padding: 5px;"> <p>When</p> <p>When – define a timeline for your announcement. If you use digital channels like social media take into consideration the best times when your audience will be online.</p> </div> <div style="margin-top: 10px; font-size: small;"> <p> Co-funded by the European Union</p> <p>Funded by the European Union. Views and opinions expressed are however those of the author(s) only and do not necessarily reflect those of the European Union or the European Education and Culture Executive Agency (EACEA). Neither the European Union nor EACEA can be held responsible for them.</p> </div> </div>
<p>Přizpůsobení pro online prostředí</p>	<p><i>Aktivitu lze realizovat online pomocí wordovského dokumentu a bezplatného softwaru, jako je Canva nebo paint.</i></p>
<p>Odkazy</p>	<p><i>Přidejte odkaz na aktivitu v případě, že je převzata z existující příručky/učebních osnov.</i></p>
<p>Zdroje</p>	<p>https://studionoel.co.uk/work/orkney-islands-council</p>

3.3 Komunikační plán

Název činnosti	Komunikační plán
Doba trvání	30min
Cíle učení	<i>Na konci této aktivity budete schopni vypracovat komunikační plán a uplatnit předpokládané činnosti šíření informací podle tohoto plánu.</i>
Materiály	<i>Vytištěný nástroj nebo sdílený soubor Excel</i>
Pokyny	<i>Vytvořte skupiny po 3, 4 osobách a požádejte je o vyplnění tohoto listu. Cílem je provést brainstorming o tom, jaký druh informací chce tým sdělit veřejnosti (např. informační schůzka k šíření opatření péstounské péče v komunitě). Poté musí skupina stanovit osobu, která bude za toto šíření/komunikační opatření zodpovědná, určit veřejnost, kterou má tento výstup oslovit, stanovit frekvenci, s jakou se bude šířit, a také typ komunikace, který bude použit. Nástroj má také část "pozorování", kam mohou všichni napsat další informace. Vysvětlete, že tento nástroj lze použít jako sdílený online soubor nebo v papírové podobě k plánování činností a k zajištění standardizované strategie pro plánování. Každá skupina by měla mít plán alespoň 3 výstupů. Požádejte jednoho člena skupiny, aby svůj plán představil.</i>
Tipy pro facilitátory	<p><i>Poskytněte lidem čas na brainstorming, napsání plánu na tištěnou verzi a také na představení svých plánů ostatním skupinám. Porovnejte výsledky a shrňte vzniklé nápady.</i></p> <p><i>Facilitátor se musí seznámit s následujícími kapitolami přehledu literatury se zaměřením na svůj národní kontext:</i></p> <ul style="list-style-type: none"> • <i>Úvod. Význam péstounské péče se zaměřením na její úlohu pro děti bez doprovodu a odloučené děti.</i> • <i>Právní a institucionální rámec péstounské péče</i> • <i>Oslovení a komunikace s kandidátskými péstounskými rodinami</i> • <i>Přístup k dětem a komunikace s nimi</i> • <i>Strategie nábory</i>
Podklady	<div style="text-align: center;"> <p>Communication Plan</p> <p>Deliverable (Encouragement, awareness, training, action) Responsible (Person in the team that is responsible for communicating, situation/setting) Target Audience (Disabilities, schools, foster care families, responsible entities for foster care) Type of communication (How we want to make it: person, meeting, email) Frequency of Communication (How often, weekly, twice) Observations</p> </div> <p style="text-align: center;"> </p>

Přizpůsobení pro online prostředí	<i>Tuto aktivitu lze realizovat online ve sdíleném souboru Excel (nebo jiném, kde je možné nakreslit tabulku).</i>
Odkazy	<i>Nástroj převzatý z iniciativy Školy a řešení (2020) - IO3: Příručka pro zavedení restorativního školního centra a partnerství s místními školami a komunitou</i>

Přehled literatury o systému pěstounské péče a stereotypch a předsudcích týkajících se pěstounských rodin a dětí bez doprovodu v systému pěstounské péče.

Úvod. Význam pěstounské péče se zaměřením na její úlohu pro děti bez doprovodu a odloučené děti.

Pěstounská péče má zásadní význam pro děti, které nemohou žít ve své biologické rodině, protože jim poskytuje bezpečné, stabilní a pečující rodinné prostředí, kde se mohou uzdravit z minulosti, v klidu růst a prospívat do budoucna.

Důvody, proč některé děti nemohou žít se svou biologickou rodinou, se značně liší v závislosti na konkrétních okolnostech a potřebách dětí, včetně nemoci nebo úmrtí rodiče, zkušenosti s fyzickým, citovým nebo sexuálním zneužíváním či zanedbáváním, svědectví domácího násilí nebo problémů s duševním zdravím či zneužívání návykových látek rodičem.

Pěstounská péče je také poměrně významná pro nezletilé osoby bez doprovodu, které jsou odloučeny od svých rodičů. Jejím prostřednictvím je dětem bez doprovodu a odloučeným dětem poskytováno ochranné prostředí, kde jsou uspokojovány nejen jejich základní potřeby, jako je ubytování, strava a zdravotní péče. Pěstounské rodiny těmto dětem také poskytují emocionální podporu a pocit sounáležitosti. Pěstounská péče navíc zajišťuje kontinuitu jejich péče. Umístění v pěstounských rodinách jim pomáhá udržet si běžný režim a také vzdělávací a sociální příležitosti. Důležitá je také skutečnost, že pěstounská péče může usnadnit integraci dětí bez doprovodu a odloučených dětí do společnosti, ve které žijí, protože díky tomu, že jsou součástí rodiny, se snáze naučí jazyk, zvyky a hodnoty.

Ačkoli děti mohou mít strach, že je pěstounská péče odloučí od jejich biologické rodiny, není tomu tak. Pěstounská péče slouží jako dočasné řešení. Jejím konečným cílem je jejich opětovné spojení s biologickou rodinou, jakmile budou vyřešeny důvody jejich odebrání. Pouze v případě, že to není možné, může pěstounská péče sloužit jako cesta k trvalému řešení rodinné péče, kterým je adopce.

Definice

Pěstounská péče je dočasné bydlení pro děti, které nemohou žít ve své biologické rodině z mnoha důvodů, jako je zanedbávání, zneužívání, nemoc rodiče (Ferrara, et al., 2013). Z těchto důvodů jsou děti, které žijí v takovýchto podmínkách, umístěny příslušným orgánem do jiného než vlastního rodinného prostředí, aniž by se změnily právní vztahy dítěte s jeho biologickou rodinou nebo jeho opatrovníkem. Pěstounské rodiny jsou pro poskytování takové péče vybírány, kvalifikovány, schvalovány a kontrolovány.

Zvláštností pěstounské péče ve vztahu k ostatním formám rodinné péče je, že jejím cílem je zajistit blaho dítěte a zároveň řešit problémy, které vedly k jeho umístění do pěstounské péče (Ross, 1981, s. 905). Pěstounská péče má být dočasným řešením. Jejím konečným cílem je opětovné sloučení dítěte s jeho biologickou rodinou, jakmile se vyřeší důvody jeho odebrání (Katz, 1971, s. 283). Teprve pokud to není možné, může pěstounská péče vést k osvojení dítěte, tj. k trvalému umístění dítěte do pěstounské rodiny.

Dětem bez doprovodu, které žijí v jiné zemi bez rodičovské péče, může umístění do pěstounské péče poskytnout významnou podporu. Může se jednat buď o "odloučené děti", tj. děti, které jsou odloučeny od předchozího zákonného nebo obvyklého primárního pečovatele, které však mohou být doprovázeny jiným příbuzným, nebo o "děti bez doprovodu", tj. děti, o které se nestará jiný příbuzný nebo dospělá osoba, která je za to podle zákona nebo zvyklostí odpovědná (Valné shromáždění OSN, 2010, s. 6).

Statistiky dětí v pěstounské péči ve srovnání s ústavní péčí a vývoj těchto počtů

Statistiky EU

Rakousko

V prosinci 2021 nežilo v Rakousku více než 12 500 dětí a mladistvých se svými biologickými rodiči. Přibližně 5 000 jich žije v pěstounských rodinách, zbytek v rezidenčních komunitách, dětských vesničkách, domovech nebo krizových centrech provozovaných službami péče o děti a mládež (Wiener Zeitung, 2021).

Množství			Procento %	
<i>Celkem</i>	<i>Obytné domy</i>	<i>Pěstounská péče</i>	<i>Obytné domy</i>	<i>Pěstounská péče</i>
12678	7762	5061	60,5	39,5

Česká republika

Stejně jako ostatní partnerské země dává Česká republika přednost možnosti umístění dítěte do pěstounské rodiny před možností ústavní péče, kdykoli je to možné. Byl schválen právní předpis (č. 363/2021), který umožňuje umístění dítěte mladšího tří let do ústavní péče pouze do 12/2023. V souladu s tímto záměrem je vytvořena široká síť podpůrných organizací, které aktivně pomáhají rodinám, které se rozhodly pro pěstounskou péči. Celostátní statistické údaje jsou vykazovány následovně:

	2016	2017	2018	2019	2020	2021
<i>Pěstounská péče celkem (nově příchozí v daném roce)</i>	10922 (1892)	11362 (1935)	11643 (1767)	11931 (1722)	12094 (1564)	12351 (1656)
<i>Pěstounská péče na přechodnou dobu</i>	692	730	671	703	616	665
<i>Rezidenční péče celkem</i>	6593	6677	6527	6799	6436	6173

Francie

Podle mise URM Ministerstva spravedlnosti bylo v roce 2020 resortním radám svěřeno rozhodnutím soudců 9 501 nezletilých osob, zatímco v roce 2019 to bylo 16 760 osob, což představuje pokles o 43 %. Z těchto URM jen velmi málo žádá o ochranu prostřednictvím azylu. V roce 2019 bylo pouze 755 URM žadateli o azyl.

Řecko

Podle posledních údajů z roku 10/2021 týkajících se pěstounské péče a osvojení nahraných do informačního systému www.anynet.gr žije v současné době v útulcích 1 505 nezletilých dětí, z nichž 589 má nárok na pěstounskou péči. Ukončeno bylo 447 pěstounských péčí (k 7/2020) a podáno 274 žádostí o pěstounskou péči (k 4/1/22).

Itálie

V roce 2019 vstoupilo do předadopční pěstounské péče v Itálii 708 dětí. V letech 2010 až 2019 byl největší počet nezletilých dětí v předadopční fázi zaznamenán v roce 2013, kdy bylo do potenciálních budoucích rodin přiděleno 1 126 dětí. V roce 2019 bylo italským soudem pro mladistvé prohlášeno za osvojitelné 1 239 dětí (Statista, 2021).

Portugalsko

Při analýze počtu dětí v pěstounské péči v posledních letech lze pozorovat 70% pokles mezi lety 2009 a 2018 (ISS, 2019). Někteří autoři tuto fázi definují jako "regresní" fázi vývoje pěstounské péče, a to v důsledku nedostatečných osvětových kampaní, technické podpory a počátečního vzdělávání kandidátů na pěstouny a pěstounské rodiny (Delgado, 2013; Magalhães & Batista, 2021). Čísla z roku 2020 ukazují, že celkem 6706 dětí a mladistvých bylo umístěno do nějakého druhu ochranného opatření. Z tohoto celkového počtu bylo 5787 dětí umístěno do ústavní péče a pouze 202 dětí bylo umístěno do

pěstounské péče (což bude představovat 6% nárůst oproti roku 2019) (Ústav sociálního zabezpečení, 2018; 2020).

Rumunsko

Počet dětí umístěných v centrech náhradní péče se v posledních letech snížil, jak ukazuje přehled mezi lety 2017 a 2019.

2017	2018	2019
18,197	17,096	15,572

Poměrně velká část ohrožených dětí je však umístěna do pěstounské péče a jen menší část do ústavní/rezidenční péče. Počty 09/2021

<i>Děti v pěstounské rodině péče</i>	32 700 (z toho 17 177 u pěstounů a 11 267 v širší rodině)
<i>Děti v rezidenčních zařízeních instituce</i>	13.097

Realita partnerských zemí

Rakousko

V Rakousku se zdůrazňuje, že hlavním cílem péče mimo rodinu je návrat dítěte do jeho původní rodiny, jakmile se tamní rodičovská situace zlepší. Pěstouni by proto měli být připraveni na to, že se od dítěte opět odloučí. Pokud je to však v nejlepším zájmu dítěte, byl navázán vztah mezi pěstounským rodičem a dítětem nebo návrat do původní rodiny již není možný, mohou pěstouni požádat také o plnou péči nebo usilovat o osvojení. Péče o nezletilé žadatele o azyl a nezletilé žadatele bez doprovodu se řídí zvláštními pravidly: pokud se nezletilá osoba, jejíž rodiče nejsou známi, nachází na spolkovém území, přebírá péči o ni úřad pro péči o děti a mládež (§ 207 ABGB). Jak objasnil rakouský Nejvyšší soud ve svém rozhodnutí ze dne 19. října 2005, tato zásada se vztahuje na všechny nezletilé osoby bez ohledu na jejich věk a bez rozdílu mezi rakouskými a cizími státními příslušníky. Mladiství ve věku 14 až 18 let, kteří přicházejí do Rakouska bez rodičů nebo jiných opatrovníků, jsou však v současné době do značné míry odkázáni sami na sebe. Zpravidla nemají žádný doprovod při výslechu na policii, při rozhodování o žádosti o azyl, při

lékařských prohlídkách a jakýchkoli dalších vyšetřeních včetně diagnostiky věku. Zajištěno je pouze jejich ubytování v základním přístřeší a právní zastoupení v azylovém řízení. Teprve když jsou mladí lidé přijati do azylového řízení, začíná působit služba péče o děti a mládež. To může trvat několik týdnů nebo měsíců. V Rakousku se nezletilí bez doprovodu stávají způsobilými, když dosáhnou plnoletosti (18 let) a nemají již nárok na opatrovnictví. Kromě toho se musí odstěhovat ze zvláštních zařízení péče o nezletilé bez doprovodu.

Řecko

Statistiky a údaje o pěstounské péči v Řecku jsou k dispozici na otevřené platformě, která poskytuje všem občanům přístup k informacím o otázkách týkajících se dětí ministerstva práce a sociálních věcí, www.paidi.gov.gr. Údaje, které jsou zde zveřejňovány každé tři měsíce, jsou získávány z informačního systému pěstounské péče a adopce, www.anynet.gr. Anynet obsahuje veškeré informace a činnosti potřebné pro adopci a pěstounskou péči. Za organizaci a prezentaci údajů odpovídá Národní centrum sociální solidarity. Je třeba poznamenat, že dostupné údaje se týkají pěstounské péče a osvojení obecně. Dosud neexistují samostatné údaje pro děti bez doprovodu a odloučené děti.

Podle posledních údajů (04.04.2023) žije v současné době v odděleních ochrany dětí 1 377 nezletilých (Národní centrum sociální solidarity, 2023, s. 3). Co se týče ukončených pěstounských péčí a adopcí, od začátku elektronického návrhu na připojení (tj. 01.07.2020) do 03.10.2021 proběhlo 419 pěstounských péčí a 386 adopcí (Národní centrum sociální solidarity, 2021, s. 6). Zatímco od 04.10.2021 do 04.04.2023 proběhlo 134 pěstounských umístění a 243 adopcí (Národní centrum sociální solidarity, 2023, s. 6). Jak lze z výše uvedeného vyvodit, u obou typů náhradní rodinné péče je patrný pokles, přestože druhé období je o tři měsíce delší.

Pokud jde o probíhající pěstounské péče a adopce, žádosti o pěstounskou péči (414) jsou pozoruhodně nižší než žádosti o adopci (2 598) (Národní centrum sociální solidarity, 2023, s. 8). Tento významný rozdíl poukazuje na skutečnost, že většina kandidátů na osvojení dává přednost adopci, a to z důvodu jejího trvalého charakteru. Současně je nezletilých dětí v procesu pěstounské péče (590) mnohem více než těch, které jsou v procesu osvojení (144) (Národní centrum sociální solidarity, 2023, s. 4). S ohledem na výše uvedené skutečnosti je pozorována disjunkce mezi nezletilými v procesu pěstounské péče a kandidátskými pěstouny, tj. kandidátských rodičů je málo, zatímco dětí v procesu pěstounské péče je mnoho, a opačná disjunkce mezi nezletilými k osvojení a potenciálními rodiči pro ně, tj. kandidátských rodičů je mnoho a dětí v procesu osvojení málo.

Rumunsko

Vezmeme-li v úvahu nejnovější údaje ([statistiky](#) Ministerstva pro rodinu, mládež a rovné příležitosti, [prosinec 2022](#)) o počtu dětí v systému péče, vidíme výraznou pozitivní změnu, pokud jde o umístění do pěstounské péče. Počet dětí (30 400) v péči profesionálních pěstounů (mateřských asistentek), příbuzných nebo jiných rodin/osob je viditelně vyšší ve srovnání s ústavní péčí (11 629 - veřejnou i soukromou). Dále počet aktivních profesionálních mateřských asistentek v posledním měsíci roku 2022 činí 11.542.

Je třeba zdůraznit, že na vnitrostátní úrovni je pomoc matkám nejdůležitější formou péče rodinného typu v systému zvláštní ochrany. Služby mateřské asistence koordinují generální ředitelství pro sociální pomoc a ochranu dětí v celé zemi.

Zvyšující se počet dětí v rodinné péči je výsledkem realizace Národní strategie ochrany a podpory práv dítěte na období 2014-2020, mezi jejíž zásady patří "zajištění stability, kontinuity a komplementarity individualizované péče o každé dítě a prvořadý význam zajištění rodinného prostředí pro děti v systému zvláštní ochrany" (Národní strategie ochrany a podpory práv dětí na období 2014-2020).

Dlouhodobý proces deinstitucionalizace, který byl zahájen v 90. letech 20. století, je dále podporován tím, že jako prioritní cíl národní strategie je stanoven trvalý přechod od ústavní péče o děti k péči komunitní.

Obr. 1 Změny v počtu dětí v systému zvláštní ochrany v období od roku 1997 do 31. prosince 2022

(Zdroj: https://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/copil_2022.pdf. Oranžová čára označuje obecný klesající trend v oblasti veřejných a soukromých ústavních pobytových služeb od konce roku 1997 do roku 2022).

K tomuto hlavnímu cíli se váže řada cílů rozdělených do následujících úrovní, jako je zvýšení účinnosti a efektivity stávajícího systému služeb péče rodinného typu, zákaz institucionalizace dětí raného věku, rozvoj alternativních služeb k ústavní péči, rozvoj

dovedností dětí pro samostatný život s cílem připravit je na opuštění systému zvláštní ochrany.

Abychom zdůraznili rozdíl v číslech pozitivního vývoje deinstitucionalizační politiky a s ohledem na výše uvedený obr. 1, uvádíme 22 798 dětí umístěných v ústavních zařízeních v roce 2013 (Ministerstvo práce a sociální solidarity, [Statistické údaje 2022](#)), které se na konci roku 2022 snížily na 11 629 dětí.

Dalším důležitým aspektem, který přispěl ke snížení počtu dětí v systému zvláštní ochrany, je rozvoj služeb, které mají zabránit odloučení dětí od rodičů, jako jsou denní centra, rehabilitační centra, poradenská centra.

Portugalsko

Při analýze počtu dětí v pěstounské péči v posledních letech můžeme pozorovat 70% pokles mezi lety 2009 a 2018 (ISS, 2019). Někteří autoři tuto fázi definují jako "regresní" fázi vývoje pěstounské péče z důvodu nedostatku osvětových kampaní, technické podpory a počátečních školení pro kandidáty na pěstouny a pěstounské rodiny (Delgado, 2013; Magalhães & Batista, 2021). V roce 2017 bylo ze 7 553 umístěných dětí pouze 246 v pěstounských rodinách. Kromě toho je třeba poznamenat, že z 885 dětí mladších šesti let bylo v pěstounských rodinách pouze 18, což představuje pouze 2 % této věkové skupiny. Navzdory snížení celkového počtu dětí s uloženými ochrannými opatřeními o téměř 25 % vzrostl počet dětí umístěných do ústavní péče z 91 % na 97 %, zatímco počet dětí umístěných do pěstounské péče se snížil z 9 % na 3 %. Čísla z roku 2020 ukazují, že celkem 6706 dětí a mladistvých bylo umístěno do nějakého druhu ochranného opatření. Z tohoto celkového počtu bylo 5787 osob umístěno do ústavní péče a pouze 202 osob bylo umístěno do pěstounské péče (to představuje 6% nárůst oproti roku 2019) (Ústav sociálního zabezpečení, 2018; 2020).

Francie

Obecně je ve Francii pěstounská péče stigmatizována, ať už jde o děti v pěstounské péči nebo o pěstounské rodiny. Děti v pěstounské péči jsou často vystaveny trvalé, negativní a demoralizující stigmatizaci. Často jsou obětí stereotypů: říká se o nich, že jsou nevychované, nezvladatelné, bez budoucnosti, předem ztracené a neschopné dosahovat dobrých výsledků ve škole (Viala, 2019). Tyto předsudky, s nimiž se děti setkávají ve škole a v každodenním životě, neodrážejí realitu, mohou bránit jejich integraci a pro mnoho dětí v péči jsou synonymem utrpení.

Pěstounské rodiny jsou také předmětem mnoha klišé: jsou vnímány jako kruté, příliš přísné a zneužívající, a to především proto, že média vytvářejí negativní a rozšířený obraz

o profesi pěstounů ve Francii. I když bohužel některé pěstounské rodiny odpovídají klišé, o většinu dětí je dobře postaráno a těší se dobré ochraně a vyváženému životu.

Skutečnost pěstounů ve Francii spočívá především v nezájmu o tuto profesi, která není dostatečně oceňována. Skutečně chybí uznání této profese, která ztrácí motivaci k výkonu. Rodinní asistenti (pěstouni) se cítí být opomíjeni státem a organizacemi, které na ně mají dohlížet a které se někdy nedostavují na návštěvy, jež jsou zřízeny na podporu pěstounů v jejich práci. Stejně tak je obtížné získat pěstouny, protože se jedná o nejisté povolání: jejich plat někdy nestačí pokrýt potřeby dítěte. A konečně, velká část pěstounských rodin je starší - průměrný věk v této profesi je 55 let - což je důvodem k obavám o budoucnost této profese (Landreau, 2021). Tato profese, která zažívá skutečnou profesní krizi, láká jen velmi málo mladých lidí. Krize Covid-19 vedla také k rezignaci, protože se zvýšily profesní potíže: lockdowny způsobily stres u dětí v péči a zvýšily některé problémy s chováním, což vedlo některé odborníky k rezignaci (Illy, 2021).

Ani nezletilí bez doprovodu nejsou imunní vůči stereotypům a jsou vystaveni mnoha předsudkům. Jsou považováni za neúspěšné ve škole, mají potíže se začleněním do hostitelské země a jsou považováni za delikventy. Ve skutečnosti jsou spojováni především s delikvencí, což v některých politických diskuzích vede k radikálním prohlášením, v nichž jsou stigmatizováni. Dětská agentura OSN *UNICEF* 1. října 2020 odsoudila stigmatizaci nezletilých bez doprovodu ve Francii (Ouest France, 2020). Příčina: přílišná medializace některých případů násilí, která vede ke konfrontacím stigmatizujícím stále více nezletilých bez doprovodu. Situace nezletilých bez doprovodu je také obzvláště kritizována kvůli způsobu, jakým s nimi úřady zacházejí. Po příjezdu do Francie jsou nezletilí bez doprovodu podrobeni posouzení své menšiny ze strany prefektury. Během tohoto posouzení, které má trvat pět dní, jsou nezletilí ubytováni v hotelech, což jim umožňuje krátkodobé poskytnutí přístřeší. Ukazuje se však, že hodnotící týmy jsou velmi zaneprázdněné, což řízení zdržuje. V roce 2017 trvalo řízení v průměru 40 dní, což je 40 dní, během nichž jsou ponecháni sami sobě a nedostává se jim žádné podpory (Duclos-Grisier et al., 2023).

Situace v oblasti přijímání nezletilých bez doprovodu ve Francii je neobvyklá v tom, že jsou velmi pravidelně předáváni do zařízení služeb sociální péče o děti (*ASE: Aide Sociale à l'Enfance*), jako jsou dětské sociální domovy (*MECS: Maisons d'Enfants à Caractère Social*) nebo dětské domovy (*foyers de l'enfance*). Málo se dbá na to, aby nezletilí bez doprovodu byli předáváni do pěstounských rodin jmenovaných vládou. Aby se tato situace napravila, řada sdružení podporuje vytváření "solidárních rodin", rodin, které přijímají nezletilé bez doprovodu zdarma, bez podpory departementu. Konflikt na Ukrajině od roku 2022 však měl na solidární pěstounství ve Francii dopad. Například město Lille vyzvalo všechny sítě solidárních rodin a rodiny určené Départementem, aby přijaly Ukrajince. V důsledku toho byly všechny nasyceny a nezletilí bez doprovodu toho nemohli využít.

Česká republika

V České republice hraje systém pěstounské péče zásadní roli při poskytování podpory a péče dětem, které nemohou žít ve své biologické rodině. Jeho cílem je zajistit jejich blaho, bezpečí a celkový rozvoj. Podobně jako v mnoha jiných zemích však ani pěstounská péče není imunní vůči stereotypům a potenciální šikaně, která z těchto stereotypů vychází.

Stereotypy o pěstounské péči mohou pramenit z různých mylných představ a nedostatečné informovanosti. Někteří lidé mohou pěstouny vnímat jako problémové nebo poškozené jedince, což vede k negativním nálepkám a stigmatizaci. Takové stereotypy mohou vést k šikaně nebo vyloučení, což pěstounům ztěžuje pocit přijetí a začlenění do komunity.

Šikana založená na stereotypech pěstounské péče může mít různé podoby. Může zahrnovat slovní urážky, sociální izolaci nebo dokonce fyzickou agresi. Děti v pěstounské péči mohou při řešení těchto situací čelit dalším výzvám, protože se již mohou vyrovnávat s emocionálním stresem z odloučení od své biologické rodiny. Podobně jako šikanované děti čelí krizi i jejich rodiče, pokud se o šikaně dozvědí a šikana se začne řešit. Pro řešení tohoto problému je zásadní podporovat v české společnosti vzdělávání a informovanost o pěstounské péči. Vyvrácením mylných představ a podporou porozumění můžeme snížit výskyt stereotypů a následně snížit šikanu založenou na těchto stereotypech.

Situace šikanovaných dětí a jejich rodin může být velmi obtížná, zejména kvůli nedostatku pochopení a podpory ze strany učitelů a sociálních pracovníků. Rodiče šikanovaných dětí se často cítí bezmocní a dávají si vinu za situaci svého dítěte (Markéta Švamberská Šauerová, 2023).

Itálie

V Itálii se umístění mimo rodinu řídí zákonem č. 184/1983 v platném znění. Existují tři hlavní způsoby umístění dětí, které potřebují dočasnou péči mimo domov: dětské domovy (malé pobytové služby s profesionálními pečovateli, většinou sociálními pracovníky a sociálními pedagogy); neprofesionální pěstounské rodiny (rodiny nebo osamělé osoby, které pečují o dítě ve svém domově, bez přímé platby ze sociálního systému, ale s určitou podporou příjmu); a profesionální pěstounské rodiny (rodiny s jedním nebo oběma rodiči placenými jako profesionální pečovatele, obvykle zaměstnaní dobrovolnou organizací). Obecně jsou hlavními charakteristikami pěstounské péče dočasnost, udržování vztahů s rodinou původu, prognóza návratu nezletilého do rodiny původu. Na rozdíl od zákonné adopce, která je závazkem na celý život, je pěstounská péče časově omezena na dobu maximálně 24 měsíců s možností prodloužení o 24 měsíců na základě rozhodnutí soudu; v ideálním případě je po celou dobu udržován kontakt s

původní rodinou dítěte. Zákon navíc stanoví, že do 31. prosince 2006 nesmí být žádné nezletilé dítě umístěno do ústavu, přednost má pěstounská péče nebo jako druhá možnost umístění do komunity rodinného typu (Ciampa et al., 2014). Nezletilé osoby bez doprovodu čelí zvláštním rizikům: Tyto děti jsou téměř fatálně tlačeny do náruče organizací, zločinců působících v oblasti obchodu s lidmi nebo jiných forem vykořisťování z důvodu nedostatku finančních prostředků. Statistické údaje: V roce 2019 vstoupilo v Itálii do předadopční pěstounské péče 708 dětí. V letech 2010 až 2019 byl největší počet nezletilých dětí v předadopční fázi zaznamenán v roce 2013, kdy bylo do potenciálních budoucích rodin přiděleno 1 126 dětí (Statista, 2021). V roce 2019 bylo italským soudem pro mladistvé prohlášeno za osvojitelné 1 239 dětí. Důvody, které vedou lidi k podání žádosti o pěstounskou péči, jsou různé: například první motivací může být humanitární, tj. pomoci nezletilému a jeho rodině v obtížích, přičemž si je vědom toho, že nezletilý by se však mohl vrátit do rodiny, až rodiče znovu získají své schopnosti a nepříjemná situace se vyřeší. Další motivací může být touha vychovávat své děti, aby pochopily, že je správné pomáhat druhým. Emoce spojené s těmito případy jsou silné a mohou být pozitivní i negativní.

[Stereotypy a předsudky o pěstounské péči, pěstounských rodinách a dětech bez doprovodu a odloučených dětech a jejich dopad na proces náboru.](#)

Mnoho lidí má o fenoménu pěstounské péče jen malé znalosti, což v nich vyvolává řadu předsudků, jak vyplynulo téměř ze všech fokusních skupin provedených v partnerských zemích. Předsudky, falešné mýty a přesvědčení týkající se pěstounství jsou četné a různé. Vyplynají z nedostatečné znalosti tématu, kulturního dědictví, zázemí a z toho, že pro mnohé je obtížné představit si rodičovství nesouvisející s vlastněním. To vede některé lidi k předpojatým soudům, jako například: "Co bude dělat, až se dítě vrátí natrvalo do původní rodiny?" nebo "Dítě nikdy nebude skutečně vlastní, kdo ho k tomu nutí?". Pěstoun nevykonává pěstounskou péči z touhy vlastnit, ale z touhy dávat lásku a pomoc dítěti a jeho rodině, navíc s vědomím, že konec pěstounské péče vůbec neznamená konec vztahu s dítětem nebo jeho rodinou, vztahu, který, když se vytvoří a upevní, jako každý citový vztah nekončí přerušením právního závazku. Mezi nejrozšířenější předsudky a nepravdivé mýty o pěstounské péči bylo možné shromáždit následující výroky:

- *Rodina původu bude jistě zasahovat do vývoje dítěte.*
Vztahy s rodinou původu jsou plánované nebo ne a vždy jsou zprostředkovány sociálními službami. Jejich uspořádání závisí na důvodu pěstounské péče, ať už jde o pěstounskou péči dohodnutou nebo soudní, v závislosti na obtížích rodiny původu při výchově dítěte. Jistě vztahy s přirozenou rodinou mohou být únavným

aspektem. Přesto také vzniká možnost pozitivní spolupráce založené na společném zájmu o dítě, která v některých případech přeroste v osobní přátelství.

- *Pěstouni vždy pocházejí z dramatických rodinných situací*
Když se řekne pěstounská péče, lidé si většinou představí závažné nedostatky rodičů nebo dokonce týrání dětí; ve skutečnosti jsou situace rodin různé. Rodič se například může potýkat s vážným zdravotním problémem a nemá čas se o dítě plně starat. U velkých rodin s jedním rodičem mohou nastat organizační problémy. Pracovní problémy mohou vést rodiče k dlouhodobé nepřítomnosti nebo náhlé ztrátě blízké osoby, která naruší běžný režim. Ne vždy stojí za potřebou zahájit projekt pěstounské péče o dítě konfliktní nebo dramatické vztahy.
- *Abyste se mohli stát pěstounem, musíte mít určitý příjem.*
Ekonomicko-patrimoniální soulad příjemců není zahrnut do kritérií výběru žadatele. Dostatečná ekonomická stabilita přispívá ke klidnému výkonu role, ke které jsou pečovatelé povoláni.
- *Svěření do péče není vhodné pro rodiny s biologickými dětmi*
Pokud je pěstounská péče dobře připravena a vhodně doprovázena, představuje pro děti pěstounů velkou zkušenost růstu a obohacení. Zkušenost na vlastní kůži se solidaritou, angažovaností a sdílením vůči svému vrstevníkovi, který prožívá obtížné situace, jim může otevřít větší vědomí hodnoty, odpovědnosti a blízkosti rodiny. Přijímání drobných závazků péče nebo intimity může přispět k jejich psychoemočnímu zrání.
- *Chci pěstounskou péči, ale jsem svobodný/nezadaný.*
Svobodní či nesezdaní mohou vykonávat jakoukoli pěstounskou péči na plný úvazek, na částečný úvazek, nouzovou péči atd. Stejně jako manželské páry musí absolvovat přípravný kurz na místní sociální službě, a jakmile budou mít nárok, mohou získat dítě do pěstounské péče. Jedinou skutečnou podmínkou stanovenou zákonem je plnoletost.
- *Pokud si vezmete dítě do pěstounské péče, dříve či později vám ho vezmou.*
Pěstounské projekty mohou mít různou dobu trvání: několik měsíců, několik let nebo v některých případech nemají žádnou dobu trvání a jsou nastaveny jako definitivní přijetí, dokud není dosaženo autonomie přijatého nezletilého. Během seznamovacích pohovorů a přípravných schůzek bude samozřejmě možné s pomocí provozovatelů zjistit, ke kterému modelu se člověk cítí být nejvíce ochoten zavázat.

○ *Lepší je pěstoun dítěte než teenagera*

V tomto smyslu zřejmě přetrvává přesvědčení, že pěstounská péče je důležitější pro malé děti; pokud jsou starší, je komunita v pořádku. Do pěstounské péče se dostávají děti a mladí lidé ve věku od 0 do 18 let. Předdospívající a dospívající jsou poměrně velkou skupinou, která velmi potřebuje lidi ochotné doprovázet je k dospělosti ve velmi křehkém a životně důležitém období života.

○ *Pokud by pěstounská péče měla být pouze přechodnou zkušeností, mohlo by se stát, že nezletilý zůstane v komunitě.*

Komunity jsou pro ochranu a pomoc dětem a dospívajícím zásadní, ale pobyt ve známém prostředí, i když jen na omezenou dobu, je pro ně zpravidla lepším řešením. Rodina může zajistit vynikající kontinuitu a specifičnost péče o nezletilého a poskytnout mu "teplé" a přívětivé místo po dobu, po kterou to potřebuje. Víme, že pro každé dítě je zásadní, aby mělo možnost mít privilegované vztahy, díky nimž se pro někoho cítí "výjimečné a jedinečné".

Právní a institucionální rámec pěstounské péče

Právní rámec partnerských zemí

Rakousko

Vývoj práva rodičů a dětí v Rakousku začal zavedením rakouského občanského zákoníku v roce 1811. V současné době je osvojení upraveno články 191-203 rakouského občanského zákoníku, které stanoví podmínky pro osvojení: *"Osvojení nezletilého dítěte se povolí, pokud slouží blahu dítěte a pokud byl navázán nebo by měl být navázán vztah mezi dítětem a jeho osvojitelem"* (článek 194 rakouského občanského zákoníku).

Úkoly Agentury pro péči o děti a mládež jsou různorodé. Pokud jde o pěstounskou péči, patří mezi ně: výběr, příprava a pomoc - umístění dítěte mladšího 16 let do pěstounské péče musí být vhodně připraveno z důvodu jeho významu pro vývoj nezletilého. Kromě odpovědného výběru pěstounů a zprostředkování kontaktu s pěstounem mají útvary péče o mládež za úkol poskytovat pěstounské rodině přípravu a další vzdělávání a poradenskou pomoc jak jim, tak i pěstounovi a rodině původu. Stejně jako v případě osvojení se u žadatelů prověřuje jejich vhodnost (schopnost vychovávat dítě, schopnost zvládat stres, zdravotní stav, životní a příjmové podmínky atd.) Povolení k pěstounské péči se vydává vždy pouze pro konkrétní dítě. Pro pěstouny není oficiálně stanoven požadavek na minimální věk, vyžaduje se však určitá životní zkušenost a praxe v práci s dětmi. Věkový rozdíl mezi pěstounem a pěstounem by v ideálním případě neměl přesáhnout 40 let. Pěstouny mohou přijmout i svobodné osoby, pokud jsou jinak vhodné. V některých spolkových zemích je možné se za určitých podmínek nechat zaměstnat jako pěstoun. Jedná se o další vzdělávání, poradenství, sociální zabezpečení (důchodové, zdravotní, úrazové pojištění a pojištění v nezaměstnanosti) a plat těsně nad hranicí mezního výdělku.

Příspěvek na pěstounskou péči - Provinční právní předpisy upravují příspěvek na pěstounskou péči, který pěstouni dostávají na základě své žádosti, aby se zmírnila zátěž spojená s pěstounskou péčí. Zohledňují se místní podmínky a náklady na výživu.

Komunikace s úřady: v případě jakýchkoli dotazů nebo potíží se lze obrátit na výše uvedené úřady Agentury pro péči o děti a mládež a na příslušnou kontaktní osobu na obecní nebo krajské úrovni. Kromě toho se pravidelně, nejméně jednou ročně, konají návštěvy v domácnostech nebo schůzky s kontaktními osobami příslušného místního úřadu. Pěstouni nebo osoby, které se jimi chtějí stát, se mohou obrátit také na pěstounská sdružení, která nabízejí např. centra pro rodiče s dětmi nebo obce po celém Rakousku za účelem výměny zkušeností, pomoci apod.

V Rakousku se uplatňují obecná práva dětí stanovená zákonem. Patří mezi ně:

- *Práva na slyšení.* Od deseti let věku dítěte musí být dítě vyslechnuto soudem v řízeních týkajících se práva na péči nebo styku. V rámci možností by měly být vyslechnuty i mladší děti; to může provést soud, znalec nebo asistent rodinného soudu. Vůle dítěte nabývá na významu v závislosti na jeho věku. Zájem dítěte má v případě pochybností přednost před vůlí. V zásadě však platí, že čím je dítě starší, tím je pravděpodobnější, že jeho přání bude splněno.
- *Petiční právo.* Od čtrnácti let věku mají děti právo podávat návrhy k soudu samostatně, tj. bez účasti rodiče, v řízeních týkajících se péče o dítě nebo práva na styk.
- *Obhájce dítěte.* V řízeních týkajících se péče o dítě nebo práv na styk s dítětem může soud ustanovit obhájce dítěte. Dětský advokát je psychosociálně vyškolený společník dětí do 14 let. Jeho úkolem je informovat o řízení a zajistit, aby vůle dítěte byla u soudu vyslyšena a byla jí přikládána váha. Obsah rozhovorů může rodičům nebo soudu sdělit pouze se souhlasem dítěte.

Řecko

V Řecku je pěstounská péče upravena články 1655-1665 občanského zákoníku a zákonem 4538/2018 s názvem: "Opatření na podporu pěstounské péče a osvojení a další ustanovení" (Vládní věstník A' 85, 2018). Kromě toho ministerské rozhodnutí 4489/11.10.2019 odkazuje na odbornou přípravu, kterou musí absolvovat budoucí pěstouni (Poulopoulos, et al., 2019).

Aby mohli být kandidáti na pěstouny považováni za vhodné, musí kumulativně splňovat následující požadavky: a. být starší 25 let, ale ne starší 75 let, přičemž minimální věkový rozdíl dítěte a rodiče je 18 let a maximální 60 let, b. pěstouni musí být psychicky, duševně a tělesně zdraví a nesmí trpět přenosnými chorobami, c. pěstouni a osoby, které s nimi žijí, nesmí být pravomocně odsouzeni, stejně jako proti nim nesmí být vedeno trestní stíhání pro trestné činy, které jsou důvodem pro zbavení rodičovské zodpovědnosti, podle článku 1537 řeckého občanského zákoníku a stávajících právních předpisů o drogách a obchodování s lidmi, d. pěstouni musí předložit doklad o tom, že jsou schopni hradit základní výdaje na výživu, vzdělávání a lékařskou péči o dítě, e. pěstouni musí být zapsáni do Národního registru kandidátů na pěstouny (čl. 8 odst. 2 zákona 4538/2018).

Pokud se někdo chce stát pěstounem, probíhá čtyřstupňový postup: a. vyplnění žádosti na www.anynet.gr a přiložení požadovaných dokumentů, b. sociální šetření/vyšetření zkoumající prostředí budoucích pěstounů, c. po úspěšném ukončení sociálního šetření se budoucí pěstouni zúčastní školení, které je předpokladem jejich zápisu do Národní evidence kandidátů na pěstouny, d. kandidátům jsou zprostředkovány kontakty s dětmi, které jsou považovány za vhodné pro umístění do tohoto prostředí. Tento kontakt zahrnuje několik setkání, za něž vždy odpovídá oddělení ochrany dětí, které má dítě v

pěči. Na konečném rozhodnutí spolupracuje multidisciplinární tým složený z vědeckých pracovníků kontrolního orgánu pěstounů a kontrolního orgánu oddělení ochrany dětí, které má dítě na starosti.

Je třeba poznamenat, že jednou z novinek zákona 4538/2018 je, že kromě typické nukleární rodiny odkazuje na to, že vhodnými pěstouny se mohou stát také osoby, které uzavřely partnerský svazek (s dětmi nebo bez dětí), nebo osoby svobodné, rozvedené nebo ovdovělé (s dětmi nebo bez dětí), které mohou být s pěstounem pokrevně spřízněny (příbuzenská pěstounská péče).

Za zmínku stojí také skutečnost, že pro každou nezletilou osobu zapsanou v Národním registru nezletilých dětí je do 90 dnů od jejího umístění vypracován individuální plán sanace rodiny Oddělením ochrany dětí a péče, které je za její registraci zodpovědné. Tento plán obsahuje odůvodněný návrh na jejich rehabilitaci s ohledem na individuální potřeby a nejlepší zájem dítěte. Jak je uvedeno v řeckém občanském zákoníku, v pěstounské péči "*právní vztah mezi nezletilým a jeho přirozenou rodinou nebo poručníkem a zejména kompetence rodičovské péče poručenství zůstávají nezměněny, pokud zákon nestanoví jinak*". Cílem je návrat dítěte do jeho biologické rodiny.

Rumunsko

Vnitrostátní právní předpisy týkající se systému pěstounské péče a pomoci matkám jsou ustanoveny zákonem č. 272/2004 o ochraně a podpoře práv dětí, nařízením č. 461/2004 Sb. 26/2019 o schválení minimálních standardů kvality sociálních služeb rodinného typu pro děti v systému zvláštní ochrany, nařízením č. 137/2003 o schválení analytického programu odborných vzdělávacích kurzů pro profesionální mateřské asistentky, rozhodnutí vlády č. 679/2003 o podmínkách získání osvědčení, postupech certifikace a statusu profesionální mateřské asistentky.

Podle čl. 62 zákona č. 272/2004 Sb. *je umístění dítěte zvláštním ochranným opatřením dočasné povahy, které lze za podmínek tohoto zákona nařídit podle potřeby: a) osobě nebo rodině; b) mateřské asistentce; c) službě pobytového typu podle čl. 123 odst. 1. (2) a licencované v souladu s tímto zákonem.*

Rozhodnutí vlády č. 679/2003 o podmínkách pro získání osvědčení, postupech vydávání osvědčení a postavení profesionální mateřské asistentky (pěstounky) stanoví úlohu profesionální mateřské asistentky. *Podle článku 1 je tedy profesionálním pěstounem osoba, která získala osvědčení v souladu s podmínkami tohoto rozhodnutí a která prostřednictvím činností vykonávaných ve své domácnosti zajišťuje výchovu, péči a vzdělávání nezbytné pro harmonický vývoj dětí, o které pečuje.*

Kritéria pro výběr mateřských asistentek:

- Svým sociálním chováním, zdravotním stavem a psychologickým profilem poskytují záruku řádného plnění rodičovských povinností při výchově, péči a vzdělávání svých dětí;
- Mají plnou kapacitu pro praxi;
- Mají bydlení, které odpovídá potřebám přípravy stravy, hygieny, vzdělávání a rekreace svých uživatelů, včetně dětí, které mají být převzaty do péče nebo opatrovnictví;
- Nezapojují se do placených aktivit;
- Zúčastnili se vzdělávacích kurzů pořádaných veřejnou službou na ochranu dětí nebo schválenou soukromou institucí, která provádí hodnocení pro vydání osvědčení profesionálního pracovníka v péči o děti.

Portugalsko

Podle portugalského zákona o sociálním zabezpečení (2021) má pěstounská péče rozsáhlou odpovědnost za rozvoj dotčených dětí a mladých lidí. Je považována za ochranné opatření, které spočívá v umístění dítěte nebo mladého člověka do rodiny nebo k tomu kvalifikované osoby, aby se děti nebo mladí lidé začlenili do stabilního rodinného prostředí, které jim zaručí odpovídající péči o jejich potřeby a jejich blaho, jakož i výchovu a náklonnost nezbytnou pro jejich integrální rozvoj. Cílem je poskytnout dítěti nebo mladé osobě: podmínky pro řádné uspokojení fyzických, psychických, emocionálních a sociálních potřeb; vytvoření láskyplných, bezpečných a stabilních vazeb, získání dovedností pro jejich osobní, sociální, vzdělávací a profesní rozvoj; podmínky, které přispívají k budování identity dítěte nebo mladé osoby a k jejich integraci; podpořit získání nebo posílení kompetencí otců a matek a/nebo nositelů rodičovských povinností, aby je mohli kvalitně vykonávat v nejlepším zájmu dítěte nebo mladé osoby. Uplatnění opatření pěstounské péče je upřednostňováno před ústavní péčí, zejména u dětí do šesti let věku (zákon 147/99, aktualizovaný zákonem 26/2018).

Hlavní zákony:

Nařízení č. 278-A/2020 ze dne 4. prosince - Stanoví podmínky a postupy pro podávání žádostí, výběr, přípravu, hodnocení a uznávání pěstounských rodin, jakož i podmínky rámcových institucí.

Zákonná vyhláška č. 139/2019 ze dne 16. září - Stanovuje systém pro výkon pěstounské péče.

Zákon č. 47/2019 ze dne 8. července - 1. novela režimu výkonu pěstounské péče, schválená zákonnou vyhláškou č. 11/2008 ze dne 17. ledna, kterou se stanoví daňové a pracovní výhody pro pěstounské rodiny.

Zákon č. 23/2017 ze dne 23. května - 3. novela zákona o ochraně ohrožených dětí a mládeže, schválená zákonem č. 147/99 ze dne 1. září, která prodlužuje dobu ochrany až na 25 let.

Zákon č. 142/2015 ze dne 8. září - 2. novela zákona o ochraně ohrožených dětí a mládeže, schváleného zákonem č. 147/99 ze dne 1. září.

Portugalský zákon o azylu (zákon č. 27/2008, ve znění zákona č. 26/2014 z 5. května) ve spojení se zákonem o ochraně ohrožených dětí a mladých lidí (zákon č. 147/99 z 1. září) zajišťuje zvláštní rámec pro přijímání nezletilých cizinců bez doprovodu, kteří jsou pod mezinárodní ochranou.

Protokol o nábory:

Zájemci z Portugalska se obrátí na Institut sociálního zabezpečení a po obdržení vyjádření zájmu je naplánován informační pohovor. Povinností správy volných míst je ve spolupráci s rámcovými institucemi vybrat nejvhodnější pěstounské rodiny pro dítě nebo mladistvého, který má být přijat, a oznámit zahájení přijímání komisím pro ochranu dětí a mládeže (CPCJ) nebo soudu. Registrace pěstounských rodin se zaznamenává do databáze a rámcová zařízení jsou odpovědná za průběžnou komunikaci s rodinami.

Na základě žádosti provede rámcové zařízení psychosociální studii rodiny žadatele. Toto vyšetření umožňuje zařízení analyzovat, zda je rodina schopna reagovat na potřeby dětí a mladistvých, a ověřit, zda jsou v ní zajištěny domácí podmínky, hygiena a odpovídající bezpečnost. Psychosociální šetření může být provedeno prostřednictvím rozhovorů, návštěv v rodině, pozorování rodinné dynamiky a dalších technických postupů. Na závěr je sděleno rozhodnutí o přijetí nebo zamítnutí žádosti: pokud je rozhodnutí přijato, je vydáno osvědčení o pěstounské péči. Pokud rozhodnutí není přijato, může se rodina do 10 dnů odvolat a znovu podat žádost a předložit novou dokumentaci. (Institut sociálního zabezpečení, 2021).

Kritéria pro přijetí do pěstounské péče:

- musí být starší 25 let;
- nebýt žadatelem o adopci;
- bez tělesných a duševních potíží doložených lékařským prohlášením;
- mít odpovídající domov s hygienickými a bezpečnostními podmínkami pro přijímání dětí a mladých lidí;
- musí být vhodný pro pěstounskou péči;
- nebyli obviněni, obžalováni, odsouzeni nebo odsouzeni soudním orgánem, i když ještě nebyli odsouzeni, za trestný čin proti životu, tělesné integritě a osobní svobodě nebo proti sexuální svobodě nebo sebeurčení;
- nebylo jim bráněno ve výkonu rodičovské zodpovědnosti, ani jejich výkon nebyl omezen, protože ohrožují bezpečnost, zdraví, mravní výchovu a vzdělání dítěte.

Francie

Postup nábory pěstounských rodin

Žádost o schválení

Aby se lidé mohli stát pěstounskou rodinou ve Francii, musí získat povolení, o které musí požádat radu svého departementu. Aby bylo toto schválení uděleno, musí být žadatelé Francouzi nebo občané *Evropského hospodářského prostoru* (EHP) nebo mít platné povolení k pobytu, které je opravňuje k práci. Nesmějí být odsouzeni za žádný trestný čin týkající se dětí. Musí rovněž absolvovat lékařskou prohlídku, která zajistí, že jejich zdravotní stav umožňuje péči o děti. A konečně, podmínky péče o děti musí zaručovat

bezpečnost, zdraví a rozvoj dětí, o které je pečováno (po fyzické, intelektuální a emocionální stránce) (Service-Public.fr, 2023).

K žádosti o schválení je třeba vyplnit formulář žádosti na vládních internetových stránkách "service-public.fr" a předložit lékařské potvrzení, že jsou způsobilí k péči o děti. Rada sama nahlíží do výpisu z rejstříku trestů všech dospělých osob žijících v domácnosti, kde mají být děti umístěny. Pokud jsou všechny tyto podmínky splněny, vydá Département do 4 měsíců od podání žádosti souhlas. Během těchto 4 měsíců je prostudován spis žadatele, je s ním proveden jeden nebo více pohovorů a několik návštěv v domácnosti. Potenciální pěstounské rodiny navštěvuje psycholog, aby posoudil jejich vhodnost pro pěstounskou péči; setkávají se také se sociálním pracovníkem, zdravotní sestrou nebo pracovníkem péče o děti (Service-Public.fr, 2023).

Kritéria pro udělení schválení

Pro kontrolu, zda jsou splněny podmínky pro udělení souhlasu, mají služby sociální péče o děti (*ASE: Aide Sociale à l'Enfance*) nebo ochrana matek a dětí (*PMI: Protection Maternelle Infantile*) tabulku kritérií, která se skládá ze dvou částí (článek Annexe 4-9 - Code de l'action Sociale Et Des Familles, nd.).

V první části se kritéria zaměřují na schopnosti a dovednosti potřebné k výkonu povolání pěstouna.

První kritérium hodnotí schopnosti a osobnostní předpoklady uchazeče pro přijímání nezletilých nebo mladých dospělých. Posuzuje se jejich schopnost podporovat fyzický, emocionální, intelektuální a sociální rozvoj dítěte a schopnost poskytnout ucelený a strukturovaný vzdělávací rámec. Druhé kritérium prověřuje znalosti pěstouna o jeho profesi, jeho úloze a možnostech. To zahrnuje jejich schopnost identifikovat a převzít své povinnosti, jakož i schopnost spolupracovat s odborným týmem na projektu pěstounské péče. Třetí kritérium se týká znalosti francouzského jazyka pěstounů a jejich schopnosti komunikovat a vést dialog. Osoba žádající o schválení musí dobře ovládat francouzštinu, aby mohla komunikovat s dítětem a odborníky zapojenými do péče o dítě. Čtvrté kritérium se týká dostupnosti pěstouna a jeho schopnosti přizpůsobit se a organizovat. Posuzuje se schopnost budoucího pěstouna sladit pěstounství se svým rodinným životním stylem a nabídnout pěstounovi potřebnou dostupnost.

Ve druhé části se kritéria zaměřují na podmínky přijetí a bezpečnost.

První kritérium se týká velikosti, stavu, uspořádání, organizace a bezpečnosti přijímacího prostoru. Zohledňuje dodržování hygienických předpisů, velikost domova, počet pokojů a počet ubytovaných osob. Sleduje se také ochrana nebezpečných prostor, zajištění nebezpečných předmětů a prevence otravy oxidem uhelnatým. Druhé kritérium se zabývá rizikem nebezpečí v okolí domova. Třetím kritériem je existence komunikačních prostředků pro řešení nouzových situací. To zahrnuje nejen dostupnost komunikačních

prostředků, ale také uvedení kontaktních údajů na záchranou službu a resortní služby pověřené náhradní péčí. Čtvrté kritérium se týká přítomnosti zvířat v pěstounské rodině. Budoucí pěstoun si musí být vědom rizik a opatření, která je třeba přijmout k zajištění bezpečného soužití s osobou, o niž je pečováno, a musí oznámit přítomnost zvířat, která mohou být nebezpečná. Páté kritérium se týká chování, které ohrožuje zdraví a bezpečnost osoby, o niž je pečováno, a proto vyžaduje, aby všechny osoby žijící v domácnosti braly v úvahu chování, které může mít vliv na její vývoj. Šesté a poslední kritérium se týká dopravy a cestování. Je třeba zohlednit znalost a uplatňování platných bezpečnostních pravidel.

Školení pro pěstounské rodiny

Pěstounské rodiny musí do dvou měsíců od přijetí prvního dítěte absolvovat 60hodinový vstupní kurz, který zajišťuje departement, v němž žijí. Později, do tří let od podpisu první pracovní smlouvy, musí pěstounská rodina absolvovat navazující kurz po dobu 18 až 24 měsíců (Service-Public.fr, 2023). Pokud však jeden z členů pěstounské rodiny má diplom asistenta péče o dítě, vychovatele v raném věku, specializovaného pedagoga nebo zdravotní sestry v jeslích, je od všech vzdělávacích kurzů osvobozen.

Postup při přijímání nezletilých osob bez doprovodu

Pokud se osoba představí jako nezletilá osoba zbavená ochrany své rodiny, musí služba ASE zpočátku zorganizovat dočasné nouzové přijetí, a to nejpozději do pěti dnů. V této fázi musí být posouzena nezletilost osoby a její izolace od rodiny. Posouzení spočívá v multidisciplinárním hodnocení provedeném službami Départementu. Probíhá formou pohovorů vedených odborníky se znalostmi migračních tras, politické geografie, dětské psychologie a práva mladistvých (Duclos-Grisier a kol., 2023). Tyto rozhovory se musí zabývat šesti body:

- osobní situace, země a region původu,
- složení rodiny v zemi původu (totožnost a věk rodičů a sourozenců), udržování vazeb s rodinou od příjezdu do Francie, přítomnost rodinných příslušníků ve Francii nebo v Evropě,
- životní podmínky v zemi původu (geopolitický kontext, ekonomická situace, současné umístění rodiny, úroveň vzdělání nebo odborné přípravy),
- důvody opuštění země původu a uvedení migrační trasy,
- životní podmínky po příjezdu do Francie,
- plány týkající se školní docházky a žádosti o azyl.

Po vyřešení všech těchto otázek zašle hodnotitel hodnotící zprávu radě oddělení. Pokud je mladistvý vyhodnocen jako nezletilý, který je dočasně nebo trvale zbaven ochrany své rodiny, může státní zástupce nebo soudce soudu pro mladistvé vydat předběžné rozhodnutí o umístění. Nezletilý je poté svěřen ASE a může být umístěn do pěstounské

rodiny nebo do dětského domova. Nezletilí bez doprovodu jsou do rodin umísťováni jen zřídka a většinou jsou předáváni do dětských domovů sociální péče (Duclos-Grisier et al., 2023).

Česká republika

Postup náboru pěstounských rodin

Kontaktování oddělení pěstounské péče

Nejprve je třeba kontaktovat místně příslušné oddělení náhradní rodinné péče (nebo příslušného pracovníka OSPOD) na obecním úřadě obce s rozšířenou působností (najdete ho také pod názvem Orgán sociálně-právní ochrany dětí - zkratka OSPOD). Využít lze i Elektronický portál obecních úřadů (stačí do vyhledávání zadat obec, ve které bydlíte, a systém vám najde obec s rozšířenou působností - ORP).

Návštěva úřadu

Doporučujeme, abyste si schůzku na místním úřadě domluvili předem telefonicky, aby měli sociální pracovníci dostatek času vás přijmout. Po první informační schůzce na úřadě budete požádáni o vyplnění žádosti a dotazníku. Jejich vzory najdete také na internetových stránkách MPSV.

Důkazy o bezpečných podmínkách péče

Na úřadu vám sdělí, jaké další dokumenty budete muset předložit. Může se jednat o doklady o zdravotním stavu, příjmu atd. Budete také muset posoudit ostatní osoby žijící ve vaší domácnosti, včetně vašich dětí. Pracovník OSPOD bude chtít také domluvit návštěvu v domácnosti. Bude se chtít informovat o uspořádání vaší domácnosti, o tom, jak jste si před příchodem dítěte upravili domácnost atd.

Předložení úplné žádosti regionálnímu úřadu

Jakmile OSPOD zpracuje tyto podklady, zašle kompletní žádost krajskému úřadu, který je odpovědný za odborné a psychologické posouzení.

Odborné posouzení

Odborné posouzení provede krajský úřad na základě všech podkladů; psychologické posouzení provede psycholog jmenovaný krajským úřadem.

Odborná příprava

Zákon vyžaduje, aby žadatelé absolvovali 48 hodin odborné přípravy pro "dlouhodobou" pěstounskou péči a osvojení a 72 hodin pro žadatele o pěstounskou péči na přechodnou dobu.

Čekání na dítě

Jakmile krajský úřad vydá kladné rozhodnutí a stanete se pěstounem, bude pěstounovi přiděleno dítě, pro které budete nejvhodnějším novým rodičem.

Kritéria pro přijetí za pěstouna

Hlavní motivací pěstouna musí být poskytování pomoci, péče a podpory dítěti. Pěstoun by měl být osobou, která přijímá dítě takové, jaké je. Osoba, která respektuje dobré i špatné vlastnosti dítěte, dává prostor jeho zájmům a dbá na jeho kulturní a etnickou identitu. Pěstoun vidí dítě v jeho jedinečnosti a přijímá ho se všemi obtížemi a negativními zkušenostmi, které si přináší z původní rodiny.

V České republice máme dvě formy pěstounské péče. Jedná se o dlouhodobou pěstounskou péči nebo pěstounskou péči na přechodnou dobu. Požadavky na pěstouny se proto mírně liší, ale z větší části zůstávají stejné.

U obou forem pěstounské péče je vyžadována trestní bezúhonnost, bezdlužnost, vhodné bytové podmínky, harmonické rodinné prostředí, dobrý zdravotní a psychický stav, schopnost spolupráce v systému sociálně-právní ochrany, schopnost pečovat o děti s poruchami chování, schopnost dále se vzdělávat v oblasti terapeutického rodičovství, poruch citových vztahů apod., schopnost pomoci dítěti při zpracování jeho životního příběhu a navázání vztahu s původní rodinou, povinnost dále se vzdělávat a plnění povinnosti dále se vzdělávat. Další požadavky se liší pro dlouhodobou a dočasnou péči (Dobrá rodina).

Itálie

V Itálii může být pěstounská péče nařízena rodině (nejlépe s nezletilými dětmi) nebo i jednotlivci, pokud je schopen dítěti zajistit výživu, výchovu, vzdělání a citové vztahy, které potřebuje. Zákon stanoví, že pokud pěstounská péče o dítě není možná, musí být dítě umístěno do komunity rodinného typu, a pokud to není možné, do veřejného nebo soukromého zařízení péče (Vassallo, 2020). Ten musí být umístěn v místě, které je nejbližší místu, kde trvale žije původní rodina, aby byla zajištěna jeho skutečná blízkost, což je v souladu s inspirativním smyslem celé reformy. Novela zákona (č. 149 ze dne 28. 3. 2001) předepisuje opatření k plné realizaci práva dítěte na vlastní rodinu, která zahrnuje jak přirozenou rodinu původu, tak i tu, do níž může být dítě svěřeno z důvodu obtíží rodiny původu. Tímto zákonem je dítěti výslovně přiznáno právo "...vyrůstat a být vychováváno

ve vlastní rodině", k čemuž stát, kraje a místní orgány poskytují podpůrná a/nebo asistenční opatření k překonání případných obtíží souvisejících s nouzí rodičů nebo rodiče vykonávajícího výlučnou rodičovskou zodpovědnost.

Jak bylo uvedeno výše, italský zákon stanoví, že do 31. prosince 2006 nesmí být žádná nezletilá osoba umístěna do dětského domova, přičemž přednost má umístění v pěstounské rodině nebo jako druhá možnost v komunitě rodinného typu. Umístění do pěstounské rodiny bude i nadále nařizovat místní odbor sociálních služeb, pokud rodiče nebo opatrovník nedali předchozí souhlas a nekonzultovali to s dítětem, které dosáhlo dvanácti let, a případně s mladším dítětem s ohledem na jeho schopnost úsudku. Ve specifikách tohoto procesu tedy rodinná péče spočívá v dočasné intervenci, která probíhá na dvou frontách: vůči rodičům podnikáme kroky s podpůrnými opatřeními, aby vyřešili své problémy a plně obnovili možnost sledovat růst svých dětí; vůči dětem jsou podnikány kroky k jejich dočasnému přemístění do jiné rodiny (určené v závislosti na případu v rámci rodinné sítě nebo mimo ni), která je schopna je doprovázet během "podpůrné a ozdravné" intervence rodičů (Vassallo, 2020).

Místní sociální služba může rozhodnout o zavedení rodinné pěstounské péče nebo v nejzávažnějších situacích soud pro mladistvé. Zákon také umožňuje rodičům "soukromě" svěřit své děti jiným osobám. V tomto případě, pokud pěstouni nepatří do rodičovské sítě nezletilého, nesmí soukromá péče trvat déle než šest měsíců. V některých případech o péči rozhoduje územní sociální služba v místě bydliště nezletilého, která o péči rozhoduje (tzv. "správní péče"), aniž by se obracela na soud pro mládež. K tomu dochází při souběhu následujících tří prvků: 1) rodiče v nesnázích souhlasí s realizací rodinné péče (z tohoto důvodu hovoříme v těchto případech o "konsenzuální péči"); 2) rodinná situace, i když je obtížná, není natolik závažná, aby nezletilému způsobila značnou újmu; 3) předpokládaná doba trvání svěření nepřesahuje 24 měsíců. V takových případech může územní sociální služba přistoupit k ustanovení o péči o rodinu a oznámit to územně příslušnému opatrovnickému soudci, aby získal vízum vykonatelnosti (Giordano, 2022).

Konečně soud pro mladistvé zasahuje (s tzv. "soudní péčí" nebo "jurisdikcí"), pokud nastane alespoň jeden z následujících případů: 1) rodiče v nesnázích nesouhlasí s realizací rodinné péče (z tohoto důvodu se v takových případech hovoří o "nucené péči"); 2) rodinná situace je závažná a způsobuje (nebo by pravděpodobně mohla způsobit) nezletilému závažné újmy; 3) doba trvání svěření přesahuje 24 měsíců (Giordano, 2022).

Instituce a organizace nabízející služby související s pěstounskou péčí

Rakousko

V Rakousku je za otázky péče o děti a opatrovnictví zodpovědná Agentura pro péči o děti a mládež; kontaktními partnery jsou místní úřady ve spolkových zemích. Zájemci musí požádat o povolení k pěstounské péči na Úřadu pro péči o děti a mládež, toto povolení však může být vydáno vždy pouze pro jedno konkrétní dítě. To znamená, že pokud se toto dítě vrátilo do své rodiny a vy chcete být pěstounem i nadále, budete muset předložit povolení k pěstounské péči pro jiné dítě. Každý, kdo má zájem o přijetí dítěte do pěstounské péče, obdrží od sociálních pracovníků Úřadu pro péči o děti a mládež přesné informace o předpokladech a požadavcích pro pěstounský vztah. Pěstouni musí například bez ohledu na své předchozí vzdělání absolvovat kurz pěstounské péče, úzce spolupracovat se Službou péče o děti a mládež a poskytnout jí náhled do svého rodinného života. Služby péče o děti a mládež pravidelně kontrolují, zda se dítě dobře začlenilo do své nové pěstounské rodiny, a poskytují poradenství a podporu v náročných situacích. Pěstouny například na začátku pěstounského vztahu doprovází odborník.

Postup v případě nezletilých (cizinců/uprchlíků) bez doprovodu je podobný: Pro přijetí dětí bez doprovodu je třeba prověřit rodinu. Tuto tzv. kontrolu vhodnosti provádí místní úřad pro péči o děti a mládež. V závislosti na místě bydliště je to okresní úřad nebo magistrát. Úřad péče o děti a mládež se setká se všemi osobami žijícími v domácnosti, zjistí motivaci pro přijetí dítěte a provede návštěvu v domácnosti, aby potvrdil, že obytné prostory jsou vhodné pro ubytování dítěte. Z právního hlediska je přijímání dětí uprchlíků bez doprovodu také záležitostí náhradního rodičovství. Na pěstounské rodiny dohlížejí a doprovázejí je odborné organizace, jak je popsáno výše. Orgán péče o mládež ve vhodných intervalech, nejméně však jednou ročně, kontroluje, zda je pěstounům mladším 16 let poskytována odpovídající péče a výchova. Osoby odpovědné za péči a výchovu pěstouna musí umožnit dohled nad péčí. Pomoc při upevňování pěstounského vztahu: Pěstounská péče o dítě mladší 16 let musí být připravována v souladu s jejím významem pro vývoj nezletilého. Úřad pro mládež musí pěstounům nabídnout odbornou přípravu a další vzdělávání, jakož i poradenskou podporu pěstounovi a původní rodině.

Dohled nad péčí: Agentura pro mládež v přiměřených intervalech, nejméně však jednou ročně, kontroluje, zda je pěstounům mladším 16 let poskytována péče a výchova ve smyslu obecného občanského zákoníku. Osoby odpovědné za péči a výchovu pěstouna umožní dohled nad pěstounskou péčí.

Řecko

Služby spojené s pěstounskou péčí v Řecku nabízí více agentur a organizací. Za celkový rozvoj a provádění politik souvisejících s ochranou dětí, včetně pěstounské péče, odpovídá především Ministerstvo práce a sociálních věcí. Za druhé, Národní centrum pro sociální solidaritu (NCSS) má na starosti organizaci národních registrů pěstounské péče a adopce, kandidátů na pěstouny a osvojitele, nezletilých osob umístěných v ochranných strukturách, jakož i registrů dětí bez doprovodu a odloučených dětí a profesionálních opatrovníků. Spolupracuje rovněž s příslušnými soudními a správními orgány ochrany dětí. Za třetí, Národní rada pro pěstounskou péči a osvojení funguje jako poradní a konzultační orgán, jehož cílem je posílit deinstitucionalizaci nezletilých osob zlepšením rozvoje a provádění politik souvisejících s rodinnou péčí. Je třeba poznamenat, že jak Národní centrum sociální solidarity, tak Národní rada pro pěstounskou péči a osvojení byly zřízeny z iniciativy Ministerstva práce a sociálních věcí.

Odpovědnými institucemi za řízení o pěstounské péči *jako takové jsou* sociální služby krajských úřadů nebo krajů, kde mají žadatelé o pěstounskou péči bydliště, a také oddělení ochrany dětí, pokud je v daném kraji zřízeno. Útvary ochrany dětí jsou struktury, které poskytují ochranu dětem, které zjevně postrádají, ať už dočasně nebo trvale, rodinné prostředí nebo v něm ve vlastním zájmu nemohou zůstat. Jejich cílem je navrácení dětí do rodinného prostředí, a to buď prostřednictvím jejich sjednocení s biologickou rodinou, nebo jejich umístění do rodinné péče či jejich příprava na samostatný pobyt. Také dětské nemocnice mohou dětem poskytnout pobyt, pokud pro ně v takové struktuře není místo.

Úloha příslušných institucí v řízení o pěstounské péči začíná přijetím žádostí kandidátů na pěstouny, následuje provedení sociálního šetření (tj. šetření prostředí a schopnosti potenciální rodiny poskytovat pěstounskou péči) a kontakt kandidátů na pěstouny s dětmi. Poté následuje podpis dohody s pěstouny, kde jsou vymezena práva a povinnosti smluvních stran. V neposlední řadě je jejich povinností pravidelně komunikovat s pěstounskou rodinou, aby jí poskytovali pomoc a poradenství. Upozorňuje se, že odpovědný za vydání příkazu týkajícího se odebrání dětí z biologické rodiny a jejich umístění do bezpečného prostředí (ústavní nebo rodinné péče), pokud je to považováno za nezbytné, je státní zástupce pro mladistvé.

V oblasti pěstounské péče v Řecku působí různé nevládní organizace, např: SOS dětské vesničky, Dětský úsměv a Metadrasí -Action for Migration & Development.

Rumunsko

Institucí na národní úrovni, která dohlíží na dodržování souvisejících právních předpisů a Úmluvy OSN o právech dítěte, je Ministerstvo pro rodinu, mládež a rovné příležitosti.

Na místní úrovni působí při okresních úřadech komise pro ochranu dětí, která je orgánem bez právní subjektivity a jejímž úkolem je navrhnout nezbytná opatření na ochranu dětí a schvalovat žádosti o vydání osvědčení mateřské asistentky.

Generální ředitelství sociální pomoci a ochrany dětí (služba mateřské pomoci/pěstounské péče) je veřejnou institucí podřízenou obecnímu/okresnímu úřadu. V oblasti ochrany dětí a péče o rodinu je Generální ředitelství sociální pomoci a ochrany dětí zodpovědné za ochranu práv dítěte prostřednictvím poradenských služeb, prevence odloučení od rodiny a navrhuje a realizuje zvláštní ochranná opatření (náhradní péči) pro děti v obtížích nebo se zdravotním postižením.

Aliance Rumunsko bez sirotků sdružuje nevládní organizace, firmy, církve a veřejné subjekty, aby společně usilovaly o zlepšení situace pěstounských dětí jejich začleněním do rodin.

Organizace SOS dětské vesničky, která působí v Rumunsku již více než 30 let, podporuje děti v nouzi a prosazuje poslání, že žádné dítě by nemělo vyrůstat bez rodiny. Organizace také podporuje a informuje o mateřské pomoci prostřednictvím náborových výzev pro pěstounské rodiny, které shromažďuje Generální ředitelství sociální pomoci a ochrany dětí, a prostřednictvím různých celostátních kampaní, jako je například "Dětství nesmí bolet", 2021-2022.

Portugalsko

Komise pro ochranu dětí a mládeže (KODM) uplatňují opatření péče o rodinu a sledují jeho provádění v souladu s podmínkami stanovenými v dohodě o podpoře a ochraně. Provádění opatření náhradní rodinné péče, o němž bylo rozhodnuto v soudním řízení, řídí a sleduje soud, který určí konkrétní týmy stanovené v zákoně. Instituce a subjekty uvedené v dohodě o podpoře a ochraně nebo v soudním rozhodnutí definují a provádějí plán intervence společně s vedoucím procesu dítěte nebo mladistvého. Za řízení systému pěstounské péče odpovídá Institut sociálního zabezpečení (SSI) a Santa Casa of Misericórdia of Lisbon (SCML). Povinnosti: správa volných míst v pěstounské péči, osvětové kampaně a podpora žádostí o přijetí do pěstounských rodin; stanovení pokynů pro výběr a hodnocení pěstounských rodin; vypracování společného plánu počáteční odborné přípravy pěstounských rodin, provádění každoročního průzkumu potřeb odborné přípravy atd. (zákonná vyhláška č. 139/2019 ze dne 16. září). Existuje několik organizací, které vytvořily protokoly s SSI a mohou toto opatření realizovat. Např. organizace Centro de Bem Estar Social da Zona Alta; Mundos de Vida; OSOD.

Francie

Jak bylo uvedeno výše, ve Francii nabízí své služby na různých úrovních procesu pěstounství několik organizací. Zatímco ve většině případů jsou nezletilí bez doprovodu předáváni do velkých struktur pěstounské péče, někdy se jich ujímají pěstounské rodiny. V takovém případě mohou pěstouni získat pomoc od řady organizací, a právě to uvádíme níže.

Instituce a organizace poskytující služby pěstounské péče

První organizací zapojenou do procesu pěstounské péče je ASE (*Aide Sociale à l'Enfance*). Jejím úkolem je převzít děti do péče a určit pro ně nejvhodnější umístění. V širším slova smyslu je ASE také zodpovědná za poskytování materiální, vzdělávací a psychologické podpory osobám svěřeným do péče a pěstounským rodinám. Za tímto účelem je jmenován referent ASE, který sleduje individuální projekt každého dítěte a projednává jej s týmy pěstounů. Referent je odborník odpovědný za podporu dítěte a jeho rodiny. Může být požádán o schválení dokumentů týkajících se dítěte v případě nepřítomnosti rodiče nebo částečného zbavení rodičovských práv. Kromě toho zůstává ASE po dobu pěstounské péče v kontaktu s pěstounskými rodinami, s nimiž spolupracuje na sledování a zajištění rozvoje dobré komunikace, a tím i úspěšné integrace pěstouna.

Sdružení jsou také organizace, které nabízejí služby související s pěstounskou péčí. Byla založena řada sdružení, jako například *Accueil et Famille, která se zabývají* problematikou pěstounské péče o nezletilé. Poskytují zdroje, jako jsou setkání a konference pro lepší pochopení pěstounské péče o nezletilé, ale mají také praktické nástroje, které pěstounským rodinám pomáhají (například prostřednictvím mediačních procesů).

Pěstounským rodinám jsou k dispozici také federace nabízející služby související s pěstounskou péčí. Nejznámější ve Francii je bezpochyby *Národní federace rodinných asistentů a ochrany dětí (FNAF/PE) (FNAF | La Fédération, n.d.)*. Jejím cílem je podporovat a chránit pěstouny a děti v péči a podporuje více než 2 000 pěstounů tím, že je hájí před vnitrostátními orgány (např. před Senátem, Národním shromážděním, Ministerstvem solidarity a zdravotnictví, státním tajemníkem pro děti a rodiny).

Instituce a organizace poskytující služby související s přijímáním nezletilých osob bez doprovodu

Jak bylo uvedeno výše, nezletilé osoby bez doprovodu jsou jen zřídka předávány do pěstounských rodin a nejčastěji je ASE předává jiným strukturám. Zde jsou uvedeny dvě struktury, které se nejvíce podílejí na přijímání nezletilých osob bez doprovodu.

Maisons d'Enfants à Caractère Social (MECS). Jedná se o sociální nebo zdravotně-sociální zařízení určená k dočasnému přijetí dětí v obtížích. Tento typ zařízení může být buď

soukromou strukturou provozovanou sdružením nebo nadací, nebo veřejným zařízením. MECS spadají do pravomoci rady departementu, která vydává povolení k přijetí dětí v péči ASE.

Na severu Francie existuje také další typ instituce, která nabízí služby spojené s přijímáním nezletilých bez doprovodu: *Dispositif d'Hébergement et d'Insertion des Mineurs Non Accompagnés* (DHIMNA) (Systém ubytování a integrace nezletilých bez doprovodu). Tato přijímací jednotka nabízí řadu koordinovaných služeb určených k podpoře vzdělávací a/nebo profesní integrace. Odborníci pracují na vytváření individuálních vzdělávacích projektů, které pomáhají nezletilým bez doprovodu s administrativními, finančními, vzdělávacími a profesními záležitostmi (Afeji Hauts-de-France, 2023). Cílem této podpory je pomoci mladým lidem osamostatnit se po dosažení plnoletosti, zejména tím, že jim umožní přístup k pracovnímu životu a ubytování.

Česká republika

První institucí, se kterou se zájemci o náhradní rodičovství setkávají, je [OSPOD](#). OSPOD je Oddělení sociálně-právní ochrany dětí na obecním úřadě obce s rozšířenou působností. [Orgán](#), který zajišťuje, aby nebyla narušena výchova dětí, a který také zastupuje zájmy dětí v soudních řízeních. Dohlíží na problémové rodiny, zprostředkovává osvojení dětí, pomáhá řešit některé rodinné situace týkající se dětí, kdy není nutné soudní rozhodnutí atd. Tento orgán může také sám podávat návrhy na rozhodnutí soudu v případě nezletilých dětí, pokud to považuje za nezbytné, např. návrh na nařízení ústavní výchovy dítěte. Nejčastěji je součástí obecního úřadu. Zájemci o pěstounskou péči tedy nejprve podávají žádost na OSPOD, který ji později po dalších krocích postoupí obecnímu úřadu. Každý [kraj](#) má na svém úřadě oddělení pěstounské péče.

Každý pěstoun musí mít ze zákona tzv. [doprovázející organizaci](#). Pojem "doprovázení pěstounských rodin" zahrnuje několik základních služeb, na které mají pěstounské rodiny nárok podle zákona č. 359/1999 Sb. o sociálně-právní ochraně dětí. Tento nárok je uplatňován na základě dohody o výkonu pěstounské péče, která je uzavřena s některým z pověřených subjektů (orgán sociálně-právní ochrany dětí, pověřená právnická osoba, pověřená fyzická osoba), zkráceně "doprovázející organizace". Těmito [službami](#) jsou: účelná náhradní péče, neúčelná náhradní péče (respitní péče), poskytování nebo zprostředkování odborné pomoci, zajištění průběžného vzdělávání pěstounů, podpora vztahů s rodiči a dalšími blízkými osobami a dohled nad plněním dohody o výkonu pěstounské péče.

Itálie

Pro úspěch rodinné péče je zásadní role institucí, sociálních služeb a soudního orgánu. Národní asociace adoptivních a pěstounských rodin (ANFAA) uvedla instituce, které se podílejí na pěstounské péči, kterými jsou:

Regiony: na legislativní úrovni přijímají nezbytná opatření k provedení zásahů, které jsou nezbytné k zajištění práva každého nezletilého vyrůstat v rodině, a to v souladu s prioritami uvedenými v zákoně 184/83. Zavazují orgány řídicí zásahy, aby připravily nezbytné prováděcí akty ke konkretizaci tohoto práva a definovaly operační postupy týkající se informovanosti a vyhledávání osob vhodných pro pěstounskou péči, přípravy a hodnocení uchazečů o pěstounskou péči, podpory nezletilého a jeho rodiny od úhrady výdajů pěstounům o podmínkách pěstounů o pojištění svěřených a pěstounů, formuláře týkající se souhlasu pověřujících osob a pěstounů s konkrétním projektem pěstounské péče a způsoby vztahu s justičními orgány pro mladistvé. Podnikají kroky k nalezení odpovídajícího financování a odpovídajícího rozlišení potřebného sociálního a zdravotního personálu.

Místní sociální služba: tj. orgán, který řídí intervence v oblasti sociální péče, jako je např. obecní úřad, sdružení obcí. Stanoví rodinnou péči, se souhlasem rodičů nebo opatrovníka "po vyslechnutí nezletilého, který dovršil dvanáct let, nebo i nezletilého mladšího 12 let, s ohledem na jeho rozlišovací schopnost" (konsenzuální péče) provádí ustanovení soudu o nezletilých "v případě, že chybí souhlas rodičů vykonávajících rodičovskou zodpovědnost nebo opatrovníka" (soudní péče). Provádí také výchovnou a psychologickou podporu rodiny nezletilého, pěstounů a v případě potřeby svěřených v rámci svých kompetencí, po dohodě se zdravotnickými a psychologickými službami ASL, usnadňuje vztahy s rodinou původu a návrat dítěte do ní podle nejvhodnějších metod, přičemž využívá také odborné dovednosti ostatních struktur v dané oblasti a práci rodinných sdružení určených pěstouny (články 4 a 5 zákona 184/1983 ve znění pozdějších předpisů).

Pověření, které je konsenzuální, je vykonatelné (tj. potvrzené) opatrovnickým soudcem a nemůže trvat déle než dva roky, ale může být soudem pro mladistvé prodlouženo, "pokud pozastavení pověření způsobí nezletilému újmu". Vzhledem k závažnosti situace může být přidělení v případě nutnosti a naléhavosti sjednáno i bez zavedení intervencí pomoci a podpory pro rodinu původu.

Příslušná sociální služba musí neprodleně informovat opatrovnického soudce nebo soud pro mladistvé o všech událostech, které mají zvláštní význam pro průběh přidělení. Musí předkládat půlroční zprávu o průběhu programu pomoci pěstounům, o jeho předpokládané délce a o vývoji podmínek v rodině původu.

Soudnictví pro mladistvé: Soud pro mládež je povinen při nařízení soudního přidělení určit řídicí orgán odpovědný za výkon přidělení, který může využít spolupráce dalších služeb (např. zdravotnických), předpokládanou dobu trvání samotného přidělení, osobní a rodinnou situaci samotného nezletilého, údaje o úpravě vztahů nezletilého s jeho rodinnými příslušníky, rozšíření na opatrovníky ustanovení podle čl. 5 odst. 1 písm. a) a b) nařízení soudního přidělení. 80 zákona č. 184/1983 Sb. a následných novel (rodinné přídavky, daňové odpočty, rodičovská dovolená atd.).

Zdravotní a psychologická služba ASL spolupracuje s místním sociálním oddělením při analýze osobní a rodinné situace nezletilých z důvodu možné pěstounské péče (včetně posouzení rodičovských schopností), při přípravě projektu pěstounské péče a při další podpoře.

Škola, která zaznamenala výrazný nárůst počtu osvojených nebo pěstounských nezletilých dětí: může konkrétně přispět ke správnému procesu socializace každého nezletilého, k překonání stereotypů (např. reprezentace rodiny založené pouze na biologických vazbách) a k podpoře kulturních změn, které musí vnímat nezletilé jako subjekty práv, a nikoliv jako objekty potřeb dospělých.

V neposlední řadě je intervence rodinné pěstounské péče navržena ve spolupráci místních provozovatelů a pěstounského týmu realizována prostřednictvím různých profesionálních osobností, jako jsou sociální pracovníci, pedagogové a psychologové. Jejich role je nezastupitelná při analýze situace nezletilého v obtížích a jeho původní rodiny a při vypracování písemného a společného projektu pěstounské péče.

Oslovení a komunikace s kandidátskými pěstounskými rodinami

Typy kandidátských pěstounských rodin

Příbuzenská/příbuzenská pěstounská péče (neformální a dobrovolná příbuzenská péče, která nezahrnuje vstup dítěte do formální příbuzenské péče).

Jedná se o první možnost umístění dětí, které jsou v systému zvláštní ochrany. Členové biologické rodiny nebo příbuzní, jako jsou prarodiče, strýcové a tety, kteří se mohou o dítě starat, protože jsou s ním přímo spojeni. Rodinné vazby jsou tedy zachovány a po umístění dítěte do systému náhradní péče nedochází k jeho úplnému vyčlenění z rodinného kruhu. Do této kategorie patří také osoby z okolí, které dítě znají a mají k němu již vztah.

Tradiční pěstounská péče

Zahrnuje jak jednotlivce, tak rodiny, které jsou ochotny stát se pěstounskými rodinami pro jedno nebo více dětí v systému ochrany. Poskytnou pěstounům bezpečné a zdravé prostředí a citovou podporu. Absolvují řadu školení, která je certifikují a kvalifikují jako pěstouny. Pěstouny/osvojiteli se stávají buď dobrovolně, nebo dostávají měsíční příjem (jako je tomu v případě systému pěstounské péče v Rumunsku, kde se do popředí dostává profese mateřské asistentky jako forma zaměstnání).

Obtíže, s nimiž se potýkají kandidátské pěstounské rodiny, a jejich potřeby

Rakousko

Většina rodin, s nimiž byly vedeny rozhovory, uvedla, že měla problémy s biologickými rodinami. Pěstounské rodiny se setkávaly s mnoha obtížnými situacemi, které musely řešit, ale často to nebylo tak jednoduché. Například rodina L. uvedla, že na jedné straně pěstounka chtěla kontakt s biologickými rodiči, což pěstounská rodina L. respektovala. Ale pokaždé po návštěvě dítě několik dní téměř nereagovalo. Jednou musela pěstounská rodina dokonce zavolat sociální pracovníci. Pěstounka pak byla poslána do krizového centra. Tato situace byla pro všechny zúčastněné velmi dramatická. Pro řešení těchto ambivalentních a problematických situací by rodiny uvítaly cílený dohled ze strany úřadů.

Z rozhovorů vyplývá, že většina pěstounů se obávala, že by děti mohly být někdy vráceny do původní rodiny. Tato myšlenka je pro mnoho rodin velmi stresující, i když pravděpodobnost návratu je u mnoha rodin nízká. Dalším bodem, který byl v rozhovorech často zmiňován, byla obava, že děti budou stigmatizovány a diskriminovány ve škole nebo mezi kamarády. Podle pěstounské rodiny P. reagovali na rozhodnutí přijmout pěstouny zpočátku skepticky i jejich vlastní rodiče nebo prarodiče: *"Vyloučení je to nejhorší, co se pěstounům může stát,"* řekl pěstoun P., který měl dvě vlastní biologické děti a dvě si vzal do péče. Jiná pěstounská rodina říká, že jejich dvě pěstounské děti přišly se stresujícími zážitky z domácího prostředí a že obě zpočátku potřebovaly terapeutickou léčbu, aby se vyrovnaly se svými traumatizujícími zážitky. *"To samo o sobě vyžadovalo jinou, intenzivnější pozornost a péči ve výchově než u našich biologických dětí"*, komentovala to jedna pěstounka.

Dalším bodem, který zmiňují téměř všechny rodiny, je, že biologičtí rodiče se vždy snaží vzít si pěstouny zpět. V důsledku toho by děti opět trpěly. Dalším výsledkem rozhovorů je mnoho důvěrných otázek, které pěstouni dostávají zvenčí, zejména rodiny, které místo biologického dítěte raději přijmou dítě pěstounské. *"Docela intimní otázky od vzdálených známých, prakticky od cizích lidí, proč jste nechtěli biologické dítě nebo kdo je neplodný"*, byla stručná formulace jednoho pěstouna.

Přes všechny potíže s rodinami původu se většina pěstounů také odvolává na obtížnou situaci, v níž se nacházejí přirození rodiče, a požaduje větší uznání a respekt.

Řecko

Kandidátské pěstounské rodiny v Řecku se potýkají s řadou obtíží. V první řadě je to obecná nedostatečná informovanost o pěstounské péči a otázkách s ní spojených. Pěstouni se během fokusní skupiny, která proběhla v rámci projektu, zmínili o tom, že potřebují adekvátní podporu, vedení a poradenství v průběhu celého procesu, ale i po něm, což chybělo a chybí. To je považováno za mimořádně důležité vzhledem k tomu, že děti byly zbaveny ochrany rodiny, v mnoha případech mohly zažít zanedbávání nebo zneužívání, přičemž jejich život v ústavních podmínkách zvýšil obtíže, kterým musí čelit.

Za druhé, dalším náročným bodem jsou potíže pěstounských rodin se začleněním dětí do rodinné struktury a pravidel. Zejména děti bez doprovodu a odloučené děti jsou zvláštní skupinou se zvýšenou zranitelností a potřebami. Jejich umístění do pěstounské péče může pro pěstouny přinášet značné problémy, mezi něž patří - mimo jiné - traumatické zážitky, psycho-emocionální obtíže, složité právní případy, neznalost řeckého jazyka, obtíže při integraci a adaptaci na řeckou společnost. Další zmiňovanou obtíží je vztah s biologickými rodiči kvůli jejich odlišnému kulturnímu zázemí. Pro biologické rodiče může být obtížné pochopit, jak jejich dítě přišlo do Řecka, žilo v táboře, pak se přestěhovalo do pohostinských zařízení a nakonec skončilo v péči pěstounů. Zároveň se mohou obávat, co by pěstounská péče o jejich dítě v Řecku mohla znamenat z hlediska zachování jejich kulturní identity.

Jednou z hlavních potřeb pěstounů je neustálé vzdělávání. Řádné a důkladné přípravné školení pěstounů je velmi potřebné, aby byli dostatečně podporováni při výkonu své rodičovské role. Je také zapotřebí časté a kvalitní následné kontroly, aby bylo zajištěno, že pěstouni budou adekvátně reagovat na svou roli a budou mít osobu, které se mohou svěřit se svými obavami. Za nejpůsobivější je považována zážitková forma školení, která je založena na účasti účastníků na aktivitách, jako je reflexe a cvičení sebeuvědomění apod. Podpůrným v jejich nové roli může být navíc kontakt s dalšími pěstounskými rodinami, s nimiž mohou hovořit o svých zkušenostech a obtížích a vyměňovat si rady.

Rumunsko

Za prvé, během fokusních skupin bylo zdůrazněno nedostatečné vzdělání široké veřejnosti i pracovníků některých veřejných institucí v oblasti systému pěstounské péče v Rumunsku. Byla zjištěna stigmatizace dětí umístěných do pěstounské péče, což vede k jejich marginalizaci a diskriminaci v sociálním prostředí, zejména ve škole. Účastníci navíc uvedli, že tyto problémy začínají již v mateřské škole, a všimli si, že rodiče, a dokonce i

pedagogové se často zdráhají situaci dětí umístěných v ústavních zařízeních řešit. V důsledku této diskriminace se děti v době krize necítí být součástí rodiny nebo skupiny. V takovém případě má zásadní úlohu pěstoun, který dítěti poskytuje bezpečí, náklonnost, trpělivost a pocit sounáležitosti.

Druhou překážkou je byrokratická překážka. Pečovatelé uvádějí, že potřebují důslednější pomoc ze strany úřadů, když se setkají s některými zvláštními situacemi u svého umístěného dítěte. Velkým problémem je termín, který se vztahuje k profesi mateřské asistentky/pěstounky, která je na makroúrovni a na úrovni institucí stále neznámá. Kolem této problematiky je důležité zmínit případy dětí, které jsou bez státní příslušnosti, jejichž proces získání občanství je obtížný a spolupráce s odpovědnými orgány není bezproblémová.

Za třetí, finanční odměna a podpora byly další nevýhodou této profese. Pečovatelé se svěřili, že jsou placeni poměrně nízko a dostávají na výživu dítěte částku, která nestačí jejich potřebám. Jako příklad lze uvést, že příspěvek na pěstounskou péči na jedno dítě činí přibližně 200 eur, a to bez ohledu na věk a potřeby dítěte. Pěstoun tak často musí potřeby dítěte kompenzovat z vlastních peněz. V období prázdnin se navíc dětem starším 14 let neposkytují žádné peníze na stravu.

Dalším aspektem, o který se účastníci podělili, je, že jejich profese neposkytuje dovolenou. Proto musí podávat výkony navzdory únavě, nahromaděnému stresu nebo jiným situacím, které mohou nastat.

Portugalsko

Bylo zmíněno několik překážek, kterým čelí odborníci pracující v oblasti pěstounské péče z hlediska národního kontextu. Nejčastěji zmiňovanou je nestabilita práce, tedy přetížení úkoly a množství případů, které jsou přiděleny jednotlivým odborníkům, což ztěžuje sledování případů a s nimi spojenými rodinami. Zmíněna byla také obtížnost zdrojů pro výběr a hodnocení rodin, což naznačuje nedostatek nástrojů se spolehlivostí a platností, které jsou přizpůsobeny portugalskému kontextu. Nedostatek lidských zdrojů a někdy i špatná spolupráce a komunikace mezi týmy mohou způsobit rozpady nebo dokonce poškození případů. Další překážka byla spojena s procesem nábory, konkrétně bylo zmíněno, že i když se mnoho rodin uchází o to, aby se staly pěstounskými rodinami, během úvodních pohovorů a školení o pěstounské péči se mnoho z nich rozhodne vzdát poté, co pochopí, co skutečně znamená pěstounství dítěte (např. návštěvy biologických rodin, psychologické problémy, úpravy potřebné v rodině).

Pokud jde o problémy, s nimiž se setkávají samotní pěstouni nebo dokonce rodiny, které doufají, že se stanou pěstounskou rodinou, lze vidět několik překážek. Jednou z výzev může být výkon rodičovské výchovy při zohlednění obtíží dítěte, ať už behaviorálních

a/nebo kognitivních. Je to proto, že *"tyto děti mají trajektorie ohrožení a zneužívání s předchozími zkušenostmi s deprivací, což vede ke změnám v psychickém fungování, tj. kromě stejných typických potřeb jako ostatní děti, které vyrůstaly ve zdravém prostředí, mají další výzvy"*. Další obtíž se týká vztahu s biologickou rodinou dítěte, protože tento vztah je zásadní a prospěšný, pokud to plán intervence uvádí. Pěstounská rodina by tedy měla být prostředníkem, který vztah dítěte s biologickou rodinou neohrožuje ani nepoškozuje, ale naopak jej adaptivním a zdravým způsobem podporuje. Jinou překážkou a možným důsledkem je skutečnost, že v pěstounských rodinách dochází k několika výpadkům, což se děje v důsledku nedostatečné podpory, kterou těmto rodinám poskytují odborníci. Jinými slovy, rodiny pociťují potřebu větší podpory, strategií a pomoci od jiných subjektů, aby mohly těmto dětem pomoci s psychickými, emocionálními a behaviorálními problémy. Pro rodiny, které mají touhu a cíl stát se pěstounskými rodinami, je jednou z překážek zmiňovaných v portugalském národním kontextu nedostatečná odezva ze strany subjektů a velmi rozsáhlý byrokratický proces. Rovněž byl uveden další problém, a to strach, který někteří pěstouni pociťují z toho, že *"nebudou schopni navázat s dítětem pouto"* nebo dokonce *"nebudou mít dobrý vztah s biologickou rodinou dítěte"*.

Děti se podle odborníků potýkají s řadou překážek, zejména s odloučením od biologické rodiny, které je důsledkem přerušení primárních vztahů dítěte. Tato výzva je ještě významnější, pokud se odloučení často opakuje a děti neustále mění prostředí, což způsobuje další problémy. Tento aspekt je však podle zpráv v mezinárodním měřítku běžný, ale v národním měřítku je vzácný, protože v Portugalsku existuje jen málo pěstounských rodin. Další překážkou je proces integrace a adaptace dítěte v pěstounské rodině, neboť mohou vznikat problémy nebo konflikty s některými členy rodiny a fungování samotné rodiny je ovlivněno integrací a očekáváním přijatého dítěte. Ve skutečnosti bylo také zmíněno, že děti čelí mnoha výzvám, pokud jde o kontakt s biologickou rodinou, který, přestože je považován za klíčový, někdy způsobuje trápení u dětí, které se vrací do pěstounské rodiny po návštěvě biologické rodiny.

Francie

Ve Francii nebylo snadné sestavit fokusní skupinu s pěstounskými rodinami. Obecně totiž ve Francii nezletilí bez doprovodu nežijí v hostitelských rodinách, ať už se jedná o dobrovolníky, nebo o pracovníky oddělení; je to vzácné a často neformální. Navíc konflikt na Ukrajině od března 2022 ovlivnil pocit solidarity na našem oddělení. Město Lille totiž požádalo všechny sítě solidárních rodin a hostitelských rodin pracujících pro oddělení, aby přijaly ukrajinské rodiny. Systém přijímání ve Francii je tedy nevhodný, což má dopad na přijímání nezletilých bez doprovodu v náhradních rodinách.

Dobrovolné pěstounské rodiny, s nimiž byly vedeny rozhovory, vysvětlily, že ačkoli má pěstounství své výhody, stále se vyskytují i obtíže. Zdůrazňují, že hostitelské rodiny a nezletilí bez doprovodu mohou být konfrontováni s kulturními rozdíly, které mohou mít dopady na každodenní život. Někteří mladí lidé přijíždějí se zcela odlišnými životními návyky než hostitelská rodina, například při jídle chtějí sedět na zemi. Společenské kódy mohou být protichůdné a způsobovat nedorozumění a nepohodlí jak hostitelským rodinám, tak nezletilým bez doprovodu.

Někdy se domnívají, že nezletilí bez doprovodu mají od pěstounských rodin velká očekávání, mohou je považovat za záchránce a navázat tak nestimulující (vyčkávací) vztah pro složité otázky jejich integrace. Mladí lidé se také dostávají do konfliktu loajality, kdy mohou ohrozit své plány neopustit hostitelskou rodinu, zejména plány na mobilitu nebo profesní integraci v jiném odvětví. Překážkou může být i nedostatečná dostupnost, protože dobrovolnické hostitelské rodiny pracují a musí brát ohled i na potřeby vlastních dětí.

Pěstounské rodiny navíc popisují mladé nezletilé bez doprovodu jako závislé na oddělení. Například nemohou opustit území Francie s výjimkou držitelů povolení k pobytu, mladí lidé musí požádat departement o povolení a tento proces může trvat dlouho. V našem regionu nemohou vycestovat do Belgie, přitom se jedná o sousední zemi, kam obyvatelé této oblasti často cestují.

Pěstounské rodiny rovněž zdůrazňují, že právní předpisy upravující situaci nezletilých osob bez doprovodu ve Francii a podporu administrativních úkonů jsou složité a je třeba je posílit. Aby toho bylo možné dosáhnout, musí být hostitelské rodiny stále podporovány sociálními pracovníky, kteří pracují s nezletilými bez doprovodu, a musí na ně být dohlíženo. Zejména pro nové pěstounské rodiny by mohla být užitečná školení, aby porozuměly potřebám a specifickým vlastnostem nezletilých osob bez doprovodu, jako jsou jejich specifická práva, nebo si byly vědomy traumat, která mohly utrpět během migrační cesty. V neposlední řadě by bylo vhodné, aby dobrovolné pěstounské rodiny, které přijímají nezletilé osoby bez doprovodu, dostávaly od ministerstva odměnu a uznání.

Česká republika

Pěstouni se ve své roli potýkají s různými obtížemi. Často nemají přístup ke kvalitnímu vzdělání a povědomí veřejnosti o pěstounské péči je nedostatečné. Definice "běžných záležitostí", které mají pěstouni jménem dítěte vyřizovat, je nejasná, což vede k nejednotnosti v rozhodování. Pěstouni si nemusí být vědomi dávek, na které mají podle zákona nárok, jako je bezplatná školka nebo mimoškolní péče, což vede ke zbytečným výdajům. Nedostatečné informace o dítěti před jeho svěřením do pěstounské péče

mohou představovat problém a je třeba vytvořit standardizovanou metodiku pro poskytování povinných informací pěstounům. V oblasti náhradní rodinné péče je nedostatek odborníků, včetně psychologů, psychiatrů, psychoterapeutů, pedagogických pracovníků a lékařů. Děti v náhradní rodinné péči často zažívají vysokou míru traumat z raného dětství, což vede k nestandardnímu chování. Toto chování je však někdy nesprávně chápáno jako "zlobení" nebo jako projev onemocnění, jako je ADHD, což vede k nedostatku odpovídající terapeutické péče. Nadměrná byrokracie vytváří pro pěstouny další zátěž. Porozumět legislativnímu systému a fungování pěstounské péče může být náročné.

Zatímco povinnosti pěstounů jsou jasné, jejich práva jsou často nejasná. Nejednotnost informací poskytovaných různými úřady situaci dále komplikuje. Úřady mohou projevovat nezájem o problémy pěstounských rodin a raději se obtížným případům vyhýbají, než aby je řešily. Kvalita soudců v oblasti rodinného práva může být nedostatečná. Informace o dětech v péči jsou pěstounům někdy zatajovány. Pěstouni, kteří žádají o to, aby se stali pěstouny, se často setkávají s nestranným přístupem, chybí jim informace a komunikace o procesu. Děti ze zahraničí, které nemají všechny potřebné doklady, se mohou setkat se zpožděním při získávání potřebné lékařské pomoci v důsledku byrokratických postupů.

Tyto problémy zdůrazňují potřebu lepší podpory, odborné přípravy a komunikace pro pěstouny a řešení systémových problémů v systému pěstounské péče, aby se zajistilo blaho a práva dětí i jejich pěstounů.

Itálie

Vzhledem k různým typům pěstounské péče, které se mohou týkat rodin, tj. pěstounská péče uvnitř rodiny nebo pěstounská péče mimo rodinu, jsou obtíže, kterým rodiny čelí, spojeny právě s tímto rozdílem. Obecně se rodiny zapojené do vnitrorodinné pěstounské péče v Itálii domnívají, že největší překážka je dána dopadem toho, že po tolika letech jsou v domácnosti malé děti. Je to proto, že tyto děti jsou často jejich vnoučata, děti jejich dětí, které "pěstouni", v tomto případě prarodiče, musí vychovávat v choulostivých okamžicích, jako je dětství nebo dospívání. Je to skutečná výzva, protože tito pěstouni jsou často lidé starší 60 let, jejichž energie není taková jako u mladého třicetiletého páru. Ve skutečnosti je jednou z potřeb úzce spojených s touto obtíží právě potřeba najít v odbornících (sociálních pracovnících, provozovatelích poraden) záchytný bod, někoho, kdo jim bude naslouchat a poskytne jim podporu a správné rady, držet krok s dobou, pokud jde o výchovu a chování, které je třeba přijmout u pěstounů.

Dalším problémem, se kterým se rodiny často potýkají, je tíha očekávání. Pěstouni si nevyhnutelně vytvářejí očekávání, jaká bude jejich cesta pěstounstvím, a někdy tato očekávání nerespektují z různých důvodů, od pocitu osamělosti a opuštěnosti na cestě až

po potíže v komunikaci s dítětem, obtíže při zvládnání nové rodinné reality a soužití. S tím úzce souvisí další překážka: naučit se vytvářet kontakt, vazbu s pěstouny. V tomto smyslu je jednou z nejčastějších potřeb pěstounských rodin možnost porovnat se s jinými pěstounskými rodinami, které již prošly určitými fázemi cesty. Z fokusních skupin také vyplynulo, že je důležitá výměna zkušeností, rad, ale především všestranná podpora (tj. podpora ze strany institucí, komunity, vlastní rodinné sítě).

V neposlední řadě je zde obtížnost, a tedy i relativní potřeba odpovídajícího školení. Většina rodin, které se zúčastnily fokusní skupiny, vyjádřila potřebu být proškolená na začátku procesu o právech a povinnostech pěstounské rodiny, v průběhu procesu o tom, jak jednat s dětmi, jak zvládat ostatní děti a případné diskusní situace, a na konci procesu, aby naopak byla nápomocna novým potenciálním pěstounům.

Řešení potřeb kandidátských pěstounských rodin

Náhradní rodinná péče (FFC) slouží jako náhradní rodinné prostředí pro děti, které byly odebrány ze svých biologických rodin, v nichž docházelo k zanedbávání nebo zneužívání. Hlavním cílem FFC je zajistit účinnou a individualizovanou péči, která odpovídá specifickým potřebám každého dítěte s ohledem na jeho vývoj a požadavky na trvalý pobyt. Pokud není možné tyto potřeby naplnit v jejich biologických rodinách, je umístění do FFC považováno za vhodnější než ústavní péče (Bick et al., 2017; Gouveia et al., 2021).

Četné studie zdůrazňují pozitivní dopad FFC na vývoj dětí (Gouveia et al., 2021). Studie zjistily, že děti umístěné ve FFC vykazují lepší behaviorální a psychosociální výsledky ve srovnání s dětmi umístěnými v ústavní péči. Tato shoda se týká několika zemí a podporuje názor, že umístění dětí do FFC je prospěšnější než ústavní péče.

Navzdory obecně pozitivnímu vnímání pěstounů a náhradní rodinné péče se zdá, že systém náhradní rodinné péče není tak vysoce ceněn jako jiné sociální služby. Jedním z významných problémů je nedostatek dostupných pěstounů, kteří by uspokojili poptávku po umístění dětí v nouzi mimo domov.

Služby sociální péče o děti se potýkají s náročnou odpovědností za nábor a udržení vhodných pěstounů schopných poskytovat dětem podpůrnou péči. Tyto děti mohou mít také problémy s duševním zdravím, jako jsou poruchy nálady a úzkostné poruchy, a deficit v kognitivním vývoji. Pro nábor a udržení většího počtu pěstounů je nezbytné zkoumat jejich motivaci a porozumět faktorům, které ovlivňují jejich záměr stát se a zůstat pěstouny. Vnitřní motivace, spojená s individuálními silnými stránkami, je klíčovým faktorem pěstounství (Sebba, 2012). Zahrnuje touhu pomáhat a chránit děti v nouzi,

naznačuje altruismus a podporuje prosociální chování. Altruistické motivy v pěstounství vedou k vyšší spokojenosti s prací a k většímu udržení pěstounů. Na druhé straně vnější motivace, která je vedena odměnami nebo vnějšími očekáváními, je méně trvalá a často spojená s nižší mírou setrvání. Někteří pěstouni mohou být motivováni kombinací vnitřních a vnějších důvodů. Úspěšné pěstounství vyžaduje vysoké nasazení, vřelost, náklonnost a schopnost zvládat více výzev současně (Hamilton & Harris, 2018). Abychom mohli vyhovět potřebám kandidátů na pěstouny, potřebujeme vědět, jakou motivaci mají současné pěstounské rodiny k tomu, aby se staly pěstouny, a jaké faktory jim pomáhají v pěstounské péči setrvat. Studie (Gouveia et al., 2021) identifikovala pět hlavních faktorů, které mohou ovlivnit rozhodnutí stát se pěstounem:

- Motivační faktory. Ty zahrnují různé motivy, které vedou chování jednotlivců, od důvodů zaměřených na sebe až po motivace ovlivněné ostatními.
- Osobní a rodinné charakteristiky pěstounů. Jedná se o osobní vlastnosti pěstounů nebo budoucích rodičů, jakož i charakteristiky pěstounských rodin.
- Hodnoty a přesvědčení. Představy a postoje, které jsou základem rozhodnutí stát se pěstounem.
- Vliv sociálního kontextu. Soubor kontextuálních a environmentálních okolností, které ovlivňují rozhodnutí stát se pěstounskou rodinou.
- Znalost systému FFC. Rozsah znalostí lidí o systému náhradní rodinné péče.

V této studii dále zkoumali faktory související s udržením pěstounů a odhalili čtyři různé faktory ovlivňující rozhodnutí pokračovat v pěstounské péči:

- Systém ochrany dětí: podpora, vztahové problémy s odborníky, spokojenost pěstounů a byrokracie. Byrokracie a vztahové problémy negativně ovlivňují setrvání pěstounů v rodině, zatímco spokojenost má pozitivní vliv a podpora může mít jak pozitivní, tak negativní vliv na jejich setrvání.
- Osobní a rodinné charakteristiky pěstounů: osobní vlastnosti/charakteristiky pěstounů, fungování pěstounské rodiny, demografické charakteristiky, osobní nebo rodinné změny a zkušenosti s pěstounskou rodinou.
- Charakteristika pěstouna: Bylo zjištěno, že charakteristiky pěstouna mají velký význam pro ponechání a zahrnují tři subfaktory: psychické problémy, problémy s dítětem a malé zlepšení dítěte. Větší psychické problémy a obecné problémy s pěstounem byly spojeny s nižší mírou ponechání, stejně jako malé zlepšení u dítěte.
- Problémy s umístěním: Tento faktor se týká procesu FFC a zahrnuje jeden dílčí faktor - opětovné sloučení s biologickou rodinou. Sloučení s biologickou rodinou přineslo rozporuplné výsledky a ovlivnilo jak pozitivně, tak negativně rozhodnutí pokračovat v pěstounské péči, neboť bylo spojeno s vnímanými obtížemi při odchodu dítěte.

Na základě těchto studií můžeme vyvodit, jak je důležité získávat a udržet si pěstounské rodiny. Náborové úsilí by mělo zdůrazňovat vnitřní motivační faktory a potřebné zdroje. Zásadní je poskytování přesných informací o systému pěstounské péče. Pro udržení je zásadní podpora ze strany služeb, školení o empatických vztazích a zapojení pěstounů do rozhodování. Průběžná odborná příprava a účinné procesy účasti mohou posílit důvěru pěstounů a jejich ochotu pokračovat v pěstounské péči.

Přístup k dětem a komunikace s nimi

Obtíže v procesu pěstounské péče, kterým děti čelí, se zaměřením na děti bez doprovodu a odloučené děti.

Potíže dětí v péči

Mezi partnery

V Rakousku se děti v pěstounské péči potýkají především s tím, že jsou rozděleny mezi své biologické rodiče a pěstounskou rodinu. Kontakt s biologickými rodiči může vést ke konfliktům - zejména v otázkách loajality - což děti v pěstounské péči velmi trápí. V Itálii rodiny vysvětlily, že hlavní překážkou, s níž se děti v pěstounské péči potýkají, je naučit se žít v rodině, protože dítě své pěstouny vždy neznalo a může se ocitnout v situaci, kdy se jim musí naučit přizpůsobit. Děti mají také potíže přijmout skutečnost, že jsou samy a potřebují, aby se o ně starali jiní lidé než rodiče.

V Rumunsku jsou děti v pěstounské péči stigmatizovány a diskriminovány, zejména ve škole. Zdá se, že rodiče a pedagogové jsou k jejich situaci často kritičtí, což je marginalizuje a brání jim v pocitu, že jsou na svém místě. V Řecku byly děti umístěné do pěstounské péče v mnoha případech zbaveny ochrany a staly se oběťmi zanedbávání a zneužívání. Nezletilé děti bez doprovodu jsou v Řecku zvláštní a zranitelnou skupinou, která má potíže se začleněním do pěstounských rodin kvůli svým traumatickým zážitkům, složitým právním případům a neznalosti řeckého jazyka. Ve Francii je hlavní překážkou přijímací systém, který je nevhodný. Jen velmi málo nezletilých bez doprovodu je umístěno do pěstounských rodin a většina z nich směřuje do zařízení, jako jsou DHIMNA nebo MECS, kde jsou shromažďováni společně. Jen málo nezletilých vůbec ví, že mohou být přijati do pěstounských rodin, protože o tomto tématu je velmi málo informací. V Portugalsku jsou největší překážkou psychické problémy dětí, protože nezletilí bez doprovodu byli ve velmi raném věku vystaveni traumatizujícím věcem, které mají stále vliv na jejich chování.

Mezi členskými státy EU

V několika zemích EU je citelný nedostatek pěstounských rodin. Počet pěstounských rodin je v Evropě nerovnoměrně rozložen a v několika zemích je jich velmi málo: tak je tomu v Chorvatsku, Estonsku, Rumunsku a Řecku. Kromě toho jsou podpůrné služby pro pěstounské rodiny vzácné nebo nedostatečné v Chorvatsku, Maďarsku, Moldavsku a na Ukrajině. Příspěvky často nepokrývají ani základní potřeby dětí, což občany nemotivuje k tomu, aby se stali pěstouny.

V některých zemích EU dokonce pěstounské rodiny ztrácejí zájem, protože vlády neberou ohled na jejich práci. V Polsku byl počet pěstounských rodin v roce 2018 o 0,7 % nižší než v roce 2016. Důvodem může být nedostatečná informovanost veřejnosti, nedostatečná odborná podpora a nízké odměny pro pěstounské rodiny. Ve Francii počet pěstounských rodin klesá ze stejných důvodů. Za tři roky se počet pěstounských rodin snížil o téměř 23 %.

Obtíže pro nezletilé osoby bez doprovodu

Příklad z Francie

Ačkoli nezletilí bez doprovodu jsou v péči ASE stejně jako děti francouzské národnosti, jsou převážně předáváni do dětských domovů, nikoli do pěstounských rodin jmenovaných departementem. Někdy se dobrovolné pěstounské rodiny zvané "solidární rodiny" rozhodnou přijmout nezletilé bez doprovodu, ale to je neobvyklé. Kromě toho měl na solidární pěstounství ve Francii vliv konflikt na Ukrajině od roku 2022. Například město Lille vyzvalo všechny sítě solidárních rodin a rodin určených Départementem, aby přijaly Ukrajince. V důsledku toho byly všechny nasyceny a nezletilí bez doprovodu toho nemohli využít.

V zemích EU

Jedním z problémů, se kterými se nezletilí bez doprovodu často potýkají, je kulturní šok. Ukazuje se, že pěstounské rodiny nejsou vždy dobře informovány o zemi původu osob, které přijímají, že ne vždy ovládají jazyk nebo kulturu, což může být překážkou dobré komunikace, a tedy další zátěží na bedrech nezletilých bez doprovodu.

Jazyková bariéra je na začátku přijímacího procesu významnou překážkou, protože osoby, o které je pečováno, nemusí zcela ovládat jazyk hostitelské země a pečovatelé mohou mít jen malé nebo žádné znalosti jazyka osoby, o kterou pečují. To může způsobit problémy v komunikaci, zejména na začátku vztahu. Ve skutečnosti by se mohlo zdát, že by bylo rozumnější umístit nezletilé osoby bez doprovodu do rodin, které jsou jim kulturně blízké, ale ukazuje se, že i tyto situace mohou mít negativní důsledky. Některé děti se obávají, že hostitelské rodiny s podobným původem poskytnou informace, které by mohly ohrozit jejich biologickou rodinu, a mohou být proto nedůvěřivé.

V neposlední řadě se nezletilí bez doprovodu potýkají také s velkou překážkou: předsudky. Jsou vnímáni jako násilníci, dokonce nebezpeční, a jsou pravidelně spojováni s kriminalitou, což jim vytváří špatný obraz u hostitelských rodin, které se zdráhají je přijmout (Ouest France, 2020).

Řešení potřeb dětí. Přístup zaměřený na děti

Děti jsou nejzranitelnějšími členy společnosti a je nezbytné, aby byly řešeny jejich potřeby a zajištěn jejich blahobyt. Přístup zaměřený na děti upřednostňuje jedinečné potřeby, práva a perspektivy dětí. Uznává děti jako aktivní účastníky rozhodovacích procesů, které ovlivňují jejich životy.

Z předchozích výsledků projektu vyplývá, že pěstouni často zažívají různé problémy způsobené okolnostmi, které vedly k jejich umístění do pěstounské péče. Tyto problémy mohou mít dlouhodobý vliv na jejich fyzický, emocionální a kognitivní vývoj. Ve studii, kterou provedla Turney, K. (2020), se totiž zjistilo, že "*děti umístěné do pěstounské péče nebo adoptované z pěstounské péče ve srovnání se svými vrstevníky častěji zažily rozvod nebo rozchod rodičů, úmrtí rodičů, uvěznění rodičů, zneužívání rodičů, vystavení násilí, duševní onemocnění členů domácnosti a zneužívání návykových látek členy domácnosti*" (Turney K., 2020). Pěstouni jsou tedy vystaveni vyššímu riziku, že zažijí nepříznivé zkušenosti z dětství (ACE), jako je zneužívání, zanedbávání a trauma.

Proč je přístup zaměřený na dítě potřebný a přínosný?

Přístup zaměřený na dítě staví dítě do centra rozhodování a uznává jeho jedinečné zkušenosti, perspektivy a práva. Zdůrazňuje fyzické, emocionální, kognitivní a sociální potřeby dětí a uznává je jako aktivní účastníky jejich vlastního rozvoje². Tento přístup zahrnuje zapojení dětí do rozhodování, zajištění jejich bezpečnosti, poskytování kvalitního vzdělání a zdravotní péče, podporu zdravých vztahů a ochranu jejich práv.

Vypracování plánů, které se zaměřují na zmírnění rizik a účinné zvládnání problémů, je pro naplnění potřeb pěstounů zásadní. Některé strategie mohou zahrnovat:

Zajištění stabilních a podpůrných míst v pěstounské péči. Tím se minimalizuje narušení a podporují se pozitivní vztahy. Zavádění přístupů péče informované o traumatech, které řeší emocionální problémy a problémy s chováním v důsledku minulých zkušeností. Podpora vzdělávání prostřednictvím individuálních vzdělávacích plánů, doučování a

---

² "Přístup zaměřený na dítě znamená, že při rozhodování o jeho životě je v centru pozornosti dítě a že s ním a jeho rodinou spolupracujeme" (Working together to safeguard children, 2018).

přístupu ke zdrojům. Posílení postavení pěstounů prostřednictvím jejich zapojení do rozhodovacích procesů a poskytování advokátních služeb.

Pro řešení těchto potřeb je k dispozici několik publikací, které informují veřejnost o přístupu zaměřeném na děti, např.: [“Promoting Protective Factors for Children and Youth in Foster Care: A Guide for Practitioners”](#) a také [“The impact of Trauma and the experience of Young children in child welfare system”](#).

Strategie náboru

Odborníci na pěstounskou péči. Obtíže, se kterými se potýkají profesionálové v oblasti pěstounské péče, a jejich potřeby

Rakousko

V zacházení s nezletilými uprchlickými dětmi/mládeží bez doprovodu, jejichž rodiče nežijí v Rakousku nebo jsou neznámí, existují značné rozdíly. Uprchlické děti a mládež jsou často znevýhodněny systémem. Útulky a asistenční komunity mají často k dispozici mnohem méně peněz. Kromě toho jsou tato zařízení péče nedostatečně vybavena - na rozdíl od pobytových komunit, v nichž jsou ubytovány místní děti.

Uprchlíci nemají na místě rodiče a jsou často vydáni na milost a nemilost pečovatelnům a také systému azylového řízení. Možnosti pro pečovatele a odborníky pracující s dětmi uprchlíků jsou podle něj také velmi omezené. Pěstounské rodiny s biografií uprchlíka se pro dané děti hledají těžko.

Mnozí nevědí, do čeho jdou. Pěstounské rodiny jsou v neustálém kontaktu s Úřadem ochránce dětí a mládeže a s biologickými rodiči (pokud žijí v Rakousku). Pěstounské rodiny žijí v neustálém strachu, že jim děti, na které si zvykly, budou kdykoli odebrány.

Umístění v domovech/rezidenčních komunitách nebo v pěstounských rodinách je podle nich pro původní děti pouze dočasné. Děti také trpí tím, že jsou znovu a znovu stěhovány. Mnohé z nich zažily násilí a zneužívání. U dětí uprchlíků je problém, pokud pěstouni neznají právní podmínky. Vše je pak mnohem složitější. Je zde také spousta byrokracie. Vždy musíte jednat tak, abyste pozitivně ovlivnili život zúčastněných dětí. Mnoho dětí a mladých lidí je navíc těžce traumatizováno a práce s traumatem není kvůli právnímu rámci příliš možná.

Za druhé, děti, které uprchly, se musí nejprve naučit jazyk a seznámit se s realitami hostitelské země. Zatřetí, nemá smysl dostatečně pracovat s traumatem, pokud jsou děti již delší dobu v útulcích a měly jen málo příležitostí, aby se jich ujali náhradní rodiče.

Pěstouni by museli projít komplexním školením a získat praktické zkušenosti, než by se takových dětí uprchlíků ujali. A to je pro mnohé pěstouny často příliš složité.

Zařízení, která přijala pěstouny, by měla výrazně zlepšit podmínky. Zejména v zařízeních, která přijala děti, jež vyrostly v Rakousku, jsou podmínky pro pečující personál přímo katastrofální (např. 24hodinová služba bez započítání noci do pracovní doby, velké množství přesčasů, špatné platové podmínky, příliš dlouhé dojezdové vzdálenosti apod.) Kromě toho se domovy nacházejí příliš daleko a ve velmi odlehlých oblastech.

Řecko

Odborníci na náhradní péči - konkrétně sociální pracovníci a psychologové, kteří jsou v Řecku obvykle příslušní pro řešení takových případů - tvrdí, že jedním z hlavních problémů, kterým čelí, je to, že jejich vysokoškolské studium je nevybavilo znalostmi a nástroji potřebnými k účinnému řešení tak citlivé a náročné problematiky. Jejich zkušenosti v této oblasti tak vycházejí především z účasti na příslušných vzdělávacích programech. V této oblasti také chybí odpovídající počet odborníků, což ještě více ztěžuje realizaci povinností těch stávajících. Celé řízení se navíc vyznačuje dlouhými průtahy způsobenými oficialitou a byrokracií. Poměrně náročným bodem jejich práce je emocionální zátěž, kterou mohou v průběhu celého řízení nést, vzhledem k tomu, že existuje značná část lidí, kteří jsou ochotni stát se pěstouny, ale nesplňují požadavky, a tak jsou jejich žádosti zrušeny. Tři ze čtyř účastníků fokusní skupiny poukázali na psychický a emocionální dopad zrušení žádosti, a to nejen pro kandidáty na pěstouny, ale i pro ně samotné. Jak uvedl jeden z nich: *"Pár byl tak nadšený. Zrušení procesu kvůli drobným zdravotním problémům ženy bylo srdcervoucí i pro nás"*.

Jednou z hlavních potřeb odborníků v oblasti pěstounské péče je specializovaná odborná příprava. Mezi důležitá témata, která by taková příprava měla obsahovat, aby byly pěstounům poskytovány lepší služby, se považuje seznámení s právním rámcem pěstounské péče a také vzdělávání v interkulturní oblasti. Pokud jde o nástroje a pomůcky, které by jim usnadnily práci s pěstouny, odborníci na pěstounskou péči uvedli: a. jasný a stručný soubor pomůcek vysvětlující konkrétní postupy a doprovodný právní rámec pěstounské péče, b. společný dotazník, jehož cílem je zjistit potřeby a očekávání pěstounů, aby bylo možné poskytovat individualizované intervence, c. specifický hodnotící formulář, který by poukázal na psychologický a emocionální stav pěstounů, d. supervize, multidisciplinární spolupráce a zapojení právních poradců. Podle jednoho z účastníků: *"Cítíme úlevu, když se o své potíže podělíme s ostatními kolegy, kteří zažívají stejné situace. Otevírají se nové dveře, vznikají nové nápady"*. A konečně, omezení oficiality a byrokracie zmírní problémy, kterým pracovníci v oblasti pěstounské péče čelí.

Rumunsko

Mezi hlavní překážky, které odborníci uvádějí, patří:

- Harmonizace stávajících právních předpisů
- Systém je příliš rigidní, musíme být pružnější.
- Je zapotřebí lepší komunikace mezi aktéry a lobby o podpoře umístění rodiny.
- Nedostatečná informovanost a informační kampaně pro širší veřejnost (široká veřejnost).
- Systém pomoci v mateřství je třeba reorganizovat.
- Stará mentalita ohledně adopce (široké veřejnosti)
- Chápání rozdílu mezi umístěním a osvojením ze strany veřejnosti
- Dlouhý proces adopce

Portugalsko

Bylo zmíněno několik překážek, kterým čelí odborníci pracující v oblasti pěstounské péče z hlediska národního kontextu. Nejčastěji zmiňovanou je nestabilita práce, tedy přetížení úkoly a množství případů, které jsou přiděleny jednotlivým odborníkům, což ztěžuje sledování případů a s nimi spojených rodin. Zmíněny byly také potíže se zdroji pro výběr a hodnocení rodin, což naznačuje nedostatek nástrojů se spolehlivostí a platností, které by byly přizpůsobeny portugalskému kontextu. Nedostatek lidských zdrojů a někdy i špatná spolupráce a komunikace mezi týmy mohou způsobit rozpady nebo dokonce poškození případů. Další překážka byla spojena s procesem nábora, konkrétně bylo zmíněno, že i když se mnoho rodin uchází o to, aby se staly pěstounskými rodinami, během úvodních pohovorů a školení o pěstounské péči se mnoho z nich rozhodne vzdát poté, co pochopí, co pěstounství skutečně znamená (např. návštěvy biologických rodin, psychologické problémy, úpravy potřebné v rodině).

Pokud jde o problémy, s nimiž se potýkají samotní pěstouni nebo dokonce rodiny, které doufají, že se stanou pěstounskými rodinami, lze jich vidět několik. Jednou z výzev může být vykonávání rodičovské péče s ohledem na obtíže dítěte, ať už jde o chování a/nebo kognitivní schopnosti. Je to proto, že *"tyto děti mají trajektorie ohrožení a zneužívání s předchozími zkušenostmi s deprivací, což vede ke změnám v psychickém fungování, tj. kromě stejných typických potřeb jako ostatní děti, které vyrůstaly ve zdravém prostředí, mají další výzvy"*. Další obtíž se týká vztahu s biologickou rodinou dítěte, protože tento vztah je zásadní a prospěšný, pokud to plán intervence uvádí. Pěstounská rodina by tedy měla být prostředníkem, který vztah dítěte s biologickou rodinou neohrožuje ani nepoškozuje, ale naopak jej adaptivním a zdravým způsobem podporuje. Jinou překážkou a možným důsledkem je počet odpadlíků v pěstounských rodinách, k němuž dochází v důsledku nedostatečné podpory, kterou těmto rodinám poskytují odborníci. Jinými slovy, rodiny pociťují potřebu větší podpory, strategií a pomoci od jiných subjektů, aby mohly

těmto dětem pomoci s psychickými, emocionálními a behaviorálními problémy. Pro rodiny, které mají touhu a cíl stát se pěstounskými rodinami, je jednou z překážek zmiňovaných v portugalském národním kontextu nedostatečná odezva ze strany subjektů a rozsáhlý byrokratický proces. Rovněž byl uveden další problém, a to strach, který někteří pěstouni pociťují z toho, že "*nebudou schopni navázat s dítětem pouto*", nebo dokonce "*nebudou mít dobrý vztah s biologickou rodinou dítěte*".

Podle odborníků se děti potýkají s řadou překážek, včetně odloučení od biologické rodiny, které je důsledkem přerušení primárních vztahů dítěte. Tato výzva je ještě významnější, pokud se odloučení velmi opakuje a děti neustále mění prostředí, což způsobuje další narušení. Tento aspekt je však podle zpráv v mezinárodním měřítku běžný, ale v národním měřítku je vzácný, protože v Portugalsku existuje jen málo pěstounských rodin. Další překážkou je proces integrace a adaptace dítěte v pěstounské rodině, neboť mohou vznikat problémy nebo konflikty s některými členy rodiny a fungování samotné rodiny je ovlivněno integrací a očekáváním přijatého dítěte. Ve skutečnosti bylo také zmíněno, že děti čelí mnoha výzvám, pokud jde o kontakt s biologickou rodinou, který, přestože je považován za klíčový, někdy způsobuje trápení u dětí, které se vracejí do pěstounské rodiny po návštěvě biologické rodiny.

Francie

Ve Francii proběhla fokusní skupina s odborníky pracujícími v zařízení, které přijímá nezletilé bez doprovodu. Jednalo se především o sociální pracovníky, psychology a vedoucí vzdělávacích služeb. Tito odborníci pracují s více než 40 nezletilými bez doprovodu ve věku od 14 let, kteří jsou ubytováni v kolektivu, kde mají každý svůj pokoj a společnou kuchyň.

Tito odborníci se při podpoře nezletilých osob bez doprovodu potýkají s mnoha obtížemi. Vzdělávací tým by skutečně rád spolupracoval s více hostitelskými rodinami, ale je jich příliš málo. Ve Francii máme pěstounské rodiny, které jsou pověřeny jednotlivými departementy, a jsou tedy vyškolené a placené, a pěstounské rodiny, které jsou dobrovolníky. Pěstounské rodiny pověřené departementem většinou nepřijímají nezletilé bez doprovodu, protože je departement o přijímání nezletilých bez doprovodu neinformuje ani je neškolí. Zbývají tedy pouze dobrovolné hostitelské rodiny, které není snadné najít.

Podle odborníků je většina rodin již nyní silně motivována k dobrovolným a charitativním akcím. Přispívají finančními dary, ale nepřecházejí do fáze výměny, kontaktu s nezletilými bez doprovodu. S veřejností jsou také spojeny předsudky, často vyvolané incidenty, které jsou sice v menšině, ale vyvolávají nedůvěru.

Kromě toho existuje otazník nad přijímáním nezletilých osob bez doprovodu před dosažením věku 18 let, protože po dosažení plnoletosti, pokud je hostitelská rodina již nechce doprovázet, se nezletilé osoby bez doprovodu ocitají na ulici a nemohou pokračovat v integraci. Pokud jsou tito nezletilí bez doprovodu přijímáni každý den a rodina chce s přijímáním mladého člověka přestat, je to komplikované, protože zařízení je nemůže znovu integrovat. V zařízeních nejsou volná místa. Doba péče o nezletilé bez doprovodu je zpravidla krátká (méně než rok) a neumožňuje navázat pevný a trvalý vztah pro pokračování v přijímání po dosažení plnoletosti. Je také obtížné podporovat mladého nezletilého bez doprovodu, který se blíží plnoletosti, protože ve Francii musí nezletilí bez doprovodu od 18 let věku získat platné povolení k pobytu, aby mohli v zemi zůstat, a tyto administrativní postupy a francouzské právní předpisy jsou složité a není snadné je splnit.

Během setkání fokusní skupiny odborníci popsali své potřeby pro úspěšný systém pěstounské péče. Podle nich jsou správnými faktory pro zajištění dobré sítě pěstounů odborná příprava a dohled nad pěstouny a odměňování dalších dětí v péči orgánu sociálně-právní ochrany dětí. Nezletilí bez doprovodu nemají stejná práva a příležitosti vyrůstat v bezpečném prostředí, pokud před migrací nebo během ní zažili významné trauma. Odborníci se také domnívají, že by nástroj aplikace Creating Care mohl být zajímavý tím, že by uváděl všechny užitečné kontakty nejen pro integraci nezletilých bez doprovodu, ale také pro jejich občanské a zdravotní informace.

V neposlední řadě by odborníci uvítali, kdyby hostitelské rodiny absolvovaly komplexní školení o specifických právních předpisech, kterými se řídí nezletilí bez doprovodu ve Francii, a také znalosti o traumatech migrace, jejich vztahu k normám, životnímu stylu, zvykům a medicíně. Jejich reakce mohou být pro neškolené a neinformované osoby destabilizující. Je důležité, aby hostitelské rodiny byly zapojeny do mezikulturního procesu a aby si byly vědomy dané problematiky. Integrace nezletilých osob bez doprovodu je složitá, protože kromě administrativního vyřízení existují otázky týkající se školní docházky, práce, bydlení atd.

Česká republika

Pracovníci v oblasti pěstounské péče se potýkají s několika obtížemi, mezi něž patří:

- Novela zákona. Proces novelizace byl nedostatečně připraven a před jejím přijetím se k němu veřejnost vyjadřovala jen v omezené míře. Samotná novela umožňovala více výkladů, což vedlo ke zmatkům mezi odborníky a nejednotným informacím poskytovaným rodinám. Tato nejasnost podkopávala vnímání spolehlivosti a kompetence odborníků. V současné době probíhá další kolo novelizace zákona.

- Nedostatek institucionální spolupráce. Odborníci pracující s pěstounskými rodinami si přejí týmovou spolupráci za účasti odborníků z OSPOD (Veřejná služba ochrany dětí), aby byla zajištěna účinná podpora pěstounských rodin.
- Školení pěstounů. V některých případech dochází k tomu, že pěstouni nejsou na pěstounskou péči dostatečně připraveni nebo jsou pro ni nevhodní. Mezi krajským soudem, OSPOD a odborníky může dojít k neshodám, kdy jeden subjekt nedoporučí kandidáta na pěstouna, zatímco druhý jej schválí.
- Vzdělávání učitelů, soudců a pracovníků státních úřadů. Je zapotřebí rozšířit vzdělávání, které těmto odborníkům pomůže pochopit kritické potřeby dětí, jak zacházet s dětmi se skrytými traumaty a jak urychlit proces umísťování dětí do náhradní péče, aby se minimalizovala doba jejich pobytu v ústavní péči. Aplikace by mohla být užitečná při poskytování návodů pro práci s dětmi, které zažily trauma nebo zneužívání.

Řešení těchto potíží vyžaduje komplexní úsilí, včetně zlepšení zákonodárných procesů s širším zapojením veřejnosti, posílení spolupráce mezi institucemi a komplexních vzdělávacích programů pro pěstouny a odborníky zapojené do pěstounské péče. Řešením těchto problémů může systém pěstounské péče lépe podporovat blaho a rozvoj potřebných dětí.

Itálie

Pěstounské rodiny se obvykle mohou obrátit na sociální služby, pokud chtějí poradit a pomoci. To zahrnuje: mít informace o tom, jakou cestou se vydat, naslouchat zkušenostem jiných rodin, znát práva a povinnosti a následně přijmout dítě u sebe; zajistit péči o dítě, jeho výživu, výchovu a výuku tím, že mu věnují potřebnou psychologickou, citovou a materiální pozornost; zaručit respektování historie nezletilého, jeho významných vztahů, jeho citů a jeho kulturní, sociální a náboženské identity; zajistit maximální důvěrnost informací o situaci nezletilého a jeho rodiny původu; pečovat o rodinu původu a všechny ostatní zúčastněné subjekty a udržovat s nimi vztahy, upřednostňovat návrat nezletilého do jeho vlastní rodiny v souladu s údaji obsaženými v projektu pěstounské péče (Ciampa et al., 2014).

To vše funguje, ale předpokládá to, že jste již našli pěstounské rodiny a jste s nimi v kontaktu. Místo toho si odborníci stěžují právě na nedostatek pěstounských rodin! Z fokusní skupiny s nimi vyplynula potřeba najít způsoby a formy, jak navázat první kontakt s páry a potenciálními pěstounskými rodinami, protože jich je málo. Jde o potřebu zvýšit povědomí komunity o tomto tématu, o způsob, jak dát na vědomí existenci pěstounské péče, která je často tabuizovaným tématem, opředeným přesvědčením, obavami a stereotypy. Další překážkou, s níž se odborníci často potýkají, je potřeba školení, které se týká jak jich samotných a jejich profese, tak rodin, které již pěstounskou péči zahájily nebo

se k ní chystají. Tato poslední překážka je však konceptualizována v oblasti, kde se fokusní skupiny konaly, která je malá a většinou venkovská a kde samotní profesionálové nikdy neměli tolik zkušeností s rodinami.

Na cestě k novému přístupu k náboru

Dovednosti, které by měli pěstouni rozvíjet

V oblasti pěstounské péče jsou odborné znalosti a kultivace kompetencí odborníků nezbytné pro podporu blaha a pozitivního vývoje pěstounů i pěstounských rodin. Mnohostranná povaha jejich rolí vyžaduje rozmanitý soubor dovedností, zejména ve vztahu k základním strategiím náboru. Jako důležití zprostředkovatelé procesu náboru hrají profesionálové v oblasti pěstounské péče klíčovou roli při vyhledávání a výchově potenciálních pěstounů, kteří mohou dětem v nouzi poskytnout podpůrné a pečující prostředí. Tento článek se zabývá klíčovými kompetencemi, které by si měli profesionálové v oblasti pěstounské péče osvojit, aby optimalizovali proces náboru a následně poskytovali primární podporu pěstounům a jejich rodinám (Fulcher & McGladdery, 2011). V souvislosti s novým přístupem k náboru pěstounských rodin by si odborníci měli pěstovat následující kompetence:

- Porozumění potřebám dětí. Odborníci musí rozumět specifickým potřebám a problémům, kterým děti v pěstounské péči čelí, například traumatům z předchozích zkušeností. Tyto znalosti jim umožňují identifikovat vhodné pěstounské rodiny a poskytovat cílenou podporu.
- Empatie a citlivost. Rozvoj empatie a citlivosti umožňuje odborníkům navázat osobní kontakt s pěstouny, biologickými rodinami a potenciálními pěstouny. Toto spojení podporuje důvěru a vytváří podpůrné prostředí pro všechny zúčastněné.
- Efektivní komunikace. Dobré komunikační dovednosti jsou nezbytné pro budování pozitivních vztahů se všemi stranami. Odborníci musí efektivně předávat informace o výhodách pěstounské péče, řešit obavy a poskytovat komplexní informace, aby mohli úspěšně získávat a zapojovat potenciální pěstouny.
- Podpora a školení. Poskytování průběžné podpory a odborné přípravy pěstounům je zásadní. Odborníci by měli být vybaveni tak, aby mohli pěstounům nabídnout poradenství, vzdělávací zdroje a nástroje, které jim pomohou zvládnout problémy a poskytnout dětem tu nejlepší možnou péči.
- Spolupráce a týmová práce. Odborníci v oblasti náhradní péče by měli spolupracovat s dalšími agenturami, službami a odborníky, kteří se podílejí na péči

- o dítě. Multidisciplinární přístup zajišťuje pěstounským rodinám ucelený a komplexní systém podpory.
- o Odolnost a zvládání stresu. Práce pěstounů může být emocionálně náročná. Pěstování odolnosti a efektivní techniky zvládání stresu jsou pro profesionály klíčové, aby si udrželi dobrou pohodu a mohli nadále poskytovat kvalitní podporu pěstounským rodinám.
  - o Nábor a zapojení. Odborníci by měli mít účinné náborové dovednosti, aby získali vhodné pěstouny. Zapojení potenciálních pěstounů, řešení jejich otázek a obav a poskytování přesných informací povzbudí více osob, aby zvážily možnost stát se pěstouny.

Závěrem lze říci, že oblast pěstounské péče vyžaduje kompetentní odborníky, kteří mají různorodé dovednosti, aby mohli účinně podporovat blaho a pozitivní vývoj pěstounských dětí a rodin. Odborníci v oblasti pěstounské péče, jakožto klíčoví pomocníci v procesu náboru, by se měli zaměřit na kultivaci identifikovaných kompetencí, aby optimalizovali náborové strategie a poskytovali pěstounům a jejich rodinám zásadní podporu. Osvojení si tohoto nového přístupu k náboru může vést k lepším výsledkům pro všechny zúčastněné, posílit celkový systém pěstounské péče a zkvalitnit život zranitelných dětí, které potřebují pečující a podpůrné prostředí (Brown et al., 2014).

[Úloha odborníků při demystifikaci mýtů o pěstounské péči. Praktické strategie zaměřené na pěstounskou péči o děti bez doprovodu a odloučené děti, ale nejen na ně.](#)

Stejně jako ve všech tématech, i kolem pěstounské péče si lidé vytvářejí mýty, ale jednání na základě těchto mýtů či předsudků nepřináší pozitivní a žádoucí výsledky pro nábor pěstounských rodin. Pro odborníky v této oblasti je zásadní tyto mýty demystifikovat, protože vznikají na základě předsudků, které jsou často nesprávné.

Sociální pracovníci hrají zásadní roli v pěstounské péči a při propojování systému s rodinami. Kromě toho, že se sociální pracovníci věnují rodinám, zajišťují také prověřování a školení pro rodiny, které o to mají zájem, a snaží se emocionálně podporovat rodiče a děti při adaptaci na nové rodinné prostředí.

Pro pracovníky a agentury je také zásadní, aby si osvojili jiný druh chování, který by používali ve vztahu k pěstounským rodinám a zapojili je, například aby se odborníci setkávali s rodinou tam, kde se nachází, a plánovali s ní (ne za ní), stanovili si vzájemné cíle, poskytovali rodinám relevantní a přínosné služby a v neposlední řadě, aby odborníci věnovali rodinám dostatek času, aby jim poskytli vše podstatné, co potřebují.

Aby je tedy komunita mohla demystifikovat, je třeba prezentovat znalosti o tomto tématu. Některé mýty týkající se pěstounské péče jsou následující:

- *"Pěstounské rodiny dostávají nefinanční odměnu"*
- *"Pěstounská péče o dospívající je nejobtížnější"*
- *"Všechny děti v pěstounské péči jsou nezletilé a mají psychické problémy"*
- *"Nemohu být pěstounem, protože bych se k němu příliš připoutal"*
- *"Pěstouni by nikdy neměli adoptovat pěstounské dítě"*
- *"Musím už být rodičem"*
- *"Pěstounská péče a adopce jsou podobné procesy"*
- *"Pěstouni odebírají děti z jejich biologických rodin"*
- *"Pěstounské rodiny konkurují biologickým rodinám"*

Jaké strategie můžeme použít k demystifikaci těchto mýtů?

- Zapojení potenciálních pěstounských rodin jako klíčových partnerů při rozhodování;
- Poskytování srozumitelného a jednoduchého materiálu s informacemi o procesu pěstounství od začátku až do konce (včetně jednoduchého shrnutí právních předpisů, kritérií, práv a povinností);
- Identifikace možných problémů v souvislosti s pěstounskou péčí již v počáteční fázi náboru;
- Pravidelné sledování a potvrzování pokroku v rámci procesu;
- Podpora transparentních diskusí o možných problémech a identifikace silných stránek;
- Naslouchání obavám potenciální pečující rodiny a poskytování zdrojů/podpory;
- Zaměření na zlepšení rodinných dovedností namísto poskytování informací;
- transparentní sdílení postupů, které provádějí odpovědné subjekty (např. soudy, sociální zabezpečení);
- Otevřená diskuse o očekáváních;
- Zajištění častých návštěv všech hlavních aktérů procesu (pěstouni, děti, rodina původu) pod dohledem odborníků odpovědných za proces;
- pořádání setkání zkušených pěstounů s nově kvalifikovanými pěstouny za účelem výměny zkušeností a získání referencí.

Praktický nástroj pro odborníky k zapojení všech rodin a zvýšení povědomí v komunitě o potřebě pěstounů a deinstitucionalizaci.

Partneři projektu Creating Care vyvinuli nástroj pro zapojení rodin v pěstounské péči. Tento nástroj (** vložte odkaz na webové stránky, které na nástroj odkazují**) má pomoci odborníkům, kteří kontaktují potenciální rodiny v pěstounské péči (případově

pracovníci, sociální pracovníci, psychologové atd.), zapojit komunitu a zvýšit povědomí o potřebě zvýšit počet pěstounů jako strategii směřující k deinstitucionalizaci. Byl navržen jako praktický nástroj, který poskytuje komplexní informace na podporu sociální solidarity a odpovědnosti všech členů komunity. Tento dokument také nabízí některé aktivity, které mohou odborníci realizovat s pěstounskými rodinami nebo potenciálními pěstouny, aby je zaujali a motivovali k pěstounské péči o dítě. Příklady těchto cvičení jsou uvedeny níže:

#Kolo emocí

Aktivita

CreatingCare
Creating a Safe Environment for
Children in need in Foster Care

Navrhl:

#Kolo emocí

Doba trvání: 1h

Pokyny

- Představte kolo emocí a vysvětlíte 8 základních emocí: Hněv; očekávání; radost; důvěra; strach; překvapení; smutek; znechucení.
- Vězte, že primární emoce má svůj protipól, a to na základě fyziologické reakce, kterou každá emoce vyvolává. Např.: radost je opakem smutku (spojit se vs. stáhnout se); strach je opakem hněvu (zmenšit se a schovat se vs. zvětšit se a být hlasitý); znechucení je opakem důvěry (odmítnout vs. obejmout).
- Připravte si krabici s několika kartičkami, z nichž každá bude obsahovat jinou emoci.
- Každý si postupně vytáhne kartu a řekne skupině o své emoci a o příhodě, kdy ji zažil, a o tom, jak se s ní vypořádal.
- Po dokončení jednoho kruhu se zeptejte, zda by se všichni v dané situaci cítili stejně, zda by se někdo mohl cítit jinak, a především, zda byly potřeby všech stejné a jaké jsou alternativní způsoby zvládnání těchto emocí.
- Facilitátor na příkladech ukáže, kde by se tyto emoce mohly objevit v kontextu pěstounské péče.

CreatingCare
Creating a Safe Environment for
Children in need in Foster Care

Navrhl:

#Box mýtů a pochybností

Aktivita

Mýtus 1.

Já i moje rodina bychom se na dítě příliš upnuli a bylo by pro nás příliš těžké, kdyby nás opustilo.

Mýtus 2.

Pěstounská péče o dítě bude příležitostí ke snadnější adopci.

Mýtus 3.

Všechny děti v pěstounské péči jsou delikventi a mají psychické trauma, které se nedá "napravit".

Mýtus 4.

Napište mýtus sem

 _____
_____
_____

Mýtus 5.

Napište mýtus sem

 _____
_____
_____

Mýtus 6.

Napište mýtus sem

 _____
_____
_____

Box mýtů a pochybností

Doba trvání: 1h

Pokyny

Požádejte skupinu, aby napsala, čemu věří v souvislosti s pěstounstvím dítěte, nebo použijte mýty, které jsou k dispozici v tomto nástroji.

Projděte si všechna tvrzení jedno po druhém a začněte diskutovat o mýtech a názorech, které se objevily. Uveďte "pravdu" každého "mýtu".

Pravda 1

Jedním z hlavních cílů pěstounské péče je poskytnout dítěti lásku, stabilitu a bezpečné prostředí. Před pěstounskou péčí je důležité probrat s rodinou svá očekávání a mít na paměti, že pěstounská péče je dočasná a cílem je (pokud je to možné a v nejlepším zájmu dítěte) návrat do biologické rodiny). Ačkoli může být pro dítě emočně těžké, když se vrací do biologické rodiny, je důležité soustředit se na to, že dítě dostalo lásku a stabilitu, kterou potřebovalo v těžkém období svého života, a nyní je pro něj bezpečné vrátit se do své rodiny.

Pravda 2

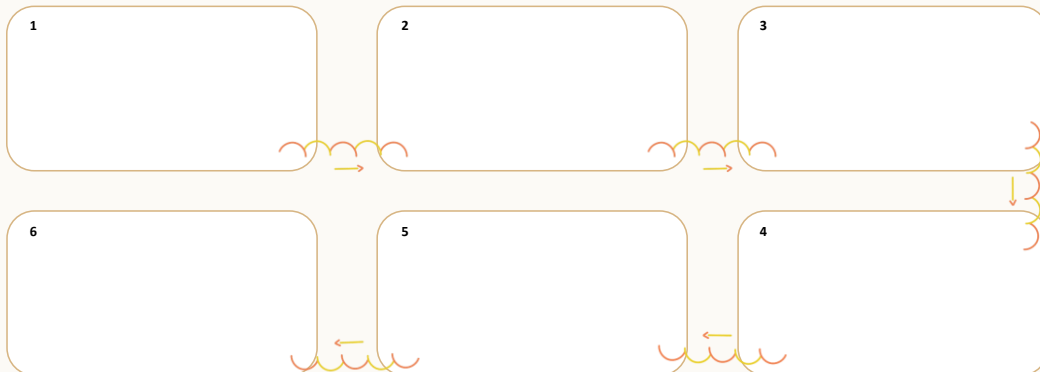
Jedním z hlavních cílů pěstounské péče je poskytnout dítěti lásku, stabilitu a bezpečné prostředí. Před pěstounskou péčí je důležité probrat s rodinou svá očekávání a mít na paměti, že pěstounská péče je dočasná a cílem je (pokud je to možné a v nejlepším zájmu dítěte) návrat do biologické rodiny). Ačkoli může být pro dítě emočně těžké, když se vrací do biologické rodiny, je důležité soustředit se na to, že dítě dostalo lásku a stabilitu, kterou potřebovalo v těžkém období svého života, a nyní je pro něj bezpečné vrátit se do své rodiny.

Pravda 3

Hlavním cílem pěstounské péče je poskytnout dítěti dočasně bezpečné prostředí a její postupy, přijímací řízení a právní předpisy se liší od adopce. V některých zemích není možné adoptovat dítě, které pěstujete.

#Cesta rodiny v pěstounské péči

Aktivita

#Cesta rodiny v pěstounské péči

Doba trvání: 45min

Pokyny

- Požádejte účastníky, aby **napsali** nebo **nakreslili**, jaká je pro ně cesta k pěstounství od projevení zájmu až po přijetí dítěte do rodiny, a podělili se o to se skupinou.
- Využijte příležitosti ke zkoumání/rízení očekávání a vyjasnění případných pochybností týkajících se tohoto procesu.
- Pokud vidíte, že vaši účastníci jsou blokováni nebo si nejsou dostatečně vědomi jednotlivých kroků, pomozte jim s hlavními klíčovými procesy, jako je projevení zájmu/kontaktování odpovědných subjektů, rozhovor s pěstounskými rodinami, úvodní školení, zapojení do databáze pěstounů atd.
- Pokud máte ve skupině rodinu, která již pěstounskou péči vykonává, požádejte ji, aby nakreslila a popsala svou vlastní cestu a podělila se o ni se zbytkem skupiny.
- Další tip: upozorněte účastníky, že toto cvičení může být velmi užitečné pro diskusi o očekáváních s budoucími pěstouny nebo biologickými dětmi. Potenciální rodiče mohou svým dětem navrhnout, aby nakreslily svou cestu před nástupem do pěstounské péče a očekávání, jak se bude tato cesta vyvíjet v průběhu pěstounství.

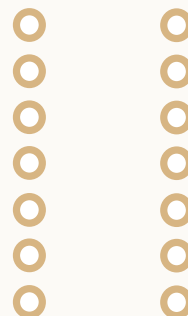
#Pravda nebo lež

Aktivita

PRAVDA nebo LEŽ

Abych se mohl stát pěstounem, musím:

1. ... mít zkušenosti s výchovou a péčí o děti.
2. ... být ženatý nebo v trvalém partnerském vztahu.
3. ... být starší 18 let
4. ... být žadatelem o adopci
5. ... mít placenou práci
6. ... se nezapojovat do placených činností
7. ... být občanem země, v níž o pěstounství žádám

#Pravda nebo lež

Doba trvání: 30min

Pokyny

 Provedte se skupinou hru "pravda nebo lež" následujícím způsobem:

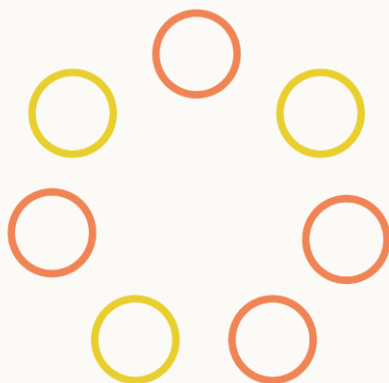
1. vysvětlit, že pro to, aby se člověk mohl stát pěstounem, je třeba splnit několik základních kritérií;
2. Předložte několik citátů a požádejte účastníky, aby odpověděli, zda je podle nich citát pravdivý, nebo nepravdivý.

 Další tip: tuto aktivitu můžete provést pomocí nástroje Kahoot (<https://kahoot.com/>) nebo jiné online interaktivní platformy.

#Čas v kruhu

Aktivita

Pravidla:

- ✓ Aktivně poslouchejte
- ✓ Mluvte, jen když máte totem
- ✓ Střídejte se
- ✓ Respektujte čas, který vám facilitátor poskytl na vyjádření
- ✓ Pokud nechcete odpovědět na otázku, vynechte ji
- ✓ Respektujte důvěrnosti
- ✓ Mluvte od srdce

#Čas v kruhu

Doba trvání: 1h

Pokyny

- Postavte židle do kruhu a požádejte všechny účastníky, aby se posadili;
- Vysvětlíte, že komunikace v kruhu probíhá podle společných pravidel, například že účast je ritualizována předáním předmětu (totemem může být hračka, pero atd.);
- Udělejte několik kol zaměřených na obecnější témata, abyste účastníkům ukázali, jak to funguje z hlediska pravidel, a také jako teambuildingové cvičení, které účastníkům umožní lépe se poznat. Některá témata, která by se měla řešit, se mohou týkat oblíbených her, koníčků, oblíbené dovolené atd.
- **Proveďte kroužek o obavách spojených s pěstounskou péčí (nebo jiných, které považujete za relevantní);**
- Po skončení kruhu proveďte shrnutí obsahu, který se objevil, zdůrazněte důležité prvky a posilte emocionální prožitky každé osoby s ohledem na prováděnou činnost;
- Nezapomeňte, že cílem tohoto cvičení je potvrdit pocit strachu, ale také demystifikovat některé možné mylné představy o pěstounské péči.

#Dopis pro sebe

Aktivita

Drahá "moje budoucnosti"...

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

#Dopis pro sebe

Doba trvání: 30min

Pokyny

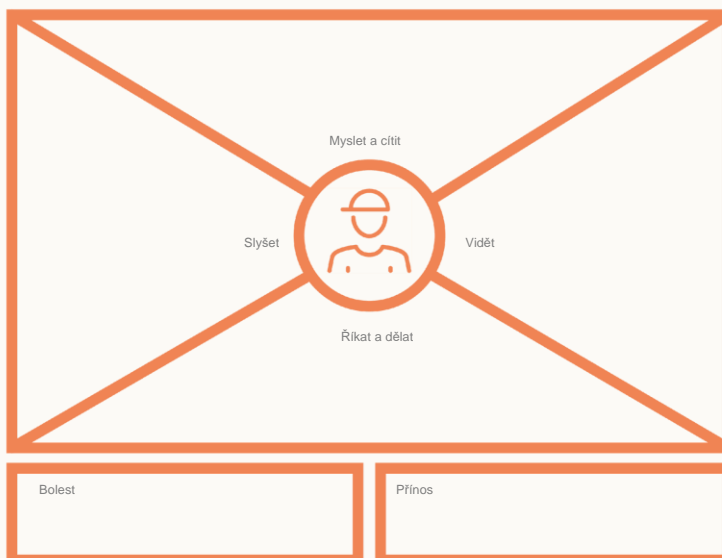
- Vyzvete potenciální pěstouny, aby sami sobě napsali dopis, který by měl odrážet jejich motivaci k přijetí dítěte, způsob, jakým bude dítě začleněno do rodiny, a jaké výhody má pro dítě a pro rodinu účast v tomto procesu.
  - Řekněte rodičům, že po napsání dopisu se mohou podělit se všemi o to, co napsali, nebo si to nechat pro sebe. Pokud se někteří účastníci rozhodnou dopis sdílet, využijte této příležitosti k diskusi o výhodách a motivech, které se objevily, a upozorněte na podobnosti či rozdíly.
  - Zeptejte se, zda by po vyslechnutí ostatních dopisů změnili svůj vlastní. Navrhněte jim, aby si tento dopis uschovali a po skončení pěstounské péče o dítě si jej prostudovali a zamysleli se nad tím, zda se jejich očekávání změnila.
- Další tip: Pokud mají někteří účastníci potíže se začátkem dopisu, poskytněte jim jako vodítko například několik citátů: *Moje hlavní motivace stát se pěstounem je... Moje rodina bude mít prospěch z toho, že přijmeme dítě následujícím způsobem... Zajistíme, aby dítě, které přijmeme, dostalo... Když budu čelit výzvám, připomenu si, že...*

#Budování empatie

Aktivita

Zvažte, zda tato osoba
vyplňuje mapu empatie:

"Gabriel je šestiletý chlapec, který utekl před válkou a přišel do vaší země jako uprchlík. Během konfliktu přišel o otce a přišel s matkou, která se o něj nedokáže postarat. Poslední rok žije v domově pro seniory. Brzy bude umístěn do pěstounské péče a doufejme, že se vrátí k biologické matce, až to bude možné."

#Budování empatie

Doba trvání: 25min

Pokyny

- Představte účastníkům nástroj Mapa empatie a vysvětlete, že všichni účastníci musí tento nástroj vyplnit individuálně a prozkoumat perspektivu dítěte v pěstounské péči.
- Pokud chcete, můžete vytvořit několik "osobností" a umožnit potenciálním pěstounům, aby si vybudovali empatii k různým dětem.
- Požádejte účastníka, aby se zamyslel nad scénářem/osobou zahrnutou do aktivity a vyplnil mapu empatie tím, co Gabriel.....
  - si myslí/cítí
  - vidí kolem sebe
  - slyší o své situaci/o tom, co o něm říkají ostatní
  - dělá/říká o tom, že se ocitl v této situaci a že byl umístěn do pěstounské péče
- Požádejte účastníky, aby mapu dokončili a označili překážky (bolest) a výhody (zisk) umístění do pěstounské péče.

Praktické nástroje, jak mohou odborníci na pěstounskou péči sledovat a hodnotit pěstouny po rozhodnutí o pěstounské péči.

V partnerských zemích

V Rakousku musí služba na ochranu mládeže v přiměřených intervalech - nejméně však jednou ročně - kontrolovat, zda se dětem mladším 16 let v pěstounské péči dostává odpovídající péče a vzdělání. Za tímto účelem musí osoby odpovědné za péči a výchovu dítěte umožnit kontrolu péče. V Rakousku je *úřad pro ochranu dětí a mládeže* povinen nabízet pěstounům odbornou přípravu a další vzdělávání, což umožňuje jejich poměrně pečlivé sledování. V České republice je dohled a sledování pěstounských rodin poměrně rozsáhlé. Orgán sociálně-právní ochrany dětí (OSPOD) vypracovává pro každé dítě individuální plán ochrany dítěte, který pěstounská rodina s pomocí podpůrných organizací dodržuje. Každá pěstounská rodina si vybere podpůrnou organizaci a osoba z této organizace je jí pak přidělena jako hlavní pracovní partner. Společně podepíší individuální plán ochrany dítěte, který musí pěstounská rodina dodržovat. Po přijetí dítěte jsou organizovány pravidelné kontakty a návštěvy, aby se ověřilo, zda se situace vyvíjí pozitivně, nebo zda se objevily nějaké problémy. Každých šest měsíců vypracovává doprovázející organizace pro OSPOD zprávu o tom, jak se dítěti daří, jakých pokroků pěstouni dosáhli a zda plní své zákonné povinnosti. Ve Francii musí pěstounské rodiny podle zákona každoročně absolvovat inspekci, která prověřuje fyzické a morální podmínky pěstounské rodiny. Kontroly se zaměřují především na životní prostor dítěte, materiální stránku pěstounské rodiny (oblečení, hry a věci) a zdravotní nezávadnost a bezpečnost prostor. V Řecku jsou plánována pravidelná a mimořádná setkání s pěstounskou rodinou, aby bylo zajištěno, že dítě žije v bezpečném prostředí. Orgán odpovědný za sledování pěstounské péče zároveň každých šest měsíců vypracovává a předkládá státnímu zástupci odpovědnému za nezletilé zprávu o činnosti. V případě, že je však třeba nahlásit mimořádné informace, může být státní zástupce informován okamžitě. V Portugalsku zahrnují monitorovací mechanismy osobní návštěvy v rámci bydliště pěstounské rodiny, dohled nad kontakty dítěte nebo mladistvého s jeho rodinou a soukromý čas s dítětem nejméně jednou za čtvrt roku, který se uskuteční mimo rámec pěstounské rodiny. Sledují se také životní podmínky a citové prostředí dítěte a potřeby technické pomoci dítěte v péči a jeho pěstounské rodiny.

V Evropské unii

Situace v oblasti posuzování pěstounských rodin je v rámci Evropské unie velmi odlišná. V Německu je na dohled nad pěstounskými rodinami vyčleněno mnoho prostředků. Ve většině služeb, které dohlížejí na pěstounské rodiny, má jeden odborník zpravidla na starosti 12 až 15 dětí v péči, a má tedy na děti a rodiny mnohem

více času než v jiných členských státech, kde jsou odborníci přetížení. To platí zejména ve Francii, kde má rodiny navštěvovat vychovatel jednou ročně, ale někdy se kvůli nedostatku zdrojů nedočkají žádné monitorovací návštěvy i několik let.

Obecně lze říci, že načasování a řízení kontrol se v jednotlivých členských státech značně liší. V Belgii se kontrolní zkoušky musí provádět každých pět let. Ve Francii a Rumunsku jsou kontroly součástí schvalovacího řízení pro pěstouny, které se musí ve Francii obnovovat každých pět let a v Rumunsku každé tři roky. V Nizozemsku a Spojeném království musí být pěstouni hodnoceni každý rok a může být vyžadováno nové osvědčení o bezúhonnosti (Reimer et al., 2021). V Irsku je podle obecných ustanovení nutné osvědčení o bezúhonnosti policie obnovovat každých tři až pět let. V některých členských státech, například v Maďarsku a Polsku, zákon stanoví četnost vyšetření zdravotního stavu a psychické způsobilosti pěstounů, ale neexistuje žádné ustanovení, které by vyžadovalo prověrku trestní bezúhonnosti (Reimer et al., 2021). V jiných členských státech, například v Řecku, existují obecná ustanovení, která stanoví, že počáteční požadavky (včetně čistého trestního rejstříku) musí být uplatňovány po celou dobu umístění. Neexistují však žádná konkrétní ustanovení, která by stanovovala četnost a postup prověrek.

Nástroje monitorování, četnost a povaha přezkumů se proto v jednotlivých členských státech značně liší.

Odkazy

- Afeji Hauts-de-France. *Dispositif d' Hébergement et d' Insertion des Mineurs Non Accompagnés (DHIMNA)*. <https://www.afeji.org/etablissement/dhimna/>.
- Associazione nazionale famiglie adottive e affidatarie. *Le istituzioni coinvolte nell' affidato* [Fact Sheet]. <http://www.anfaa.it/famiglia-come-diritto/affidamento-familiare/i-soggetti/istituzioni-e-affido/>.
- Bick, J., Zeanah, C. H., Fox, N. A., & Nelson, C. A. (2017). Paměť a exekutivní funkce u dvanáctiletých dětí s historií ústavní výchovy. *Child Development*, *89*(2), 495-508. <https://doi.org/10.1111/cdev.12952>
- Brown, H. C., Sebba, J., Luke, N. (2014). *Role supervizního sociálního pracovníka v pěstounské péči: An international literature review*. The Rees Centre. https://www.basw.co.uk/system/files/resources/basw_100725-3_0.pdf.
- Ciampa, A., Marciano, G., Campagnano, M., Caprioglio, A., Me, S., Marsicovetere, A., Tuccinardi, M., Burlando, L., Pelonzi, V., Milani, P., Ricci, S., Schena, A. (2014). Parole Nuove per l' Affidamento Familiare. Sussidiario per operatori e famiglie. Edizioni Le Pensur. <https://www.minori.gov.it/sites/default/files/sussidiario-affido-familiare.pdf>
- Code de l' action sociale et des familles, Légifrance. https://www.legifrance.gouv.fr/codes/article_lc/LEGIARTI000029384866
- Dobra Rodina, Požadavky na pěstouny a osvojitele. <https://dobrarodina.cz/prozajemce/pozadavky-na-pestouny-a-osvojitele/>
- Evropská komise. (2021). *Peer Review on "Furthering Quality and Accessibility of Foster Care Service in Croatia"* [Souhrnná zpráva]. <https://ec.europa.eu/social/main.jsp?langId=en&catId=1024&furtherNews=yes&newsId=9969>.
- Fédération Nationale des Assistants Familiaux et Protection de l' Enfance. *L' Assistant familial: Accueillir et prendre soin*. <https://fnaf.info/L-Assistant-familial>.
- Ferrara, P., Romani, L., Bottaro, G., Ianniello, F., Fabrizio, G. C., Chiaretti, A., & Alvaro, F. (2013). Tělesné a duševní zdraví dětí v náhradní péči. *Iranian journal of public health*, *42*(4), 368-373.
- Fulcher, L. C., & McGladdery, S. (2011). Re-examining Social Work Roles and Tasks with Foster Care (Přehodnocení rolí a úkolů sociální práce s pěstounskou péčí). *Child & Youth Services*, *32*(1), 19-38. <https://doi.org/10.1080/0145935x.2011.553579>.

- Giordano, M. (2022). *CentoUno risposte sull' Affidamento Familiare. Guida completa per aspiranti affidatari*. Vydáno nezávisle.
- Gouveia, L., Magalhães, E., & Pinto, V. S. (2021). Pěstounské rodiny: A Systematic Review of intention and retention factors (Systematický přehled faktorů záměru a udržení). *Journal of Child and Family Studies*, 30(11), 2766-2781. <https://doi.org/10.1007/s10826-021-02051-w>.
- Hamilton, L. S., & Harris, V. W. (2018). Za hranice očekávání: od pěstounů k pěstounům. *International Journal of Education*. <https://doi.org/10.5296/ije.v10i1.12147>.
- Illy, B. (2021). *Précaires, essorés, mal reconnus, isolés : les assistants familiaux réclament une réforme en profondeur de leur statut*. Franceinfo. https://www.francetvinfo.fr/sante/enfant-ado/precaires-essorés-mal-reconnus-isolés-les-assistants-familiaux-reclament-une-reforme-en-profondeur-de-leur-statut_4665075.html.
- Katz, S. N. (1971). Právní aspekty pěstounské péče. *Family Law Quarterly*, 5(3), 283-302. <http://www.jstor.org/stable/25738986>.
- Landreau, M. (2018). *La pénurie de familles d' accueil s' aggrave encore*. Epsilon Melia. <https://www.epsilonmelia.com/media/penurie-familles-accueil/>.
- Zákon 4538 (2018). "Opatření na podporu pěstounské péče a osvojení a další ustanovení". Úřední věstník Řecké republiky, první vydání, č. 85, 1. května 2018 (v řečtině). https://ypergasias.gov.gr/wp-content/uploads/2021/02/%CE%BD%CF%8C%CE%BC%CE%BF%CF%82-4538-2018-fek_a_85_2018.pdf.
- Mineurs étrangers non accompagnés: un dispositif de prise en charge saturé?. Vie publique. <https://www.vie-publique.fr/eclairage/286639-mineurs-etrangers-isole-un-dispositif-de-prise-en-charge-sature>.
- Ministero del Lavoro e delle Politiche Sociali. (2018). *Linee di indirizzo per l' accoglienza nei Servizi residenziali per minorenni*. Istituto degli Innocenti. <https://www.lavoro.gov.it/temi-e-priorita/infanzia-e-adolescenza/focus-on/minorenni-fuori-famiglia/Documents/Linee-guida-accoglienza-minorenni.pdf>.
- Ministerstvo pro rodinu, mládež a rovné příležitosti, statistiky za prosinec 2022, dostupné online <https://copii.gov.ro/1/date-statistice-copii-si-adoptii/>.
- Ministerstvo práce a sociální solidarity, Statistické údaje 2022. Dostupné online https://www.mmuncii.ro/j33/images/Documente/Transparenta/2014/2014-02-03_Anexa1_HG_Strategie_protectia_copilului.pdf.

- Národní centrum sociální solidarity. (2021). Číselné údaje informačního systému (3. trimestr 2021). www.anynet.gr.
- Národní centrum sociální solidarity. (2023). Číselné údaje informačního systému (1. trimestr 2023). www.anynet.gr.
- Ouest-France. (2020). *L'Unicef dénonce la stigmatisation des mineurs isolés étrangers en France*. <https://www.ouest-france.fr/monde/migrants/l-unicef-denonce-la-stigmatisation-des-mineurs-isoles-etrangers-en-france-6996640>.
- Poulopoulos, C., Kokkini, E., Koulouris, N., Tsergas, N., Kallinikaki, T., & Chatzifotiou, S. (2019). Příručka pro přípravu kandidátů na osvojitele. Demokritova univerzita v Thrákii - Ministerstvo práce a sociálních věcí. <https://www.anynet.gr/pubnr/Training>.
- Protecția Drepturilor Copiilor și Adopție. *Evoluții în domeniul protecției copilului*. https://www.mmuncii.ro/j33/images/buletin_statistic/copil_2022.pdf.
- Ross, A. E. (1981). Stabilita ve vztazích mezi dětmi a rodiči: A.: Modifying Guardianship Law (Úprava opatrovnického práva). *Stanford Law Review*, 33(5), 905-916. <https://doi.org/10.2307/1228403>.
- Šebba, J. (2012). *Proč se lidé stávají pěstouny? Přehled mezinárodní literatury o motivaci k pěstounství*. The Rees Centre. <https://www.education.ox.ac.uk/wp-content/uploads/2019/06/Why-Do-People-Become-Foster-Carers-An-International-Literature-Review-on-the-Motivation-to-Foster.pdf>.
- Statista. (2021). Počet italských dětí vstupujících do předadopční pěstounské péče v Itálii v letech 2010-2019. <https://www.statista.com/statistics/1090440/number-of-children-entering-pre-adoption-foster-care-in-italy/>.
- Švamberk Šauerová, M. (2023). *Malé velké trápení má jméno ŠIKANA*. Sance Detem. <https://sancedetem.cz/male-velke-trapeni-ma-jmeno-sikana#krizova-situace-rodic%C5%AF-v-dusledku-sikany-.jejich-ditete>.
- Turney, K., & Wildeman, C. (2016). Duševní a fyzické zdraví dětí v pěstounské péči. *Pediatrics*, 138(5). <https://doi.org/10.1542/peds.2016-1118>.
- Turney, K., & Wildeman, C. (2017). Nepříznivé zážitky z dětství u dětí umístěných a přijatých do náhradní péče: Evidence from a nationally representative survey. *Child Abuse & Neglect*, 64, 117-129. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2016.12.009>.
- Ministerstvo školství Spojeného království. (2018) *Working together to safeguard children: Průvodce meziinstitucionální spoluprací na ochranu a podporu blaha dětí*. HM Government.

<https://www.gov.uk/government/publications/working-together-to-safeguard-children--2>.

UNICEF. Národní strategie ochrany a podpory práv dětí na období 2014-2020. <https://www.unicef.org/romania/documents/child-rights-strategy>.

Valné shromáždění OSN. (2010). *Pokyny pro náhradní péči o děti: Rezoluce přijatá Valným shromážděním*. Dokument OSN A/RES/64/142.

Vassallo, G. (2020). *L' affido familiar: Guida all' istituto disciplinato dalla Legge 4 maggio 1983, č. 184*. Altalex. <https://www.altalex.com/guide/affido-familiare>.

Viala, O. (2019). VIE QUOTIDIENNE. Je grandis en famille d'accueil, et j'en ai assez des préjugés. Madmoizelle. <https://www.madmoizelle.com/enfant-en-famille-d-accueil-997504>.

Whenan, R., Oxlad, M., & Lushington, K. (2009). Faktory spojené s pohodou pěstounů, spokojeností a záměrem pokračovat v poskytování náhradní rodinné péče. *Children and Youth Services Review*, 31(7), 752-760. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2009.02.001>

Spolupráce na ochraně dětí (2018). Průvodce meziinstitucionální spoluprací na ochranu a podporu blaha dětí. <https://www.workingtogetheronline.co.uk/chapters/intro.html>.

